

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИ-
ТЕТ
Алькеевского
муниципального района

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
Әлки
муниципаль районы
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Базарлы Матак ав.

КАРАР

«17» октябрь 2025 ел.

№ 368

**«2026-2030 елларга Әлки муниципаль районы мәгариф системасын
үстерү программасын раслау турында»**

1. 2026-2030 елларга Әлки муниципаль районы мәгариф система-сын үстерү программасын расларга.
2. МКУга «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы» тиешле елларга бюджет проектын гамәлгә ашырганда 2026-2030 елларга Әлки муниципаль районының мәгариф системасын үстерү программасын жирле бюджет акчалары исәбеннән финансланырга тиешле программалар исемлегенә кертүне тәкъдим итәргә.
3. 2026-2030 елларга Әлки муниципаль районының мәгариф система-сын үстерү программасын гамәлгә ашыру барышында ае-рым чаралар төгәлләштерелергә мөмкин, ә чараларны финан-слау күләмнәре, жирле бюджетның расланган чыгымнарын исәпкә алып, төзәтелергә тиеш, дип билгеләргә.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Әлки муниципаль районы муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты житәкче-сенен социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Әлки муниципаль районының
Башкарма комитет житәкчесе

Р. Ф. Әхмәдиев

**Әлки муниципаль районы
2026-2030 елларга
мәгариф системасын үстерү
ПРОГРАММАСЫ**

ЭЧТӨЛӨК

1.	Программа паспорты	
2.	2026-2030 елларга Әлки муниципаль районы мәгариф системасын үстерү программасының нәтижеләрен бәяләү индикаторлары	
3.	Кереш. Әлки муниципаль районының мәгариф системасын үстерү программасына аңлатма язуы 2026-2030 елларга	
4 .	Әлки муниципаль районының мәгариф системасы үсеше динамикасы	
5.	«Мәгарифне цифрлы трансформацияләү " ярдәмче программасы	1
6.	Гомуми белем бирүне һәм кадрлар потенциалын үстерү ярдәмче программасы	1
7.	Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү ярдәмче программасы	
8.	Рус теле ярдәмче программасы	
9.	Математик һәм табигый-фәнни белем бирүне үстерү ярдәмче программасы	
10.	«Муниципаль проектларны гамәлгә ашыру " ярдәмче программасы	
11.	Милли мәгарифне үстерү ярдәмче программасы	
12	Сәләтле балаларга ярдәм итү ярдәмче программасы	
13.	Мәгариф системасында тәрбияне үстерү ярдәмче программасы	
14.	«Үз киләчәгеңне сайла» ярдәмче программасы	1
15.	Технологик белем бирүне, фәнни-техник иҗатны һәм һөнәри юнәлешне үстерү ярдәмче программасы	1
16.	«Сәламәтлек һәм сәламәт яшәү рәвешен булдыру " ярдәмче программасы	1
17.	Мәгариф учреждениеләрендә хезмәт шартларын һәм хезмәтне саклауны яхшырту ярдәмче программасы	1

1. ПРОГРАММА ПАСПОРТЫ

Программа исеме	2026-2030 елларга Әлки муниципаль районы мәгариф системасын үстерү программасы
Эшләү өчен нигез	«Россия Федерациясендә мәгариф турында»29.12.2012 №273-ФЗ Федераль закон (03.07.2016 редакциясендә) «Мәгариф турында " 2013 елның 22 июлендәге 68-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы «Россия Федерациясе халыклары телләре турында» 1991 елның 25 октябрэндәге 1807-1 номерлы Россия Федерациясе Законы (31.07.2020 редакциясендә) «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында»08.07.1992 №1560-ХІІ Татарстан Республикасы законы Президентның»2030 елга кадәр чорга һәм 2036 елга кадәр перспективага Россия Федерациясе үсешенң милли максатлары турында"07.05.2024 № 309 Указы
Максат программалар	Укучыларны укытуның, тәрбияләүнең һәм социальләштерүнең заманча сыйфатына һәм нәтижеләренә ирешүгә юнәлдерелгән Әлки муниципаль районының мәгариф системасын үстерү
Исемлек бүлек программалар	1. Аңлатма язуы 2. Муниципаль район мәгариф системасын үстерү динамикасы 3. Мәгариф учреждениеләренә матди базасын ныгыту 1.«Мәгарифне цифрлы трансформацияләү " ярдәмче программасы 2.Гомуми белем бирүне һәм кадрлар потенциалын үстерү ярдәмче программасы 3.Мәктәпкәчә белем бирүне үстерү ярдәмче программасы 4.«Рус теле»ярдәмче программасы 5. Математик һәм табигый-фәнни белем бирүне үстерү ярдәмче программасы 6. «Муниципаль проектларны гамәлгә ашыру " ярдәмче программасы 7.Милли мәгарифне үстерү ярдәмче программасы 8.Сәләтле балаларга ярдәм итү ярдәмче программасы 9.Тәрбия һәм өстәмә белем бирү ярдәмче программасы 10.Мәгариф учреждениеләрендә укучыларны һөнәри ориентацияләү һәм һөнәри билгеләү буенча «үз белемнең сайла»ярдәмче программасы. 11.«Сәламәтлек һәм сәламәт яшәү рәвешен булдыру " ярдәмче программасы 12.Мәгариф учреждениеләрендә хезмәт шартларын һәм хезмәтне саклауны яхшырту ярдәмче программасы.
Программаның заказчысы	Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы башкарма комитеты
Программаны эшләүче	Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе
Программаны башкаручылар	Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы башкарма комитеты, Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе, Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф учреждениеләре
Программа сроклары	2026-2030 еллар

Еллар буенча программаны финанслау күләмнәре һәм чыганаclarы	Әлки муниципаль районы бюджетыннан бүлеп бирелә торган акчалар күләме фаразланган характерда була һәм, ирешелгән нәтижәләргә туры китереп, программа чаралары исемлеген, аларны гамәлгә ашыру срокларын һәм этапларын төгәлләштерүне исәпкә алып, тиешле финанс елына бюджет проектын формалаштырганда билгеләнгән тәртиптә ел саен төзәтелергә тиеш. Финанслауның гомуми күләме - 18,85 млн.сум. Финанслау чыганаclarы: ӘМР бюджеты акчалары - 15,78 млн.сум, ТР бюджетлары акчалары-0,18 сум һәм түләүле белем бирү хезмәтләре 3,35 сум. Программаны еллар буенча финанслау: <table><tr><th>Программаны финанслау чыганаclarы</th><th>Барлыгы (млн. сум.)</th><th>2026 ел (млн. сум.)</th><th>2027 ел (млн. сум.)</th><th>2028 ел (млн. сум.)</th><th>2029 ел (млн. сум.)</th><th>2030 ел (млн. сум.)</th></tr><tr><td>Программа буенча йомгак</td><td>18,85</td><td>3,77</td><td>3,77</td><td>3,77</td><td>3,77</td><td>3,77</td></tr><tr><td>Шул исәптән ӘМР бюджеты акчаларыннан</td><td>4,78</td><td>2,956</td><td>2,956</td><td>2,956</td><td>2,956</td><td>2,956</td></tr><tr><td>ТР бюджеты</td><td>0,72</td><td>0,144</td><td>0,144</td><td>0,144</td><td>0,144</td><td>0,144</td></tr><tr><td>Түләүле белем бирү хезмәтләре</td><td>3,35</td><td>0,650</td><td>0,650</td><td>0,650</td><td>0,7</td><td>0,7</td></tr></table>	Программаны финанслау чыганаclarы	Барлыгы (млн. сум.)	2026 ел (млн. сум.)	2027 ел (млн. сум.)	2028 ел (млн. сум.)	2029 ел (млн. сум.)	2030 ел (млн. сум.)	Программа буенча йомгак	18,85	3,77	3,77	3,77	3,77	3,77	Шул исәптән ӘМР бюджеты акчаларыннан	4,78	2,956	2,956	2,956	2,956	2,956	ТР бюджеты	0,72	0,144	0,144	0,144	0,144	0,144	Түләүле белем бирү хезмәтләре	3,35	0,650	0,650	0,650	0,7	0,7
Программаны финанслау чыганаclarы	Барлыгы (млн. сум.)	2026 ел (млн. сум.)	2027 ел (млн. сум.)	2028 ел (млн. сум.)	2029 ел (млн. сум.)	2030 ел (млн. сум.)																														
Программа буенча йомгак	18,85	3,77	3,77	3,77	3,77	3,77																														
Шул исәптән ӘМР бюджеты акчаларыннан	4,78	2,956	2,956	2,956	2,956	2,956																														
ТР бюджеты	0,72	0,144	0,144	0,144	0,144	0,144																														
Түләүле белем бирү хезмәтләре	3,35	0,650	0,650	0,650	0,7	0,7																														
Программаның үтәлешен тикшереп торуны оештыру системасы	Программаның үтәлешенә гомуми контрольне Әлки муниципаль районы Башкарма комитеты гамәлгә ашыра, ул программа чараларына максатчан күрсәткечләренә һәм чыгымнарны, программаны гамәлгә ашыру механизмын һәм башкаручылар составын төгәлләштерә, «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе» муниципаль казна учреждениесеннән программаны үтәүнең барышы һәм финанс чараларыннан файдалануның нәтижелелеге турында белешмәләр соратып ала. Программада үлчәнә торган максатлар һәм бурычлар билгеләнде, мәгариф системасы үсеше нәтижәләрен бәяләү критерийлары тәртипкә салынды.																																			
Көтелгән нәтижәләр	Педагогларның һөнәри үсеше, муниципаль белем бирү челтәренең ресурс базасын ныгыту, бердәм электрон белем бирү киңлеген булдыру, инновацион педагогик технологияләрдән файдалану, мәгариф системасының икътисадый нәтижелелеген арттыру нигезендә белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә дә сыйфатын күтәрү Заманча икътисадый, матди-техник, кадрлар һәм технологик ресурсларны нәтижәле файдаланып, мөмкин булган сыйфатлы вариатив																																			

	белем бирүне тээмин итү
--	-------------------------

2. 2026-2030 елларга Әлки муниципаль районы мәгариф системасын үстерү программасы нәтижеләрен бәяләү индикаторлары

№	Программаны гамәлгә ашыру нәтижелелеген бәяләү күрсәткечләре	Үзгәре ш берәмл еге	Мәгънәләр диапазоны				
			2026	2027	2028	2029	2030
Мәктәпкәчә белем бирү							
1	Мәктәпкәчә белем бирүне колачлау	%	55-60	60-61	61-62	62-63	63-64
2	Беренче һәм югары ква- лификацияле категори- яле педагогик хезмәткәрләр өлеше (мәктәпкәчә белем)	%	48-53	53-58	58-63	63-65	65-67
3	Районның авыру күрсәткечләрен киметү	дни	до 1.8 дней	до 1,8 дней	до 1,7 дней	до 1.6 дней	до 1.5дне й
4	Туган (рус булмаган) телдә тәрбияләнүче һәм укытучы тәрби- яләнүчеләр өлеше, %	%	49-50	50-52	52-53	53-55	55-57
5	Өстәмә белем бирү һәм савыктыру хезмәтләре күрсәтүче балалар өлеше (түләүле һәм түләүсез хезмәтләр күрсәтү, өстәмә белем алуға ли- цензия булу)	%	35-37	37-40	40-42	42-45	45-48
6	Балалар бакчасына йөрүчеләр саны	%	70-85	70-85	70-85	70-85	70-85
7	Муниципаль дәрәжәдәге һөнәри осталык конкурслары номинациясендә жиңүчеләр, призерлар, жиңүчеләр өлеше Ел тәрбиячесе, - Татарча сөйләшәм һәм эшлим - юл хәрәкәте кагыйдәләрен өйрәтү буенча Ел тәрбиячесе - Педагогик укулар	%	10-15	15-17	17-20	20-22	22-25
8	Муниципаль конкур-	%	25-30	30-33	33-35	35-38	38-40

	сларда катнашу өлөшө						
9	Муниципалитеттннң мәгариф оешмаларынын алдынғы педагогик тәжрибәсен гому- миләштерү һәм тарату (уздырылган семинарлар саны, жыентыклар ба- стырып чыгару)	Семи- нарлар, басма- лар са- ны	12-17	17-20	20-23	23-26	26-30
10	Мәктәпкәчә белем бирүне колачлау	%	55-60	60-63	63-65	65-67	67-70
1	Беренче һәм югары ква- лификацияле категори- яле педагогик хезмәткәрләр өлөшө	%	58	60	65	70	75
2	Районнынң педагогик хезмәткәрләренә төрлө дәрәжәдәге смотрларда, конкурсларда, конфе- ренцияләрдә, семинар- ларда катнашу өлөшө	%	35-40	40-43	43-46	46-50	50-55
3	Район педагогларынын төрлө дәрәжәдәге һөнәри һәм методик конкур- сларда катнашу йом- гаклары буенча призывы урыннар булу	берәмл ек	13-15	15-18	18-20	20-25	25-30
4	Муниципалитеттннң мәгариф оешмаларынын алдынғы педагогик тәжрибәсен гому- миләштерү һәм тарату	семи- нарлар, веби- нарлар саны	35-37	37-40	40-43	43-45	45-50
5	Укучыларнын район буенча өлгерешө	%	95-100	96-100	97-100	98-100	99-100
6	Район буенча укучылар- нын белем сыйфаты	%	46	48	49	50	52
7	Районда БДИ йомгакла- ры буенча үз белемнәрен раслаган укучылар өлө- шө	%	97-100	97-100	97-100	97-100	97-100
8	Аттестат алмаган укучы- лар өлөшө	%	0	0	0	0	0
9	Укучыларнын-предмет олимпиадалары, конкур- слар, конференцияләр призерлары булуы	кешө	20-25	20-25	20-25	25-30	30-35
10	Белем бирүнең сыйфа- тын күтәрү мәсьәләләре буенча семинарлар, киңәшмәләр оештыру һәм үткәрү	берәмл ек	13-14	14-15	15-16	16-17	17-18

11	Педагогларның гомуми саныннан яшь педагоглар өлеше	%	2-3	2-3	2-3	3-4	3-4
12	Укытучыларны аттестацияләүнең яңа системасына күчү буенча чаралар үткәрү	сан	7-8	8-9	9-10	10-11	11-12
13	Белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләү процедурасында катнашкан 4 сыйныф укучыларының 4 сыйныф укучыларының гомуми саныннан өлеше	%	95-100	95-100	95-100	95-100	95-100
14	Белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләү процедурасында катнашкан 5 нче сыйныф укучыларының 5 нче сыйныф укучыларының гомуми саныннан өлеше	%	95-100	95-100	95-100	95-100	95-100
15	Белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләү процедурасында катнашкан 6 сыйныф укучыларының 6 сыйныф укучыларының гомуми саныннан өлеше	%	95-100	95-100	95-100	95-100	95-100
16	Белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләү процедурасында катнашкан 7 сыйныф укучыларының 7 сыйныф укучыларының гомуми саныннан өлеше	%	95-100	95-100	95-100	95-100	95-100
17	Белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләү процедурасында катнашкан 8 нче сыйныф укучыларының 8 нче сыйныф укучыларының гомуми саныннан өлеше	%	95-100	95-100	95-100	95-100	95-100
18	Белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләү процедурасында катнашкан 9 нчы сыйныф укучыларының 9 нчы сыйныф укучыларының гомуми саныннан өлеше	%	95-100	95-100	95-100	95-100	95-100
19	Белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләү процедурасында катнашкан 10 нчы сыйныф укучыла-	%	95-100	95-100	95-100	95-100	95-100

	рының 10 нчы сыйныф укучыларының гомуми саныннан өлеше						
20	Белем бирү сыйфатын бәйсез бәяләү процеду-расында катнашкан 11 нче сыйныф укучылары-ның 11 нче сыйныф укучыларының гомуми саныннан өлеше	%	95-100	95-100	95-100	95-100	95-100
21	Һөнәри эшчәнлектә за-манча белем бирү техно-логияләрен (шул исәптән мәгълүмати-коммуникацион техно-логияләрне) нәтижәле кулланучы укытучылар-ның гомуми санындагы өлеше	%	90-95	95-97	95-97	95-97	97-98
22	Ике сменада дәресләр алып баручы мәктәпләр өлеше	%	0	0	0	0	0
23	Инклюзив белем бирү өчен шартлар тудырган мәктәпләр өлеше	%	10	10	10	11	12
24	Мәгариф объектлары-ның террорчылыктан сакланышына туры килә торган мәгариф учре-ждениеләре өлеше	%	90-100	95-100	96-100	97-100	99-100
25	Дәүләт янгын күзәтчеле-ге таләпләренә туры килә торган мәгариф учре-ждениеләре өлеше	%	90-100	90-100	90-100	95-100	95-100
26	Роспотребнадзор таләпләренә туры килә торган мәгариф учре-ждениеләре өлеше	%	90-100	90-100	90-100	95-100	95-100
27	Укучыларның өстәмә белем алу проценты (ОДОД) (укучыларның гомуми саныннан)	%	80,5	80,7	80,9	81,4	82,5
28	Төрле профилактик учетларда торучы укучыларны өстәмә бе-лем бирү хезмәтләре белән колачлау	%	100	100	100	100	100
29	Эштә актив катнашучы укучылар өлеше балалар иҗтимагый бер-ләшмәләренәң һәм	%	92	93,2	95,3	96,5	97

	укучылар үзидарәсе органнының, укучыларның гомуми санына						
30	Хисап чорында укучылар тарафыннан житди сәбәпсез калдырылган дәресләр саны	сан	0	0	0	0	0
31	Хокук бозулар кылган һәм исәптә торучы укучыларның гомуми санына карата өлеше	%	0,30	0,29	0,28	0,25	0,23
32	Ижади конкурсларда жиңүче һәм призер укучылар өлеше (укучыларның гомуми саныннан процентларда)	%	13	13	14	15	17
33	"Кеше тәрбияләү", "Йөрәгемне балаларга бирәм" һ.б. конкурсларны оештыруда һәм уздыруда катнашучы педагогларның гомуми санына өлеше.	%	4,5	5	6	6,5	7
34	Хисап елында тәрбия эшчәнлеген оештыру буенча һөнәри квалификация күтәрүне узган педагоглар өлеше (районда тәрбия эше белән шөгыльләнүче педагогларның гомуми саныннан %).	%	72	78	80	85	90
35	Мәктәп укучылары һәм яшьләр арасында һөнәри юнәлеш бирү эшләрен оештыру һәм үткөрү (очрашулар, ачык ишәкләр көне, вакансияләр ярминкәсе, һөнәри сынаулар)	Сан	15	20	25	30	35
36	Һөнәрләрне популярлаштыру чараларын оештыру һәм үткөрү	Сан	20	20	25	30	35
37	Мәктәп укучыларын һөнәри юнәлеш бирүнең методик тәкъдимнәрен эшләү	сан	16	17	17	18	18
38	Мәктәп яны лагерьларында оештырылган жәйге ял белән бәйле	%	65	66	67	67,5	68

	укучылар өлеше						
--	----------------	--	--	--	--	--	--

3. КЕРЕШ
2025-2030 елларга
Әлки муниципаль районы
мәгариф системасын үстерү программасына
аңлатма язуы

2026-2030 елларда Әлки муниципаль районы мәгариф системасының торышы һәм үсеш тенденцияләре сыйфатлы белем алуга дәүләт һәм социаль заказны тулы күләмдә гамәлгә ашыру өчен кирәкле ресурсларның булуын күрсәтә. Мәгариф системасының инновацион үсеше динамикасы, матди-техник базаны ныгыту, белем бирү процессын, кадрлар потенциалын фәнни-методик тәэмин итү Әлки муниципаль районының белем бирү сыйфатын тышкы бәяләгәндә региональ мәгариф системасында урта позициядә булу өчен шартлар тудыра.

2026-2030 елларга Әлки муниципаль районының мәгариф системасын үстерү программасы сәламәтлеге, яшәү урыны, социаль һәм мөлкәт статусы нинди булуга карамастан, барлык категориядәге гражданның өчен яңартылган Федераль дәүләт белем бирү стандартлары һәм муниципаль районның социаль юнәлешле үсеше ФОП нигезендә һәркем файдалана алырлык сыйфатлы белем алу шартларын тагын да яхшыртуга юнәлдерелгән.

2025-2030 елларга Әлки муниципаль районы мәгариф системасын үстерү программасы:

- «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 29.12.2012 елгы 273-ФЗ номерлы Федераль закон белән;
- Президентның «2030 елга кадәр чорга һәм 2036 елга кадәр перспективага Россия Федерациясе үсешенң милли максатлары турында» 07.05.2024 № 309 Указы.

Үсеш программасы чаралары педагогларның һөнәри үсеше, муниципаль белем бирү челтәренң ресурс инновация базасын ныгыту, бердәм белем бирү пространствосы булдыру, заманча педагогик технологияләрдән файдалану, мәгариф системасының икътисадый нәтижәләгән арттыру нигезендә белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә нәтижәләгән арттыру өчен нигез бирә.

Татарстан Республикасы Хөкүмәте, ТР Мәгариф һәм фән Министрлыгы билгеләгән стратегик ориентирларга ирешүгә белем бирү процессында катнашучыларның нәтижәле идарә нигезендә максатчан эшчәнлеге, мәгариф учреждениеләренң, дәүләти-иҗтимагый идарә һәм үзидарә органнарының, бизнес-бергәлек һәм социумның уртак эше ярдәм итәчәк.

Программа үз эченә түбәндәге бүлекләргә ала:

- Программа паспорты
- Кереш
- Әлки муниципаль районының мәгариф системасы үсеше динамикасы
- Мәгарифне цифрлы трансформацияләү
- «Рус теле» ярдәмче программасы
- Математика һәм табигый-фәнни белем бирүне үстерү ярдәмче программасы
- "Муниципаль проектларны гамәлгә ашыру" ярдәмче программасы
- Мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерү ярдәмче программасы
- Гомуми белем бирүне һәм кадрлар потенциалын үстерү ярдәмче программасы
- Милли мәгарифне үстерү ярдәмче программасы
- Сәләтле балаларга ярдәм итү ярдәмче программасы
- Мәгариф системасында тәрбияне үстерү ярдәмче программасы
- «Үз киләчәген сайла» ярдәмче программасы.

Технологик белем бирүне, фәнни-техник ижатны һәм һөнәри юнәлешне үстерү ярдәмче программасы
- «Сәламәтлек һәм сәламәт яшәү рәвешен булдыру " ярдәмче программасы
- Мәгариф учреждениеләрендә хезмәт шартларын һәм хезмәтне саклауны яхшырту ярдәмче программасы

Программаның максаты: Әлки муниципаль районының белем бирү системасын үстерү, ул укучыларны укытуның, тәрбияләүнең һәм социализацияләүнең заманча сыйфатына һәм нәтижәләренә ирешүгә юнәлдерелгән.

Көтелә торган нәтижәләр: педагогларның һөнәри үсеше, муниципаль мәгариф чөлтәренәң ресурс базасын ныгыту, бердәм белем бирү пространствоын булдыру, инновацион педагогик технологияләрдән файдалану, мәгариф системасының икътисадый нәтижәләлеген арттыру нигезендә белем бирүнең барлык дәрәжәләрендә дә сыйфатын күтәрү
Заманча икътисадый, матди-техник, кадрлар һәм технологик ресурслардан нәтижәле файдаланып, һәркем файдалана алырлык сыйфатлы вариатив белем бирүне тәмин итү

1. ӘЛКИ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ
МӘГАРИФ СИСТЕМАСЫ ҮСЕШЕ ДИНАМИКАСЫ

	<i>Мәгариф учреждени- еләре, тәрбияләнүчеләр һәм укучылар саны</i>	<i>2025/ 2026 укыту елы</i>	<i>2026/ 2027 укыту елы</i>	<i>2027/ 2028 укыту елы</i>	<i>2028/ 2029 укыту елы</i>	<i>2029/ 2030 укыту елы</i>
1	БМУ	25	25	24	23	22
	- тәрбияләнүчеләр саны	527	517	505	495	490
2	Гомуми белем бирү учреждениеләре	17	16	15	14	13
	- укучылар саны	1676	1650	1625	1600	1590
3	ОВЗ белән авырчы бала- лар укый торган гомуми белем бирү учреждени- еләре	11	11	12	12	13
	- укучылар саны	44	45	47	48	49
6	Балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре	1	1	1	1	1
	- балалар саны	1410	1400	1390	1390	1385

МӘГАРИФНЕҢ ЦИФРЛЫ ТРАНСФОРМАЦИЯСЕ

Ярдәмче программаның максаты	Бердәм заманча цифрлы белем бирү простран- ствосы булдыру.
Ярдәмче программаның бурычла- ры	Мәгариф оешмаларын югары тизлекле Интер- нет һәм заманча жиһазлар (интерактив па- нельләр, VR-лабораторияләр, 3D-принтерлар) белән тәмин итү. * Цифрлы белем бирү түләүләрен-

	формаларын һәм контентын кертү. * Педагогларның һәм укучыларның цифрлы грамоталылыгын үстерү. * Терәк мәктәпләр базасында цифрлы белем бирү үзәген төзү.
Ярдәмче программа бүлекләре Исемлеге	1. Аңлатма язуы 2. Агымдагы ситуациягә Анализ 3. Программаның төп чаралары 4. Мониторинг 5. Көтелгән нәтижәләр
Көтелгән нәтижәләр	Мәктәпләрнең 100% югары тизлекле ин-тернет белән тәэмин ителеше. Һөнәри эшчәнлектә цифрлы технологияләрне нәтижәле кулланучы педагогларның кимендә 90% ы.

1. Аңлатма язуы.

Хәзерге шартларда мәгариф системасының мәгълүматлаштыру үсеше дәрәжәсе аеруча зур әһәмияткә ия була.

Мәгариф системасын мәгълүматлаштыруны үстерү эшчәнлегенң төп нәтижәләре:

- Барлык гомуми белем бирү учреждениеләрен компьютерлаштыру тәэмин ителгән.
- Идарәче, педагогик кадрларны һәм Белем алуучыларны дистанцион укуыту оештырылды.
- Педагогларның предмет челтәре бергәлекләрендә, Бөтенроссия һәм республика «Интернет-педсоветларында» катнашуы, укуыту-тәрбия процессына электрон белем бирү ресурстарын кертү буенча эш оештырылды.

Барлык мәктәпләр дә дәүләт интеграцияләнгән телекоммуника-ер (ГИСТ) системасына тоташтырылган. СЗО федераль программасы кысаларында Интернетка тоташу че-рез ВОЛС белән тәэмин ителгән.

Электрон документлар әйләнешен алып бару өчен мәктәпләр һәм балалар бакчалары администрациясенң барлык эш урыннары компьютер техникасы белән жиһазландырылган. 4 инвалид баланың дистанцион укуыту өчен компьютер техникасы бар. Тагын бер комплектно китерү 2025 елның ноябрендә көтелә. Районның мәгариф учреждениеләрендә барлыгы 537 персонал компьютер бар. Барлык белем бирү учреждениеләре доменлы электрон почтага күчтә tatar.ru һәм Astra Linux атамалы операцион системасына. Барлык компьютер класслары да әлеге кабинетта дәрәсләр үткәрү хокукына санэпидстанция сертификатына ия. Барлык мәктәпләрдә дә Интернет челтәрендә укучылар һәм педагогларның эш регла-менты бар.

2. Агымдагы ситуацияне анализлау (көчле һәм йомшак яклар).

Көчле яклары: мәктәпләрдә база ИКТ-инфраструктурасы булу, федераль проектларда катнашу тәҗрибәсе ("үсеш ноктасы"), яңартылган "электрон белем бирү»платформасыннан актив файдалану.

Йомшак яклары: мәктәпләрне жиһазландыруның тигез булмавы, ерак авылларда Интернетның тизлегә җитмәве, катлаулы IT-проектларны тормышка ашырырга сәләтле кадрлар кытлыгы, төрле яштыкта педагоглар арасында "цифрлы тигезсезлек", заманча цифрлы образователь контентның җитешсезлеге.

3. Программаның төп чаралары.

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башка- ручы
1	Заманча инфраструктура 1.1. Районның барлык мәктәпләрен опто-җепселле элемент линияләре буенча югары тизлекле һәм өзлексез интернет белән тәмин итү. 1.2. Компьютер һәм мульти-медиа техникасын үзәкләштерелгән алмаштыру һәм яңарту (интерактив панельләр, күп функцияле җайланмалар, "үсеш нокталары"өчен 3D-принтерлар). 1.3. Һәр мәктәп территориясендә Куркынычсыз фильтрланган керү мөмкинлеге булган бердәм Wi-Fi локаль челтәре булдыру. 1.4. Мәктәпләрдә чараларда дистанцион катнашу өчен жиһазлар (вебкамералар, микрофо-налар, видеоконференцэлемент системалары) белән тәмин итү.	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләренә җитәкчелек итәсезме
2	Кадрлар потенциалын үстерү 2.1. Педагогларның цифрлы грамоталылыгын өзлексез арттыру программасын гамәлгә ашыру (мәктәпләрдә цифрлы директорлар, эчке мәктәпләр). 2.2. Цифрлы технологияләрдә (Грантлар, Премияләр) аеруча нәтиҗәле куллана торган педагогларны стимуллаштыру. 2.3. Казан һәм Инфополис IT-компанияләре базасында информатика һәм технология укытучылары өчен стажировкалар оештыру.	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләренә җитәкчелек итәсезме
3	Цифрлы белем бирү контенты һәм технологияләре 3.1. Районның бердәм цифрлы белем бирү мохитен (гамәлдәге TP платформасы белән базада яисә интегра-	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләренә җитәкчелек итәсезме

	циядә) Формалаштыру һәм кертү, аңа түбәндәгеләр керә: верификацияләнгән цифрлы контент китапханәләре (укулар, симуляторлар, VR/AR-кушымталар). Укытучылар һәм укучылар тарафыннан үз белем бирү контентын булдыру өчен инструментлар. 3.2. Һәр укучының белемнәренә яраклаша торган адаптив һәм персональләштерелгән укыту системаларын кертү. 3.3. IT-ижат юнәлешен үстерү: робот техникасы, Scratch/Python программасы, "үсеш нокталары" һәм цифрлы белем бирү үзәкләре базасында 3D-модельләштерү.		
4	Мәгариф белән цифрлы идарә итү 4.1. Эш башкару, расписание төзү, йөрешне һәм өлгерешне исәпкә алу процессларын автоматлаштыру.	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләренә житәкчелек итәсезме
5	Челтәрләрдәге үзара хезмәттәшлек һәм профориентация 5.1. Казан югары уку йортлары укытучылары, галимнәр, IT-һөнәр вәкилләре белән даими онлайн-дәресләр оештыру. 5.2. Районда санлы олимпиадалар, хакатоннар һәм конкурс проектлары үткәрү.	ел саен	Мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләренә житәкчелек итәсезме

4. Мониторинг

Максатчан индикаторларга ирешүнең еллык мониторингын уздыру.

5. Көтелгән нәтижәләр

- Укучылар өчен: укуга кызыксынуны арттыру, сыйфатлы белем ресурсларына ирешү, үсешнең индивидуаль траекториясен төзү мөмкинлеге, югары уку йортларына IT-белгечлеккә керүгә әзерлек.

- * Педагоглар өчен: автоматлаштыру исәбенә административ йөкләнешне киметү, һөнәри осталыкны үстерү, иң яхшы педагогик практикаларга ирешү.

- Район мәгариф системасы өчен: БДИның уртача баллын күтәрү (бигрәк тә информатика һәм математика буенча), региональ белем бирү киңлегендә районның рейтингы үсеше, заманча белем бирү мөмкинлекләре территориясе буларак Әлки районының уңай имиджын формалаштыру.

ГОМУМИ БЕЛЕМ БИРҮНЕ ҮСТЕРҮ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ ҺӘМ КАДРЛАР ПОТЕНЦИАЛЫ

Ярдэмче программалар мак-сат	Гомуми белемнең яңартылган Федераль дәүләт белем бирү стандартларын һәм федераль белем бирү программаларын кертү һәм гамәлгә ашыру шартла-рында гомуми белемнең заманча сыйфатына ирешү
Ярдэмче про-грамманың бу-рычлары	1. ФГОС таләпләре нигезендә һәм ФОПНЫ гамәлгә ашыру шартларында бе-лем бирү процессын жиһазлау һәм тәмин итү таләпләрен гамәлгә ашыру өчен шартларны камилләштерергә. 2. Инновацион белем бирү бурычларын хәл итү өчен мәгариф идарәсе бел-гечләренең һәм методистларының, мәгариф учреждениеләре житәк-челәренең, педагогик хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәрү эшен давам итәргә. 3. Белем бирү учреждениеләренең укучыларның индивидуаль белем бирү их-тияжларын гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән дәрестән тыш эшчәнлегенең ва-риатив формаларын үстерергә.
Ярдэмче про-грамманың ис-емлеге	1. Аңлатма язуы. 2. Матди-техник һәм уку-методик шартларны камилләштерү. 3. ФГОС кертүне һәм гамәлгә ашыруны мәгълүмати-методик тәмин итү. 4. Идарәче һәм педагогик кадрларның квалификациясен күтәрү система-сын үстерү. 5. Яңартылган ФГОС һәм ФОП кертүгә һәм гамәлгә ашыруга оештыру ярдәме.
Ярдэмче про-грамманы гамәлгә ашыру-дан көтелә тор-ган нәтижәләр	1. Мәгариф учреждениеләрен матди-техник тәмин итүнең ФГОС һәм ФОП таләпләренә туры килүе. 2. Педагогик кадрларның компетенцияләрен үстерү, педагогларны эш сыйфатын күтәрүгә һәм өзлексез профессиональ үсешкә этәрү меха-низмнарын булдыру. 3.Белем бирүнең заманча сыйфатына ирешү.

Аңлатма язуы

17 муниципаль гомуми белем бирү оешмасында 286 житәкче һәм педагогик хезмәткәр эшли, шулардан 263 педагогик хезмәткәр һәм 23 административ хезмәткәр. Педагогик хезмәткәрләрнең уртача яше-49 яшь. Уртача эш стажы-28, 3 ел.

Хәзерге вакытта гомуми белем бирү оешмаларында химия, физика, математика, рус теле, чит тел укытучыларына ихтияж бар.

2024-2025 уку елында педагогик хезмәткәрләрнең 100% ы төрле юнәлешләр буенча квалификация күтәрү курслары узган.

Педагогика өлкәсендә соңгылары өчен яңадан һөнәри әзерлек
8 педагогик хезмәткәр 2 ел узды, идарә өлкәсендә - 1 житәкче.
Педагогик хезмәткәрләрне аттестацияләү-квалификация дәрәжәсен, педагогик профессиональлекне һәм эшчәнлекнең продуктивлыгын комплекслы бәяләү ул.
Аттестацияләнүчеләрнең гомуми проценты 88,4 % тәшкил итә.
Югары квалификация категориясенә 89 кеше ия (31,.1%), 164 педагог (57,3%) – беренче квалификация категориясен. Беренче һәм югары катагориягә аттестацияләнгәннәр проценты 85,57 % тәшкил итә.

**2025 елның 1 июленә гомуми белем бирү учреждениеләре
хезмәткәрләренң квалификация категорияләре булу турында
мәгълүмат**

№ т/н	Учреждение	Педагоглар/ житәкче	Югары	Беренче	Процент
1	БМУББМ	48/4	31	20	98,08
2	Нәби Дәүли ис- емендәге бакча- лы Матак гим- назиясе МБМУ	37/2	20	15	97,22
3	Борис УББМ	14/1	2	9	78,57
4	Алпар УББМ	12/1	2	8	78,57
5	Әхмәт ТГББМ	8/1	1	7	88,89
6	Югары- Альмурза ТГББМ	5/1	2	4	100
7	Карга ТГББМ	7/1	0	6	85,57
8	Түбән Әлки УББМ	19/1	3	14	85
9	Яңа Салман УББМ	11/1	6	6	100
10	СиктерәУББМ	28/1	5	22	96
11	Иске Матак УББМ	14/1	3	10	81,25
12	Иске Тахтала ТГББМ	9/1	0	4	44,44
13	Иске Чаллы ТГББМ	6/1	1	5	100
14	Иске Салман ТГББМ	5/1	1	2	60
15	Татар Борнае ТГББМ	9/1	0	10	100
16	Чуваш Кичүе УББМ	13/1	8	4	86
17	Юхмачы УББМ	20/1	4	13	73,91
БАРЛЫГЫ		263/23	89	164	88,4

Һөнәри конкурсларда катнашу педагогларга төрле мәгариф учреждениеләрендәге коллегалары белән актуаль проблемалар турында фикер алышырга һәм аларны хәл итү өчен уртак план төзүгә мөмкинлек бирә. Конкурслар үз методик эшләнмәләрен тәкъдим итү майданчыгына әверелә, бу экспертлар һәм хезмәттәшләренң кире элемтәсе ярдәмдә аларны камилләштерүгә ярдәм итә

Ел саен төбәк дәрәжәсендәге һөнәри конкурсларда педагогик һәм кул эшчәннәре «Ел укытучысы», «Елның сыйныф житәкчесе», «Өстәмә белем бирү педагогы» һөнәри конкурсларында призерлар һәм җиңүчеләр булалар.

Мәгариф оешмаларының, шул исәптән транспорт белән дә, һәркем файдалана алырлык булуы.

Индивидуаль омтылышлары һәм ихтыяжлары нигезендә укучыларның төрле категорияләренә тулы белем алуға тигез мөмкинлекне билгеләү, урта гомуми белем бирү программасының аерым дисциплиналарын тирәнтен өйрәнүгә тәмин итү, укучыларны социальләштерү мөмкинлеген киңәйтү, гомуми һәм һөнәри белем бирү арасында давамчанлыкны тәмин итү, шул исәптән мәктәпне тәмамлаучыларны муниципаль гомуми белем бирү учреждениеләрендә югары һөнәри белем бирү программаларын үзләштерүгә нәтижеләрек әзерләү өчен оешмаларда 10-11 сыйныфларда белем бирүгә түбәндәге профильләргә ачылды: технологик-1 ОО, табигый – фәнни – 5 ОО, гуманитар – 3 ОО, социаль – икътисади-1 ОО, универсаль-3 ОО.

Ачыла торган профильне сайлау баланың мәнфәгатьләренә һәм киләчәктә ирешергә ниятләгән максатларына бәйле.

Балигъ булмаган баланы гомуми белем бирү программасы буенча укурга яздыру шул исәптән Бердәм дәүләт хезмәтләре Порталы аша да гамәлгә ашырыла.

Махсус белем бирү проблемалары бүген барлык учреждениеләр эшендә иң актуаль проблемаларның берсе булып тора. Бу, беренче чиратта, мөмкинлекләре чикләнгән балалар һәм инвалид балалар санының артуы белән бәйле. Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән балаларга һәм инвалид балаларга белем бирү алар өчен махсус белем бирү стандартлары чикләрендә белем алу өчен тиешле шартлар һәм гадәти балалар белән бертигез мөмкинлекләр тәмин итә торган махсус коррекция-үсеш мөхите булдыруны, дөвалауны һәм сәламәтләндерүне, тәрбияләнүне һәм укуыны, үсеш бозылуларын төзәтүне, социаль адаптацияне күздә тотта.

Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балалар һәм инвалид балалар тарафыннан белем алу аларның уңышлы социализациясенә, аларның жәмгыять тормышында тулы канлы катнашуын тәмин итүгә, һөнәри һәм социаль эшчәнлекнең төрле төрләрендә үз-үзләрен нәтижелә тормышка ашыруның төп һәм аерылгысыз шартларының берсе булып тора.

2025 елның 4 октябренә муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында белем алалар:

- Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән 44 балигъ булмаган бала;
- 35 инвалид бала.

**Жайлаштырылган төп гомуми белем бирү программалары
гамәлгә ашыру турында мәгълүмат**

АООП	Укучылар саны	ОО
психик үсештә тоткарланган балалар өчен	5 укучы 3ПР белән	МБМУ «БорисУББМ» МБМУ Наби Даули ис. Базарлы-Матак гимназиясе МБМУ «Чуаш-КичүеУББМ» МБМУ «Юхмачы УББМ»
күрү сәләте бозылган	1 укучы	МБМУ «Түбән Әлки УББМ»
терек-хәрәкәт аппараты бозылган хәлдә	2 укучы	МБМУ Наби Даули ис. Базарлы-Матак гимназиясе МБМУ «Борис УББМ»

акылга зәгыйфь балалар өчен	20 укучы	8 ОО
--------------------------------	----------	------

Шул ук вакытта әлеге категориядәге балаларны укыту оештырылган:

- жайлаштырылган программа буенча гомуми белем бирү сыйныфлары шартларында;
- өйдә индивидуаль укыту кирәк булганда.

Балаларда психик, акыл, физик һәм көнкүреш проблемаларын вакытында ачыклау, белем алу өчен аерым шартлар кирәклеген билгеләү өчен Әлки районы муниципаль берәмлегендә муниципаль психология-медицина – педагогика комиссиясе (ПМПК) эшли, ул «ТР Әлки МР мәгариф идарәсе» МКУНЫҢ структур бүлекчәсе булып тора. хәзерге этапта инвалидлар өчен мохитнең һәрьяклап файдалана алуы интеграция принцибын тормышка ашыру булып тора. инвалидларны жәмгыять тормышына кертү. «Уңайлы мохит» дәүләт программасы нигезендә төп бурыч булып инвалид һәм мөмкинлекләре чикләнгән балалар өчен сыйфатлы белем алу өчен махсус шартлар тудыру тора.

Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының 10 гомуми белем бирү оешмасында киртәсез мохит булдырылган.

Гомуми белем бирү мәктәпләрендә укучыларның гомуми белем алу мөмкинлеген тәмин итү, авыл мәктәпләрендә укучыларны яхшырак укыту-матди базага һәм зур кадрлар потенциалына ия булган зуррак белем бирү учреждениеләренә алып баруны оештыру проектын гамәлгә ашыру өчен, белем бирү сыйфатын яхшырту, авыл укучыларын социализацияләү һәм бюджет акчаларыннан файдалануның нәтижәлелеген тәмин итү максатларында 11 гомуми белем бирү оешмасында 18 данә, укучыларны йөртү өчен. Ташу юлы белән йөрүче укучылар саны 325 кеше тәшкил итә.

Укучыларны илтүче барлык гомуми белем бирү оешмаларында расланганнары бар:

- автобуслар хәрәкәте графигы;
- хәрәкәт маршрутлары (автобуслар хәрәкәте маршрутлары тикшерелә);
- укучылар һәм озатып йөрүчеләр исемлеге.

Мәктәп автобусларының техник торышы, аларны тоту шартлары, уку урынына һәм кире кайтырга өйрәнүче транспортта йөрү куркынычсызлыгы РФ Хөкүмәтенен «балалар төркемен автобусларда оешкан рәвештә йөртү кагыйдәләрен раслау турында» 2020 елның 23 сентябрендәге 1527 номерлы карары, РФ Мәгариф министрлыгының 2022 елның 2 сентябрендәге методик тәкъдимнәре нигезендә башкарыла. гомуми белем бирү һәм мәктәпкәчә белем бирү оешмаларында белем алучы.

Әлки районы муниципаль берәмлеге территориясендәге мәгариф оешмалары чөлтәренә характеристика.

Әлки районы муниципаль берәмлеге территориясендә:

- 17 гомуми белем бирү оешмасы (1 гимназия, 9 УББМ, 7 ТГББМ).

9 мәктәптә «үсеш ноктасы " мәгариф үзәкләре эшли:

- 1.«Базарлы Матак УББМ " МБМУ (цифрлы һәм гуманитар юнәлешнең үсеш

ноктасы);

2.«Юхмачы УББМ " МБМУ (цифрлы һәм гуманитар юнәлештә үсеш ноктасы);

3."Түбән Әлки УББМ" МБМУ (табигый-фәнни юнәлештәге үсеш ноктасы);

4.МБМУ Нәби Дәүли исемендәге Базарлы Матак гимназиясе(үсеш ноктасы-табигый-фәнни юнәлешнең үсеш ноктасы);

5. Чуаш Кичүе УББМ МБМУ "(табигый-фәнни юнәлешнең үсеш ноктасы);

6. «Сиктермә УББМ " МБМУ филиалы-Чуаш Борнае төп мәктәбе (табигый-фәнни юнәлешнең үсеш ноктасы);

7.«Сиктерә УББМ " МБМУ (табигый-фәнни юнәлешнең үсеш ноктасы);

8. «Иске Матак УББМ " МБМУ (табигый-фәнни юнәлештәге үсеш ноктасы);

9. «Борис УББМ " МБМУ (табигый-фәнни юнәлешнең үсеш ноктасы);

Барлык гомуми белем бирү оешмалары бер сменада эшли.

Яңа белем бирү стандартлары буенча эшнәң арадаш нәтижеләрен диагностикалау һәм анализлау муниципаль белем бирү системасының алга таба үсешенә ышаныч бирәбез.

Яңа белем бирү стандартлары укучыны мәһим тормыш һәм һөнәри бурычларны хәл итүгә әзерләргә, үз белем бирү стратегиясен төзәргә һәм гамәлгә ашырырга өйрәтергә тиеш. Шуңа күрә мәктәптә укуның беренче елыннан укучылар ижади һәм эзләнү характерындагы проблемаларны чишү ысулларын үзләштерә, универсаль уку хәрәкәтләрен – белем алу күнекмәләрен формалаштыра башлый. Башлангыч мәктәптән башлап балалар дәрестә һәм дәрестән тыш эшчәнлектә югары предмет һәм шәхси нәтижеләргә ирешергә омтылалар, үсешнең биш юнәлеше буенча эшлиләр: спорт-сәламәтләндерү, рухи-әхлакый, социаль, гомуми интеллектуаль, гомуммәдәни. Эш нәтижеләре буенча казанышлар портфолиосын рәсмиләштерәләр.

Педагоглар үсешле укыту технологияләрен ышанычлы беләләр, актив эш формаларын уңышлы үзләштерәләр. Педагогларга белем бирүне оештыруның нәтижәле модельләре таралды:

- БДИ формасында аттестацион тестлаштыру,
- укыту семинарлары, вебинарлар, мастер-класслар, тренинглар, кейс-технологияләрне кулланучы төркемнәрдә эшләү.

«Мәктәптә укыту», «дәрәскә барам», «Мәгариф», «Гаилә һәм мәктәп»жебек журналларда басма әниләр укытучыларның фәнни-теоретик дәрәжәсе үсүен раслый.

Ләкин белем бирү эчтәлеген яңарту шартларында педагогик кадрларның һөнәри дәрәжәсен күтәрүнең нәтижәле технологияләрен эзләү нигезендә педагогик белем бирүнең сыйфатын арттыру проблемасы хәл ителүне таләп итә. Моннан тыш, кулай сыйфатлы белем бирү мәсьәләләрен тулысынча хәл итү өчен педагогларны профессиональ үстерү, мәктәпләргә психологлар, логопедлар, тьюторлар, социаль педагоглар, өстәмә белем бирү педагоглары белән тәэмин итү буенча эшнә дөвам итәргә, шулай ук белем бирү процессын заманча мәгълүмати һәм укыту-методик тәэмин итүне тәэмин итәргә кирәк.

2026 – 2030 елларга гомуми белем бирүне һәм кадрлар потенциалын үстерү программасы идарә итү һәм педагогика кадрларын үстерү һәм мәгариф эчтәлеген

яңарту нигезендә гомуми белем бирүнең сыйфатын күтәрү буенча мәгариф учреждениеләре эшенең һәм мәгариф белән идарә итүнең төп юнәлешләрен билгели.

1. Матди-техник һәм укыту-методик шартлар

№	Чаралар исемлеге	Үтәү срокла- ры	Җаваплы
1.	Башлангыч, төп, урта гомуми белем бирүнең төп белем бирү программасын гамәлгә ашыру таләпләре нигезендә гомуми белем бирү учреждениеләрен ресурслар белән тәэмин итүне үстерү	ел саен	ОУ житәк-челәре
2.	Мәктәпләрнең матди-техник ни-гезләрен ФГОС һәм ФОП нормативла-ры һәм регламентлары нигезендә яңар-ту	ел саен	ОУ житәк-челәре
3.	Мәгариф учреждениеләренең ресурс белән тәэмин ителеше мониторингын оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре

3. ФГОС кертүне мәгълүмати-методик тәэмин итү

№	Чаралар исемлеге	Үтәү сроклары	Җаваплы
1.	Кертелгән үзгәрешләр белән ФОПНЫ гамәлгә ашыруның юл картасын гамәлгә ашыру	2026	мәгариф идарәсе
2.	ФОПНЫ гамәлгә ашыруны методик тәэмин итү модельләрен эшләү	ел саен	мәгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре
3.	ФОПНЫ гамәлгә ашыруның актуаль мәсьәләләре буенча методик семинарлар оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе
4.	ФОПНЫ гамәлгә ашыру нәтижәләре буенча мәгариф учреждениеләре эшчәнлегенә мо-ниторинг үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе
5.	Югары белем бирү нәтижәләренә ирешүгә юнәлдерелгән эшчәнлек тибындагы белем бирү технологияләрен үзләштерү: - дифференциацияле-дәрәжәле укыту техно-логияләре; - төрле дәрәжәдәге укыту технологияләре; - укыту тикшеренүләре, проектлау техноло-гияләрен; - диалог технологияләре; - кейс-технологияләр; - ТРИЗ-технологияләр; үз-үзеңне анализлау, үз-үзеңне бәяләү һәм рефлексия нигезендә контроль-бәяләү эшчәнлеге технологияләре; - проблемалы укыту технологияләре; - индивидуаль укыту планнарын һәм укыту программаларын эшләү технологияләре; критик фикерләүне үстерү технологияләре;	ел саен	мәгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре

	- мэгариф технологиялэре медиасы; - лидерлыкны формалаштыру технологи- ялэре		
6.	Башлангыч гомуми, төп гомуми һәм урта гомуми белем дәрәжәләрендә индивидуаль уку планнарын һәм уку-укуту программа-ларын гамәлгә ашыру өчен шартлар тудыру	ел саен	мэгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре
7.	Гаилә һәм социум белән үзара хезмәттәшлек системасын үстерү	ел саен	мэгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре

1. Квалификация күтәрү системасын үстерү идарәче һәм педагогик кадрлар

№	Чаралар исемлеге	Үтәү срокла- ры	Жаваплы
1	Гомуми белем бирү оешмалары директор-ларының һәм директор урынбасарларының квалификациясен күтәрүнең дәрәжәле про-граммалары форматында квалификациясен күтәрү	ел саен	мэгариф идарәсе
2.	Укутуның персональләштерелгән моделен гамәлгә ашыру нигезендә педагогик кадр-ларның квалификациясен күтәрү	ел саен	мэгариф идарәсе
3.	Педагогларны максатчан әзерләү. Педагогик һәм педагогик булмаган югары уку йортла-рын тәмамлаучыларның иң яхшыларын пе-дагогик эшчәнлеккә жәлеп итү	ел саен	мэгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре
4.	Мәктәпләрне өстәмә белем бирү педагогла-ры, социаль педагоглар, психологлар, лого-педлар, тьюторлар белән тәмин итүгә, шул исәптән педагогик кадрларны яңадан әзерләүне оештыру нигезендә	ел саен	мэгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре
5.	Укучыларның казанышларын исәпкә алуға нигезләнгән укутуучыларны аттестаци-яләүнең интеграцияләнгән системасын кертү	даими	мэгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре
6.	Терәк мәктәпләргә беркетү нигезендә мэга-риф учреждениеләренең үзара челтәрле хезмәттәшлеген оештыру	ел саен	мэгариф идарәсе
7.	Гомуми белем бирүне үстерүнең актуаль мәсьәләләре буенча житәкче һәм педагогик хезмәткәрләр өчен укуту һәм проблемалы семинарлар, мастер-класслар үткөрү	даими	мэгариф идарәсе
8.	Конкурс хәрәкәтен һәм педагогларның грант проектларында катнашуын оештыру	ел саен	мэгариф идарәсе

3. Яңартылган ФГОС һәм ФОПНЫ гамәлгә ашыруны мәгълүмати тәмин итү

№	Чаралар исемлеге	Үтәү срокла- ры	Жаваплы
1.	Яңартылган ФГОС һәм ФОПНЫ гамәлгә ашыру буенча статистик һәм мониторинг мәгълүматларыннан файдаланучыларны	даими	мэгариф идарәсе

	жыю һәм адреслы тээмин итү		
2.	ФГОС һәм ФОПНЫ гамәлгә ашыруның ба- рышы турында тематик Материалларны мәгариф идарәсе һәм мәгариф учреждени- еләре сайтларында урнаштыру	даими	мәгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре
3.	Разъяснительная работа и обсуждение об- новленных ФГОС и ФОП в профессио- нальном и родительском сообществах	даими	мәгариф идарәсе, ОУ житәкчеләре

**МӘКТӘПКӘЧӘ БЕЛЕМ БИРҮ
СИСТЕМАНЫ ҮСТЕРҮ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ**

Ярдәмче программаның максаты	Рухи-әхлакый кыйммәтләр һәм милли-мәдәни традицияләр нигезендә заманча сыйфатлы белем алу һәм мәктәпкәчә яшътәге баланың гармонияле үсеше өчен тигез мөмкинлекләр тудыру.
Ярдәмче программаның бурычлары	1) мәктәпкәчә белем бирүнең уку-укуту программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем бирү; 2) халык таләпләре һәм районның социаль-иқътисадый үсешенә перспектив бурычлары нигезендә мәктәпкәчә белем бирүнең югары сыйфатын тээмин итү; 3) педогоик кадрларның белем бирү һәм һөнәри дәрәжәсен күтәрү
Ярдәмче программа бүлекләре Исемлеге	1. Аңлатма язуы 2. Әлки муниципаль районының мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләре челтәрен саклап калу һәм камил-ләштерү 3. Мәктәпкәчә яшътәге балаларның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту 4. Мәктәпкәчә белем бирү системасында инновация эшчәнлеге 5. Педагогик һәм житәкче хезмәткәрләрне яңадан һөнәри әзәрләүне һәм квалификация күтәрү курсларын оештыру
Ярдәмче программаны гамәлгә ашырудан көтелә торган нәтижәләре	1.Ресурслардан нәтижәле файдаланганда һәркем файда-лана алырлык сыйфатлы мәктәпкәчә белем бирүне тээмин итү. 2.Районның мәктәпкә кадәрге мәгариф оешмаларының халыкның мәгариф хезмәтләренә ихтыяжын тээмин итә торган күпфункцияле бербөтен челтәрен саклап калу һәм үстерү. 3. Мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрендә тәрби-яләнүчеләрнең авыручылар саны кимү; 4. Сәламәтлеге чикләнгән балаларга мәктәпкәчә белем бирү, мәктәпкәчә яшътәге балаларны үстерү һәм тәрби-яләү мәсьәләләрендә ата-аналарның компетентлыгын арттыру өчен шартлар тудыру; 5. Төп документлар эшчәнлегенә нәтижәлеген тээмин итәргә, шул исәптән аз плектлы Документлар эшчәнлеген методик тээмин итү өлешендә, шулай ук инновация эшчәнлеген гамәлгә ашыру өлешендә.; 6. МБУ педагог кадрларының һөнәри осталыгын

	үстерүне тээмин итү; 7. Инновацион укыту-методик комплексларны гамэлгә ашыру чаралары белән ике дәүләт телен укытуның сыйфатын күтәрү; 8. Туган телдә (русча түгел) тәрбия һәм укытуны арттыру; 9. Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенең педагогик кадрлар белән тээмин ителеше.
--	---

**I. Мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерү ярдәмче про-
граммасын гамэлгә ашыру өлкәсенә, шул исәптән ярдәмче
программа хәл итүгә юнәлдерелгән проблемаларга гомуми
характеристика**

Муниципаль мәктәпкәчә белем бирүнең төп максаты-заманча сыйфатлы белем алу һәм мәктәпкәчә яшътәге баланы, шул исәптән рухи-әхлакый кыйммәтләр һәм милли-мәдәни традицияләр нигезендә, гармонияле үстерү өчен тигез мөмкинлекләр тудыру.

Әлки районының мәктәпкәчә белем бирү инфраструктурасы һәр бала өчен, шул исәптән аерым сәламәтлек мөмкинлекләре булган балалар өчен шартлар булдыруга юнәлдерелгән. 514 Бала 25 мәктәпкәчә мәгариф учреждениесендә һәм 2 филиалда тәрбияләнә.

Мәктәпкәчә белем алучы балалар саны соңгы елларда кими бара (572 бала – 2024 ел, 604 бала - 2023 ел, 622 бала – 2022 ел), бу сан 59, 1 % (58, 1 %- 2024 ел, 57,3 %. - 2022 ел). Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә балалар саны кимү районда балалар саны кимү, халыкның миграциясе белән бәйле (2023ел - 3014 бала, 2020 ел - 2168 бала).

Төркемнәрне туплау «Электрон балалар бакчасы» АИС-да Татарстан Республикасы Әлки МР- «балаларны мәктәпкәчә белем бирү программаларын гамэлгә ашыручы дәүләт (муниципаль) мәгариф оешмаларына исәпкә кую һәм жибәрү» муниципаль хезмәтен күрсәтүнең административ регламентына туры китереп үткәрелә. 2019 елдан балалар бакчасын сайлау мәсьәләсе буенча консультацияне ата - аналар кайнар линия телефоннары аша ала ала, ә чиратны РФ Дәүләт хезмәтләре порталындагы шәхси кабинетта яки күпфункцияле үзәктә күчерергә мөмкин.

Мәктәпкәчә белем алу мөмкинлегә 1до 3 яшътән-100%, 3до 7 яшътән – 100% тәшкил итә.

Белем бирүнең сыйфатын яхшырту максатында мәктәпкәчә белем бирү учре-ждениеләрендә төрле үстерү мохите оештырылды, методик материаллар сайлап алынды, мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләренең уку-укыту программалары эшләнде һәм гамэлгә кертелде. Мәктәп белемнәрен үстерү барлык балалар өчен дә мәктәпкә кергәндә бертигез старт мөмкинлекләрен тээмин итә.

Мәктәптә киләчәктә белем алу өчен старт мөмкинлекләрен тигезләүне тээмин итү, шулай ук балаларны мәктәп белеме алдыннан колачлауны арттыру

максатларында мәктәпкәчә учреждениеләргә йөрми торган өлкән мәктәпкәчә яшътәге балалар белән эш алып барыла.

Ата-аналарның мәктәпкәчә белем бирүнең мөмкин булган формаларын сайлау мөмкинлекләрен киңәйтү максатында, безнең район шартларында аз комплектлы балалар бакчаларында тиешле чаралар үткәрелә:

- Балалары балалар бакчаларына йөрмәгән ата-аналар өчен балалар бакчасына аерым режим моментлары (дәресләр, йөрүләр, бәйрәмнәр) үткәрү, логопедик ярдәм күрсәтү (балалар) өчен балалар алып килергә тәкъдим ителә. Матакның "Каенкай" балалар бакчасы);-мәктәпкәчә яшътәге балаларның мәктәпкә эзерлек алдыннан атнага 3әр сәгать вакытлыча учреждениегә баруы тәкъдим ителә.

Савыктыру һәм профилактика эше системасы ФГОС һәм ФОП ДО контекстында мәктәпкәчә белем бирү процессына сәламәтлекне саклау технологияләрен кертүгә юнәлдерелгән.

1 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесендә логопункт эшли, анда 25 бала йөри.

Балаларны сәламәт яшәү рәвешенә тарту кысаларында мәктәпкәчә учреждениеләр тарафыннан педагоглар, ата-аналар, балалар белән эшләрү планнары эшләнә, алар нигезендә төрле дәрәжәдәге конкурс чаралары, мәктәпкәчә яшътәге балаларны сәламәтләндерү, тукландыру, физик үстерү мәсьәләләре буенча семинарлар үткәрелә.

Муниципаль районда мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә тәрбияләнүчеләрнең интеллектуаль-ижади потенциалын ачу өчен уңай шартлар тудырылган. Яшь талантларның гадәти булмаган, ачык чагылдырылган сәләтләрен ачыклауга «Балачак дөньясы» муниципаль балалар талантлары конкурслары, балалар рәсеме тематик конкурслары, укучылар конкурсы ярдәм итә. Ел саен Базарлы авыл балалар бакчаларының өлкән мәктәпкәчә яшътәге балалары өчен «Күнелле стартлар» үткәрелә, ул учреждениеләрдә тәрбияләнүчеләргә сәламәт яшәү рәвешенә ихтыяж тәрбияләргә мөмкинлек бирә.

Көнкүрештә һәм урамнарда балаларның үз-үзләрен куркынычсыз тоту күнекмәләрен формалаштыру мәсьәләсе актуаль булып кала. Зарарлы гадәтләрне беренчел профилактикалау эшендә төп басым ата-аналарны профилактик эшчәнлеккә жәлеп итүгә ясала. Монда күрсәтмә агитация, акцияләр, конкурслар киң кулланыла. Өлки районы эчке эшләр министрлыгының ЮХИДИ идарәсе һәм мәгариф идарәсенен тыгыз хезмәттәшлеге мәктәпкәчә учреждениеләрдә балаларның юл-транспорт травматизмын профилактикалау буенча эшне нәтижәле төзәргә мөмкинлек бирә.

Педагогик коллективларның ижаты, профессиональлеге педагогларга да, мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә тәрбияләнүчеләргә һәм аларның ата-аналарына да Бөтенроссия һәм республика чараларында, смотр-конкурсларда уңышлы катнашырга мөмкинлек бирә.

Төп компонент-үстерүче белем бирү мохите, ә төп фигура - тәрбияче булган балалар бакчалары тормышының инновацион торышын булдыру актуаль булып кала.

Районның мәктәпкәчә белем бирү системасында 84 педагогик хезмәткәр һәм житәкче эшли.

Ел	Кадрлар белән тәмин итү мәктәпкәчә белем бирү системасы мәгариф (педагогик кадрлар коллегиясе)	Кадрлар белән тәмин итүне үстерү тенденциясе мәктәпкә кадәрге системалар мәгариф (югары белемле педагоглар жәмгыяте)	Педагогик мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре хезмәткәрләре (беренче һәм югары квалификация категорияләре) динамикасы
	58	41	40
	60	41	38
	60	41	39
	58	41	41
	57	40	43
	55	39	44

Заманның яңа таләпләре педагогтан XXI гасыр балалары белән эшләү методикаларын белүне таләп итә. Кадрлар белән эшләү формалары һәм эчтәлегә педагогларның сорауларыннан чыгып, мәктәпкәчә белем бирүнең проблемалы зоналарын исәпкә алып билгеләнә.

Районның озак сроклы проектлары гамәлгә ашырыла:

- 2022-2025 елларга Әлки муниципаль районының мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләре эшчәнлеген методик тәмин итүнең нәтижәлелеген арттыру буенча "Юл картасы" - «2024-2028 елларга Әлки муниципаль районында Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү» муниципаль программасы

- Мәктәпкәчә белем бирүнең уку-укыту программаларын гамәлгә ашыручы муниципаль мәгариф учреждениеләрендә мәктәпкәчә белем бирүнең Федераль мәгариф программасын кертү һәм гамәлгә ашыру буенча чаралар комплексы («Юл картасы»)

- "«Илһам» инновацион белем бирү программасы нигезендә мәктәпкәчә белем бирү сыйфатына карата заманча таләпләр нигезендә мәктәпкәчә белем бирү оешмасында белем бирүне модернизацияләү

- "Пиктомир" цифрлы белем бирү мохитендә мәктәпкәчә яшътәге балалар өчен алгоритмлаштыру һәм программалаштыру нигезләрен сынау һәм керту

Педагогик коллективлар белән системалы, планлы эшләү уңай нәтижеләр бирә.

Ел саен төрле дәрәжәдәге һөнәри конкурсларда җиңүләр саны арта бара:» Россиянең үрнәк балалар бакчасы " - 2 җиңүче,

» Иң яхшы билингваль балалар бакчасы " - 3 балалар бакчасы һ. б.

Район педагоглары «Татарстан Республикасының Ел тәрбиячесе» республика конкурсының зона этабында катнашып призлы урыннар яулыйлар.

Районның 1 балалар бакчасы федераль дәрәжәдәге, 2се республика дәрәжәсендәге инновацион мәйданчыклар статусына ия, 1 балалар бакчасы стажировка мәйданчыгы булып тора.

«Татар малае, Татар кызы», «Гаилә яктысы учагы» район ижади конкурслары, ата - аналар белән «Күңелле» стартлар һ. б.» педагог - ата-ана, «ата-ана-бала " ны уңай диалогка тартуга этәргеч бирде.

Районның балалар бакчаларында туган тел (татар) телен өйрәнү хокукын гамәлгә ашыру өчен барлык шартлар да тудырылган.

Балалар бакчаларының 13 (52%) ы туган татар телендә тәрбия һәм белем бирү учреждениесе статусына ия. Әлеге учреждениеләрдә 234 бала тәрбияләнә. Тәрбияләнүчеләрнең контингентын һәм ата-аналарның соравын исәпкә алып, рус телле бакчаларда туган татар телендә тәрбияләнүче төркемнәр (4 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе, 5 төркем, 63 бала) төзелә. Балалар бакчаларына йөрүче татар милләтеннән булган балаларның 72,33% ы белем бирү программасын туган телләрендә татар телендә үзләштерә. Районның мәктәпкәчә белем бирү системасында татар телен укыту буенча 1 тәрбияче эшли.

Педагогларның һөнәри компетенцияләрен күтәрү кысаларында балалар бакчаларында төбәк компонентын гамәлгә ашыру, шул исәптән балаларга туган (татар) телен өйрәтү буенча укыту семинарлары һәм ижади хисаплар үткәрелә, конкурслар, шул исәптән «тәрбияченең татар телен өйрәтү буенча иң яхшы мастер-классы» оештырыла. Барлык чараларда да милли мәгариф мәсьәләләре буенча секцияләр һәм номинацияләр уздырыла.

3 учреждение «Татарстан Республикасының иң яхшы билингваль балалар бак-

часы» конкурсында жиңеп чыкты, 3 учреждение республикада туган телдө балаларны укытуны һәм тәрбияләүне оештыру буенча иң яхшылар булды һәм 500 мең сум күләмдә грант алды. татар телдә укытуның иң яхшы практикасы өчен. Инвалид балаларны һәм сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнган балаларны социальләштерү һәм укыту мәсьәләсе районда өстенлекле мәсьәләләрнең берсе булып тора

Бүген мәктәпкәчә белем бирү-иң динамик үсеш алучы районнарның берсе. Көн саен диярлек эчтәлекне, технологияләрне һәм тәрбия методикасын үзгәртә торган вакыйгалар бара. Балалар бакчаларында тудырылган шартлар, педагоглар гамәлгә ашыра торган программалар баланы алга таба да мәктәптә уңышлы укыту өчен сыйфатлы итеп эзерләргә мөмкинлек бирә.

Районның мәктәпкәчә белем бирү системасында хәзерге вакытта чишелеш таләп итә торган кайбер проблемаларны аерып күрсәтергә мөмкин:

- Мәктәпкәчә белем бирүнең федераль мәгариф программасы нигезендә төзелгән программаларны гамәлгә ашыруны дәвам итәргә

- Укыту процессын туган телдә оештыру өлешендә педагогларның компетентлыгын арттырырга

Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнган балаларга мәктәпкәчә белем бирү, мәктәп яшендәге балаларны үстерү һәм тәрбияләү мәсьәләләрендә ата-аналарның компетентлыгын арттыру өчен шартлар тудыру;

- балалар бакчасында тәрбияләнүчеләрнең ата-аналары өчен агарту эшчәнлегенә багышланган чаралар оештыру эшен дәвам итәргә

- мәктәпкәчә яштыгә балаларны иртә һөнәри юнәлеш бирү эшен камилләштерү

- Районның мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре арасында түбән күрсәткечләргә ия булган аз комплектлы мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләре эшчәнлегенә нәтижәлелеген баяләү йомгаклары буенча методик эшне озата барырга;

- ФОП таләпләрен гамәлгә ашыру өчен ДООның предмет-пространство үстерү мөхите үсешенәң житәрлек дәрәжәдә булмавы

- Житәкче һәм педагогик кадрлар житми.

Мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерү ярдәмче программасы (алга таба - Ярдемче программа) программа-максатчан метод нигезендә эшләнган, ул максатка ирешүне һәм муниципаль мәктәпкәчә белем бирү системасы алдында торган бурычларны хәл итүне тәмин итүче чаралар комплексыннан гыйбарәт.

- Шул ук вакытта программа-максатчан методны кулланганда түбәндәге куркынычлар туарга мөмкин:

- Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыруга бюджет акчалары күләмен кыскарту мөмкинлеге, бу ярдәмче программага үзгәрешләр кертүгә, ярдәмче программаның аерым чараларын гамәлгә ашырудан баш тартуга китерергә мөмкин;

- ярдәмче программаның төп нәтижәләре үтәлмәүгә, аның максатлары, механизмнары һәм нәтижәләре, бурычлары һәм программа чараларының билгеләнеше турында дәрәжә булмаган мәгълүматка бәйләү рәвештә халыкның мәктәпкәчә белем бирү сыйфатыннан канәгатьсезлеге арту.

- Югарыда санап үтелгән хәвеф-хәтәрләрнең ярдәмче программаның максатына һәм бурычларына ирешүгә йогынтысын киметү өчен түбәндәге чараларны күрү планлаштырыла:

- ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыруны тикшереп торы;
- ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру процессының ачыклыгын тәмин итү;
- ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыруны эксперт-аналитик һәм мәгълүмати тәмин итү.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру барышында халык белән мәгълүмати эш алып барылачак, ул ярдәмче программаны гамәлгә ашыру буенча планлаштырылган һәм күрелә торган гамәлләргә карата уңай ижтимагый атмосфера тудыруга юнәлдерелгән. Төрле максатчан төркемнәрнең үзенчәлекләрен һәм мөмкинлекләрен, шул исәптән интернет - пространство һәм массакүләм мәгълүмат чараларының мөмкинлекләрен исәпкә алып, жәмәгатьчелек белән аралашуның киң спектрлы һәм формаларын куллану күздә тотыла.

Ярдәмче программа районның мәктәпкәчә белем бирүне үстерүнең төп тенденцияләрен һәм ихтияжларын исәпкә алып төзелде, бу элгә өлкә белән идарә итүдә максатчан программалы алымнан файдаланырга, аның үсеш динамикасын һәм белем бирү сыйфатының яңа дәрәжәсенә чыгу перспективасын тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк.

II. Ярдәмче программаның төп максатлары һәм бурычлары, программа чаралары, аны гамәлгә ашыру сроклары

Ярдәмче программа районның социаль юнәлешле үсеш бурычларын мәгариф чаралары белән хәл итү өчен мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерүнең өстенлекле стратегик юнәлешләрен билгели.

Максат-Татарстан Республикасының рухи-әхлакый кыйммәтләре һәм милли-мәдәни традицияләре нигезендә мәктәпкәчә яшьтәге баланың заманча сыйфатлы белем алуы һәм гармонияле үсеше өчен тигез мөмкинлекләр тудыру.

Бурыч:

- 1) мәктәпкәчә белем бирүнең мәгариф программалары буенча һәркем өчен мөмкин булган һәм түләүсез мәктәпкәчә белем бирү;
- 2) халыкның таләпләре һәм районның социаль-иқтисадый үсешенең перспектив бурычлары нигезендә мәктәпкәчә белем бирүнең югары сыйфатын тәмин итү;
- 3) педагогик кадрларның белем һәм һөнәри дәрәжәсен күтәрү.
- Ярдемче программа түбәндәге чараларны үз эченә ала:
 - Әлки районы һәм Татарстан Республикасы социаль-иқтисадый үсешенең стратегик һәм тактик бурычлары кысаларында мәктәпкәчә белем алуға хокукларны гамәлгә ашыруның дәүләт гарантияләрен тәмин итү;
 - мәктәпкәчә белем бирүнең уку-уыту программаларын гамәлгә ашыру;
 - районда мәктәпкәчә белем бирү системасының нәтижәле һәм сыйфатлы эшләве өчен шартлар тудыру, шул исәптән «Мәгариф» милли проектының федераль проектларын, шул исәптән «санлы белем бирү мохите»н үтәү кысаларында.;
 - милли мәгарифне үстерү;
 - балаларны өстәмә белем бирүнең эчтәлеген һәм ысулларын яңарту һәм кадрлар потенциалын үстерү аша мөмкин булган һәм сыйфатлы өстәмә белем бирүне, шул исәптән сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнган балаларны тәмин итү;
 - мәктәпкәчә белем бирүне методик тәмин итү рәвешләрен яңарту аша педагогик кадрларның һөнәри компетенцияләрен яңа һөнәри стандартлар нигезендә үстерү.

Ярдәмче программа 2026-2030 еллар дәвамында гамәлгә ашырыла.

II. Ярдемче программаны ресурслар белән тәмин итүне нигезләү

Ярдәмче программаны финанс белән тәмин итү бюджеттан һәм бюджеттан тыш финанслау чыганаclarыннан файдалануны күздә тота. Бюджеттан тыш чыгымнар чыганагы булып ата-аналар түләве тора, аның күләме ел саен Әлки районы Башкарма комитеты карары белән раслана.

Ярдәмче программа чаралары районның муниципаль мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләренә муниципаль хезмәтләр күрсәтүгә һәм товарлар сатып алуга, эшләр башкаруга, хезмәтләр күрсәтүгә субсидияләр бирү юлы белән дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрне тәмин итү өчен товарлар сатып алу, эшләр башкару, хезмәтләр күрсәтү өлкәсендә Россия Федерациясенең гамәлдәге законнарында билгеләнгән тәртиптә районның муниципаль мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләренә субсидияләр бирү юлы белән гамәлгә ашырыла.

4. Мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерү ярдәмче программасын гамәлгә ашыру механизмы белем бирү һәм аны үтәү барышын тикшереп торы.

Мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерү ярдәмче программасының муниципаль заказчысы булып «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе " МКУ тора.

Муниципаль заказчы чаралар комплексын гамәлгә ашыру барышында төп башкаручыларның үзара хезмәттәшлеген тәмин итә һәм программа чараларын гамәлгә ашыру барышын һәм турыдан-туры башкаручыларның акчалардан нәтижәле файдалануын тикшереп тора.

Ярдәмче программа чараларын гамәлгә ашыру ярдәмче программа заказчысы тарафыннан Программа чараларын башкаручыларның барысы белән төзәлә торган муниципаль контрактлар һәм муниципаль биремнәр нигезендә Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы норматив хокукый актлары нигезендә катгый рәвештә гамәлгә ашырыла. Ярдәмче программа чараларын башкаручылар аларны сыйфатлы һәм вакытында үтәү, акчаларны максатчан һәм рациональ файдалану өчен җаваплы.

5.Ярдәмче программаның нәтижәлелеген бәяләү мәктәпкәчә белем бирү системасын үстерү.

Ярдәмче программаның социаль эффекты мәктәпкәчә белем алуның, шул исәптән махсус белем бирү ихтыяжлары булган балалар өчен мәктәпкәчә белем алу мөмкинлеген һәм сыйфатын арттыруда, мәктәпкә кергәндә балаларның башлангыч

мөмкинлекләрән тигезләү өчен шартлар тудыруда, шулай ук белем бирү процессын алып баруның куркынычсыз шартларын булдыруда, мәктәпкәчә белем бирүнең вариатив формаларын үстерүдә, мәктәпкәчә яшътәге балаларны дәүләт телләренә өйрәтүнең заманча технологияләрән кертүдә, мәктәп компонентын гамәлгә ашыруда чагыла.шул исәптән Туган телдә, сәламәтлекне саклау технологияләрән кертүдә.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашырудан икътисадый файда мәгариф өлкәсендә муниципаль бюджет чыгымнарының нәтижәлелеген арттыруда чагыла.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру планы

	Эш юнәлешләре	Үткәру рәвеше	Вақыты	Жаваплы
1	Методик комиссиянең актуаль торышын мониторинглау муниципаль районда кадрлар белән эшләү	Мониторингның статистик белешмәләре	Ел саен уку елы башланган вакытта	мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе җитәкчеләре, мәгариф идарәсе методисты
2	Кирәкле әйберләр булдыру кертү өчен шартлар мөгаллимнәрне Белем бирү пространствосына кертү:	Методик берләшмәләр утырышлары, белем бирү интернет сайтлары, педагогларның персонал сайтлары һ. б.	ел саен	мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе җитәкчеләре
3	Педагогларның һөнәри үсеше	- педагогларның методик берләшмәсе эше; - мәгариф эшчәнлеген ачык карау һәм алга таба фикер алышу - МБББУ базасында үзара хезмәттәшлек итү рамкаларында ма-локомплектлы МББ мөдирләре өчен гамәлдәге мббму; - Мөдирләр өчен идарә семинарлары - идарәче кадрлар резервын формалаштыру	2026-2030 ел Сорау буенча җитәкчеләре һәм педагоглары	мәгариф идарәсе методисты, мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе мөдире, балалар бакчасы тәрбиячеләре
4	Оптимальләр булдыру һөнәри осталык конкурслары аша үз-үзгә сату өчен шартлар эшчәнлек, белем алу мөмкинлеген тәмин итү, уку мөмкинлекләрен тәмин итү югары кв. категориягә квалификацияләр,	- төрле дәрәжәдәге онлайн-ве-бинарларда һәм семинарларда катнашу; - консультация бирү - педагогларны юнәлешләр буенча озата бару: 1. "ФГОС һәм ФОП ДО гамәлгә ашыру кысаларында тәрбия-белем бирү процессын камилләштерү» 2. «Ата-аналарга белем	2026-2030 еллар	мәгариф идарәсе методисты, мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе җитәкчеләре

	аттестациялар	бирүне оештыру» 3. «Мәктәптә укуга әзерлек диагностикасын ничек үткәрергә» 4. «Инди-видуаль үсеш дәрәжәсен бәяләү»; - төрле дәрәжәдәге социаль инсти-тутлар белән үзәра челтәрле бәйләнеш; - профессиональ осталык конкурсларында катнашу » Ел тәрбиячесе«,» Россия тәрбиячеләре", ТР ИРО конкурслары һ. б.; - һөнәри осталыкның зона конкурсы "Педагогик укулар» -Танып белү үсеше, сөйләм үсеше буенча мастер-класслар фестивале. Мастер-класслар, фестивальләр, күргәзмәләр		
5	Тәҗрибә-эксперименталь һәм тикшеренү эшчәнлегә	- шәхси дәрәжәдәге ижади, проект төркемнәрендә эшләү - «Мозаика паркы»программаларын гамәлгә ашыру буенча республика мәйданчыгы, - Дами ФГОС ДО һәм ФОП ДО гамәлгә ашыру мәйданчыгы эше кысаларында педагоглар өчен гамәлдәге семинар - Ачык дәресләр, семинарлар, конференцияләр; -онлайн-вебинарларда һәм семинарларда катнашу; - -уртак партнерлар белән хезмәттәшлек итү ("Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институты" өстәмә һөнәри белем бирү ДАМУ; "социально-гуманитар белем бирү үзәге" өстәмә һөнәри белем бирү ДАМУ; КФУ һәм башка учреждениеләр).	Ел саен, педагоглар сораы буенча	жәмгыять идарәсе методисты, мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе җитәкчеләре
6	Тәҗрибә-эксперименталь һәм	- төрле дәрәжәдәге ижади, проект төркемнәрендә	Ел саен, педагоглар	жәмгыять идарәсе методи-

	тикшеренү эшчәнлеге	эшләү - «Мозаика паркы»проектын гамәлгә ашыру буенча республика майданчыгы, -ФГОС ДО һәм ФОП ДО гамәлгә ашыру буенча реализация майданчыгы эше кысаларында педагоглар өчен гамәлдәге жиделек бирелде - Ачык дәресләр, семинарлар, конференцияләр; -онлайн-вебинарларда һәм семинарларда катнашу; - -социаль партнерлар белән хезмәттәшлек итү ("Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институты" өстәмә һөнәри белем бирү ДАМУ; "социально-гуманитар белем бирү үзәге" өстәмә һөнәри белем бирү ДАМУ; КФУ һәм башка учреждениеләр).	соравы буенча	сты, мәктәпкәчә белем бирү учрежденияесе житәкчеләре
7	Санлы мәгариф ресурслары	- Югары белем бирү процессында танып-белү активлыгын актуальләштерү өчен методик электрон эсбаплар төзүне давам итәргә - Педагогик идеяләр фестивалә	2026-2030 ел даими	жәмгыять идарәсе методисты, мәктәпкәчә белем бирү учрежденияесе житәкчеләре
8	Анализ гамәлгә ашыруның нәтижелелеге программалар	Мәктәп житәкчеләре белән мәгълүмати аралашу - ДОО эшчәнлегенә нәтижелелеген баяләү;	Ел саен ДОО рейтингын төзү	жәмгыять идарәсе методисты, мәктәпкәчә белем бирү учрежденияесе житәкчеләре

1. Ярдәмче программа белән идарә итүне оештыру:

- Педагоглар белән эшләүнең төрле формаларын куллану.

Педагогларга консультация бирү, методик ярдәм күрсәтү, остазлыктан файдалану, гамәлдәге семинар-практикумнар оештыруны һ. б. күздә тоту.

- Педагогларның алдынгы педагогик тәҗрибәсен гомумиләштерү эше.

Педагогик тәҗрибә буенча мәгълүматлар банкын төзү, сайтларда публика булдыру, төрле дәрәжәдәге конкурсларда катнашу, челтәр бергәлекләрендә катнашу күздә тотыла.

- Балалар бакчасының башка мәгариф учреждениеләре белән үзара хезмәттәшлеген оештыру. Башка учреждениеләрнең белем бирү хезмәтләре базарын мониторинглау, эш нәтижәләрен күзәтү күздә тотыла.
- Педагогларның эшендә заманча мәгълүмати программалардан һәм югары технологияле продуктлардан файдалануы. Педагоглар тарафыннан ИКТ-компетенцияләрен камилләштерү, эштә Интернет-ресурслардан актив файдалану күздә тотыла.
- Квалификацияле кадрларга ихтыяжны фаразлау системасын формалаштыру һәм ел саенго заказын эерләү, яңадан эерләү һәм квалификация күтәрүгә формалаштыру

Көтелә торган нәтижәләр һәм нәтижәлелек күрсәткечләре

ярдәмче программаны гамәлгә ашыру

<i>Проектны гамәлгә ашырудан көтелә торган нәтижәләре</i>	<i>Нәтижәлелек күрсәткечләре</i>	<i>Индикаторлар</i>
Районның мәктәпкәчә мәгариф оешмаларының халыкның мәгариф хезмәтләренә ихтыяжын тәмин итә торган чөлтәрен саклап калу һәм үстерү	1-6 яшьлек балаларга мәктәпкәчә белем бирү. Балаларга өстәмә белем бирү хезмәтләре күрсәтүне арттыру.	65-67 % хәтле 48-60 % хәтле
Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларга мәктәпкәчә белем бирү, мәктәп яшендәге балаларны үстерү һәм тәрбияләү мәсьәләләрендә ата-аналарның компетентлыгын арттыру өчен шартлар тудыру	Инвалид балаларны һәм ОВЗлы балаларны колачлауны арттыру Мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрендә авыру күрсәткечләренә кимүе (бер баланың авыру буенча пропусклары)	85% хәтле 1,5 көнгә хәтле
Ике дәүләт телен укуының сыйфатын күтәрү	Туган (рус телендә түгел) телдә тәрбияләнүче һәм укуы тәрбияләнүчеләр өлеше	78 % хәтле
Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе педагогик кадрларының һөнәри осталыгын үстерүне тәмин итү	Педагоглар, һөнәри конкурсларда катнашучылар саны арту. Семинарларда, мастер-классларда үзләренә педагогик тәҗрибәләрен төрле дәрәҗәдәге басмалар аша күрсәтүче педагоглар санының артуы Педагоглар санының артуы, квалификация категорияләре Мәктәпкәчә белем бирү учреждениесенә педагогик кадрлар белән тәмин ителеше.	38-50 % хәтле 50-100 % 48-55 % 98-100%
Мәктәпкәчә белем бирү системасында инновацияләрдән файдалануының нәтижәлелеген тәмин итә торган белемнәләрнең мәгълүмати банкын төзү	Интернет бергәлекләрендә үз сайтлары, битләре булган педагоглар санының артуы; Электрон методик һәм уен ысулларын төзүче педагоглар санының артуы кулланма;	30-50%

«РУС ТЕЛЕ»ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Ярдәмче программаның максаты	• Әлки МР мәгариф киңлегендә рус теленәң позицияләрен үстерү һәм ныгыту буенча федераль һәм региональ программаларны гамәлгә ашыру. • Татарстан Республикасының дәүләт теле буларак рус телен актив үстерүне һәм функцияләүне тәмин итү; * рус теленәң милләтара аралашу теле буларак позициясен ныгыту; • рус матур әдәбияты нигезе буларак рус теленәң позициясен һәм мәдәниятләренәң үзара бәйләнешен ныгыту; • Туган тел һәм чит тел буларак рус теленә өйрәтү әчтәлеген һәм методларын яңарту. • Укучыларның дәүләт йомгаклау имтиханнарына әзерлек дәрәжәсен күтәрү.
Ярдәмче программаның бурычлары	Төп бурычлар: Матди базаны ныгыту: • Кабинетларны рус теле белән заманча мультимедиа техникасы һәм укыту җиһазлары белән тәмин итү. • Китапханәне классик рус әдәбияты, белешмә материаллар һәм электрон ресурслар белән тулыландыру. Педагогларны һөнәри әзерләү: • Курслар, җиделекләр һәм стажировкалар аша укытучыларның квалификациясен күтәрү. • Телекоммуникация төркемнәре һәм методик берләшмәләр аша мөгаллимнәренәң үз-үзен үстерүе өчен шартлар тудыру. Уку материалларын үстерү: • Дәрәсләр әчтәлегенә инновацияләр кертү, Интер-терактив методикалардан һәм цифрлы ресурслардан файдалану. • Нәтиҗәле укыту-методик комплекслар эшләү һәм гамәлгә кертү. Укучыларның рус теленә кызыксынуын арттыру: • Предмет эшләнмәләре, әдәби бәйрәмнәр, викториналар һәм олимпиадалар кебек массакүләм чараларны активлаштыру. • Жәмәгатьчелекнең һәм ата-аналарның игътибарын бу мәсьәләгә

	жәлеп итү-рус телен белүнең сыйфатын яхшырту. Мәдәни-сөйләм пространствосын формалаштыру: • Мәктәп фәнни жәмгыяте төзү, докладлар һәм тикшеренү проектлары әзерләү аша балаларның фәнни ижатын стимуллаштыру. • Укучыларның заманча таләпләренә һәм өметләренә юнәлтелгән рус теленә өйрәтү алымнарын даими яңарту. Укучыларның ГИАга әзерлек дәрәжәсен арттыру: • Диагностика эшләрен даими башкару һәм кисемле контроль биремнәр. • Диагностика нәтижеләрен анализлау һәм эшләү коррекциянең индивидуаль планнарын. • Методик материаллар банкын төзү һәм укытучылар өчен рекомендацияләр.
Ярдәмче программа ларның бүлекләр исемлеге	1. Аңлатма язуы 2. Рус теле һәм литература кабинетларының матди базасын ныгыту 3. Оештыру чаралары 4. Педагогик кадрлар белән эшләү 5. Укучылар белән массакүләм чаралар

Аңлатма язуы.

Өлеге ярдәмче программаның максаты - «рус теле» фәннән укытуның сыйфатын яхшырту, укытучыларның һөнәри компетенциясен ныгыту һәм укучыларның туган тел һәм әдәбият белән кызыксынуын стимуллаштыру. Ул 2025-2030 елларга Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф системасын үстерүнең региональ норматив-хокукый актлар белән расланган Гомуми программасы контекстында гамәлгә ашырыла.

Эшчәнлекнең төп юнәлешләре:

Педагогик кадрларның квалификациясен күтәрү

Район мәктәпләрендә рус теле һәм әдәбияты укуы белән шөгыльләнүче 38 югары квалификацияле педагог эшли. Заманча белем бирү стандартларына һәм укуыга инновацион якин килүләргә ия булуга юнәлдерелгән квалификация күтәрү курслары даими оештырыла. Укуучыларның махсуслаштырылган семинарларда, конференцияләрдә һәм тренингларда катнашуы аша һөнәри үсешкә зур әһәмият бирелә.

Укуыда заманча технологияләрне куллану

Уку процессын оптимальләштерү максатында заманча белем бирү чаралары кертелә: дәресләрнең интерактив форматлары, проект эшчәнлеге, тикшеренү биремнәре, цифрлы ресурслар һәм махсуслаштырылган онлайн-платформалар кулланыла. Бу укуучыларның материалны яхшырак үзләштерүенә ярдәм итә, аларның тәнкыйди фикерләвен һәм креатив сәләтләрен үстерә.

Уку йортларының матди базасын яхшырту

Мәктәпләрнең техник инфраструктурасын максатчан яңарту дәвам итә. Мәктәп кабинетлары өр-яңа техник чаралар белән жиһазландырыла, заманча уку әсбаплары һәм балаларны актив укуыга һәм кызыксындыруга ярдәм итә торган махсус компьютер программалары сатып алына.

Педагогларга методик ярдәм күрсәтү

Укуучылар район методик берләшмәләре эшенә актив кушылалар, үзара уңышлы тәҗрибә уртаклашалар һәм иң яхшы методикаларны коллегаларына тапшыралар. Педагогик осталыкны күтәрү өчен күрсәтмә дәресләр, һөнәри ярышлар, тематик түгәрәк өстәлләр һәм фәнни-гамәли конференцияләр оештырыла.

Чыгарылыш сынауларына нәтиҗәле әзерлек

Бигрәк тә чыгарылыш укуучыларын дәүләт йомгаклау аттестациясенә (ГИА) сыйфатлы әзерләүгә, шул исәптән БДИ һәм БДИ имтиханнарына басым ясала. Имтиханнарны уңышлы тапшыруны һәм югары нәтиҗәләр бирүне тәмин итә торган өстәмә дәресләр, консультацияләр һәм махсус уку әдәбияты каралган.

Әлеге чараларны гамәлгә ашырып, Ярдемче программа Әлки районы укуучылары арасында рус теле һәм әдәбияты белемнәрен югары дәрәҗәдә тәмин итәргә ярдәм итә, укуны уңышлы дәвам итүгә нигез сала һәм үсеп килүче буынның һәрьяклап шәхси үсеше өчен уңай шартлар тудыра.

Актуальлек һәм максатлар

Хәзерге заман мәгарифе укуы программаларын һәм методларын бүгенге көн таләпләренә туры китереп яңартуны һәм яраклаштыруны таләп итә. Әлеге ярдемче программа рус телен һәм әдәбиятын укуы дәрәжәсен күтәрүгә, укуучыларның компетенцияләрен ныгытуга һәм укуучыларның әлеге дисциплиналар белән кызыксынуын стимуллаштыруга юнәлдерелгән.

2025-2030 елларга Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф учреждениеләрен үстерү программасы кысаларында гамәлгә ашырылган әлеге инициатива районның белем бирү процессында сыйфатлы үзгәрешләр тәмин итүне күздә тотта.

Төп бурычлар һәм чаралар

1. Педагогик составны һөнәри үстерү

Районда рус теле һәм әдәбияты буенча 38 югары квалификацияле белгеч эшли. Алдынгы укуыту чараларын кертүгә юнәлдерелгән квалификация күтәрү курслары, укуыту семинарлары, тематик конференцияләр һәм тренинг сессияләре даими оештырыла. Илнең һәм дөньяның төрле төбәкләрендәге коллегаларның инновацион тәҗрибәсен үзләштерүгә аерым игътибар бирелде.

2. Цифрлы технологияләрне куллану

Дәреснең интерактив формалары уку процессының аерылгысыз өлешенә әверелә. Заманча белем бирү платформалары, дистанцион технологияләр һәм онлайн-ресурслар киң файдаланыла. Проект эше, тикшеренү проектлары һәм мультимедия материалларыннан файдалану укучыларның тәнкыйди фикерләвен һәм ижади сәләтләрен үстерүгә ярдәм итә.

3. Мәктәпләрне матди-техник тәэмин итү

Мәгариф учреждениеләре заманча жиһазлар, техник чаралар, уку әсбаплары һәм махсулаштырылган программалар белән тәэмин ителә. Укытучылар өчен дә, укучылар өчен дә уңайлы шартлар тудыру өчен техник инфраструктураны алга таба да яңарту планлаштырыла.

4. Педагогик эшчәнлеккә ярдәм

Укытучыга методик ярдәм күрсәтү белем бирү процессының мөһим өлешенә әверелә. Укытучылар методик берләшмәләрдә актив катнашалар, һөнәри тәҗрибә уртаклашалар, ачык дәресләр һәм һөнәри осталык конкурслары үткәрәләр. Актив хезмәттәшлек итү һәм иң яхшы тәҗрибәләрен тарату өчен шартлар тудырыла.

5. Чыгарылыш укучыларын дәүләт имтиханнарына әзерләү

Өлкән сыйныф укучыларын дәүләт йомгаклау аттестациясенә (ГИА), төп дәүләт имтиханына (ОГЭ) һәм бердәм дәүләт имтиханына (БДИ) сыйфатлы әзерләүгә аерым игътибар бирелә. Әзерлек өчен махсус төркемнәр, индивидуаль консультация сәгәтләре һәм профильле класслар оештырылган.

№	Чара	Гамәлгә ашыру вакыт	Жаваплы башкаручы
1.	ОУДА рус теле кабинетларын һәм әдәбият-турларны гамәлдәге стандартлар нигезендә компьютерлар һәм интерактив такталар, жиһазлар белән тәэмин итү	ел саен	мәгариф идарәсе, житәкчеләр мәгариф учреждениеләре
2.	Төрле бүлекләр буенча рус теле һәм әдәбияты буенча Интернет-ресурслар банкын безнең интернет-китапханәне рус теле һәм әдәбиятына багышланган яңа материаллар белән тулыландыру	ел саен	мәгариф идарәсе, житәкчеләр мәгариф учреждениеләре
3.	Рус теле һәм әдәбияты укытучыларын уку-методик материаллар, белешмә әсбаплар һәм дидактик әдәбият жыю белән тәэмин итү, алар уку процессын эффектив уздырырга һәм туган телне һәм әдәбиятны укытуның сыйфатын арттырырга мөмкинлек бирә.	ел саен	мәгариф идарәсе, житәкчеләр мәгариф учреждениеләре

4.	Мәктәпләрдә укучылар өчен заманча уку материаллары һәм күрсәтмә әсбаплар сатып алу	ел саен	мәгариф идарәсе, житәкчеләр мәгариф учреждени-еләре
5.	Рус теле һәм рус әдәбияты курсының төп бүлектәре, ОГЭ, БДИ формасында йом-гаклау аттестациясенә укучыларны әзерләү буенча Интернет-ресурслар банкын тулы-ландыру	ел саен	мәгариф идарәсе, житәкчеләр мәгариф учреждени-еләре
6.	Барлык мәгариф учреждениеләренең про-филье газета һәм журналларга язылуын оештыру.	ел саен	мәгариф идарәсе, житәкчеләр мәгариф учреждени-еләре
7.	Мәгариф учреждениеләренең китапханә фондларын XIX-XX гасырларның рус классикасы, төрле типтагы сүзлекләр һәм культурологик басмалар белән тулылан-дыру.	ел саен	мәгариф идарәсе, житәкчеләр мәгариф учреждени-еләре

Проблемалар һәм хәл итү юллары.

Ирешелгән уңышларга карамастан, өстәмә игътибар таләп итә торган кайбер актуаль мәсьәләләр бар:

- Белем бирүнең башлангыч һәм урта баскычлары арасындагы давамлылык проблемасы уку планнарын интеграцияләү һәм сыйныфлар арасындагы үзара бәйләнешне көчәйтү юлы белән хәл ителә.
- Талантлы укучылар белән эшләү мәсьәләләре махсус төркемнәр оештыру һәм индивидуаль дәрәсләр оештыру белән хәл ителә.
- ГИА нәтижеләренең уртача республика күрсәткеченнән түбәнрәк булуы өстәмә әзерлек курслары һәм сыйныфтан тыш дәрәсләр санын арттыруны күздә тотта.
- Кайбер классларны техник яктан яңадан жиһазлау кирәклегә кирәкле жиһазлар сатып алу һәм гамәлдәге техник чараларны модернизацияләү юлы белән хәл ителә.

Шулай итеп, тәкъдим ителгән чараларны гамәлгә ашыру район мәктәп укучылары арасында рус телен һәм әдәбиятын белү дәрәжәсен арттырырга, дөүләт имтиханнарын уңышлы тапшырырга һәм һәр укучының шәхси үсеше өчен уңай шартлар тудырырга мөмкинлек бирәчәк.

**Рус теле һәм әдәбияты кабинетларының матди базасын ныгыту
Оештыру чаралары**

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру вакыты	Җаваплы башкаручы
---	---------	-------------------------	----------------------

1.	Педагогик жәмгыять вәкилләре, ата-аналар, мәгариф оешмалары житәкчеләре, методистлар, мәдәният учреждениеләре хезмәткәрләре, массакүләм мәгълүмат чаралары, балалар һәм яшьләр хәрәкәтләре активистлары белән берлектә сөйләм сыйфатын яхшырту һәм сөйләм культурасы дәрәжәсен арттыру мәсьәләләре буенча фидкер алышулар оештыру һәм «түгәрәк мәкаләләр» үткәрү.	ел саен	мәгариф идарәсе, житәкче МОП
2.	Мәгариф оешмаларында һәм өстәмә белем бирү учреждениеләрендә рус теле һәм әдәбияты буенча түгәрәк эшчәнлегендә катнашучы укучыларның колачын киңәйтү.	ел саен	мәгариф идарәсе, житәкчесе МОП, тәрбияче директор урынбасарлары эш
3.	Мәктәп газеталары, әдәби альманахлар конкурслары үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе, житәкчесе МОП, ОУ педагоглары
4.	Гомуми белем мәктәпләрендә рус теле һәм әдәбияты кабинетларына смотрлар үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе
5.	Массакүләм матбугат чараларында басма рус теле һәм әдәбияты укучыларының эш тәҗрибәсеннән материаллар	ел саен	идарә мәгариф ОУ педагоглары
6.	Рус теле һәм литература атналыгын үткәрү	ел саен	ОУ педагоглары, мәктәп укучылары житәкчеләре методик берләшмәләренң

Педагогик кадрлар белән эшләү

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру вакыты	Җаваплы башкаручылар
1	Татарстан Республикасы мәгариф үсеше институтында рус теле укучыларының квалификациясен күтәрү чараларын аларның һөнәри компетенциясе дәрәжәсен һәм ижади активлыгын исәпкә алып камилләштерү.	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре

2	Мәктәп, муниципаль методик берләшмәләр, рус теле һәм әдәбияты укытучыларының ижади һәм эш төркемнәре эшен камилләштерү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
3	Укытуның актуаль мәсьәләләре буенча стажировка мәйданчыклары-доклар эшләвен оештыру.	ел саен	мәгариф идарәсе,
4	Рус лингводидактикасына укытуның инновацион технологияләрен сынау һәм кертү	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
5	Рус телен укыту методикасының сыйфатын күтәрү һәм укучыларны йомгаклау дәүләт имтиханнарына (БДИ, БДИ) әзерләү.	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
6	Гомуми белем бирү учреждениеләрендә уку-укыту процессының нәтижәләлеген арттыруга юнәлдерелгән рус телен һәм әдәбиятын укыту Концепциясен гамәлгә ашыруга багышланган фәнни-гамәли конференцияләр һәм тематик семинарлар үткөрү.	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
7	Гомуми белем бирү оешмаларында мәдәни-агарту юнәлешендәге электив курсларны һәм өстәмә белем бирү программаларын гамәлгә ашыру.	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
8	Педагогларның сөйләм культурасы дәрәжәсен күтәрүгә юнәлдерелгән семинарлар һәм педагогик конференцияләр оештыру.	ел саен	мәгариф идарәсе
10	Педагоглар, ата-аналар һәм укучылар коллективларында сөйләм культурасын тәрбияләү буенча мәгариф учреждениеләренен, аерым педагогларның тәҗрибәсен һәм үзара мөнәсәбәтләрне гомумиләштерү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
11	Укучыларны дәүләт йомгаклау сынауларына әзерләү мәсьәләләре буенча югары уку йортларының профессор-укытучылар составы һәм Татарстан Республикасы Мәгарифне үстерү институтлары белгечләре белән берлектә рус теле һәм әдәбияты укытучыларының фәнни-гамәли конференциясен үткөрү.	ел саен	мәгариф идарәсе

12	«Иң яхшы рус теле һәм әдәбияты уку-учысы» конкурсын үткәрү.	ел саен	мәгариф идарәсе
13	Белем бирү хезмәтләре сыйфатына мониторинг тикшерүе үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе
14	Укучыларны йомгаклау аттестациясенә әзерләү буенча электрон методик жыйнак чыгаруны оештыру. Электрон форматлар бәяләү системасындагы яңа таләпләргә һәм үзгәрешләргә дә кертеп, ярдәмлекләрнең эчтәлеген оператив яңартырга мөмкинлек бирә.	ел саен	мәгариф идарәсе

Укучылар белән массакүләм чаралар

№	Чаралар	Җәмәлгә ашыру вакыты	Җаваплы
1	4-11 сыйныф укучылары арасында рус теле һәм әдәбиятыннан еллык олимпиадалар (шул исәптән дистанцион) үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе, ОУ педагоглары
2	Конкурслар турындагы нигезләмәләр нигезендә уртак эшләрнең һәм башка ижади эшләрнең республика конкурсларында катнашу	ел саен	мәгариф идарәсе, ОУ педагоглары
3	Шагыйрьләр һәм язучыларның Изге юбилейларына, шулай ук тел һәм әдәбият дөньясындагы мөһим вакыйгаларга багышлап ел саен үткәрелә торган әдәби бәйрәмнәр үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәп укучылары житекчеләре методик берләшмәләрнең, ОУ педагоглары
4	Укучыларның әдәби ижатын стимуллаштыру максатында мәгариф учреждениеләре арасында мәктәп газеталары, әдәби альманахлар конкурслары үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәп укучылары житекчеләре методик берләшмәләрнең, ОУ педагоглары
5	Рус теле айлыгы кысаларында Туган тел көненә багышланган бәйрәмнәр үткәрү	ел саен 21-нче февраль көнне	мәгариф идарәсе, мәктәп укучылары житекчеләре методик берләшмәләрнең, ОУ педагоглары
6	Муниципаль районнарда катнашуны оештыру, лингвистика һәм әдәбият белеме буенча республика НПК	ел саен	мәгариф идарәсе, ОУ педагоглары

7	Диагностика һәм кисемле контроль биремнәр. Артта калучылар белән индивидуаль дәресләр укучы.	ел саен	мәгариф идарәсе, ОУ педагоглары
8	Төрле матика буенча мәктәп укучылары арасында муниципаль нәфисләр, ораторлык осталыгы кон- курслары үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәп укучылары житәкчеләре методик бер- ләшмәләр, ОУ пе- дагоглары
9	Халыкара грамоталылык көне кысаларында Пуш- кин диктантын үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәктәп укучылары житәкчеләре методик бер- ләшмәләрнең
10.	Сәләтле балалар белән мәктәп фәнни жәмгыятендә эшләр, рус теле һәм әдәбияты сек- циясенә аерым мәсьәләләр буенча рефератлар, докладлар әзерләү	ел саен	мәктәп мәктәпләре житәкчеләре методик бер- ләшмәләр, ОУ пе- дагоглары

**МАТЕМАТИКА ФӘННЕН ҮСТЕРҮ БУЕНЧА ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММА
ҺӘМ ТАБИГЫЙ-ФӘННИ БЕЛЕМ БИРҮ**

Математик һәм табигый-фәнни цикл предметларын үстерү программасын нор-
матив-хокукий тәэмин итү Россиядә белем бирү эшчәнлеген жайга сала торган бер-
ничә закон актларына һәм федераль дәрәжәдәге норматив документларга нигезләнә.
Төп нигезләмәләргә түбәндәгеләр керә:

Закон чыгару нигезләре

**1. «Россия Федерациясендә мәгариф турында " 273-ФЗ номерлы Федераль
закон**

-Белем бирү эшчәнлеген оештыруның гомуми принципларын билгели, моңа
уку-укуыту программаларының эчтәлегенә, белем бирү стандартларына һәм укучы-
ларның әзерлек сыйфатын бәяләүгә карата таләпләр дә керә.

2. «Яшьләр һәм балалар " милли проекты

- Балаларга гомуми һәм өстәмә белем бирү системасын үстерүгә, педагогларның
квалификациясен күтәрүгә һәм уку йортлары инфраструктурасын модернизацияләүгә
юнәлдерелгән чараларны үз эченә ала.

Норматив документлар

1. Россия Мәгариф министрлыгының «Мәгарифне үстерүнең төбәк
программаларын эшләр һәм гамәлгә ашыру тәртибен раслау турында»2023 ел, № 85
боерыгы

-Математик һәм табигый фәнни циклларны да кертеп, белем бирү сыйфатын яхшыртуга юнәлдерелгән региональ программаларны эшләү һәм раслау тәртибен регламентлаштыра.

2. РФ Мәгариф министрлығының методик тәкъдимнәре

-Математикага һәм табигый фәннәргә өйрәтүдә инновацион алымнар эшләү һәм гамәлгә кертү буенча гамәли киңәшләр һәм тәкъдимнәр бар.

3. Төп гомуми белем бирү стандартлары (ФГОС ЖЧЖ)

-Математика, физика, химия һәм биологияне дә кертеп, төп гомуми белем бирү программаларының структурасына һәм эчтәлегенә мәжбүри таләпләр куялар.

Региональ инициативалар

Федераль ярдәм һәм координация кысаларында гамәлгә ашырыла торган төбәк дәрәжәсендәге «физмат-мәктәптә алга китеш» проекты. Әлеге проект мәктәпләрдә физика-математика белемен үстерүгә, талантлы укучыларны жәлеп итүгә һәм математика һәм физиканы тирәнтен өйрәнү өчен шартлар тудыруга юнәлдерелгән.

Математика һәм табигый-фәнни цикл предметлары буенча белем бирүне үстерү программасы укучыларның математика, физика, химия, биология, информатика һәм экология өлкәләрендә эзерлек сыйфатын яхшыртуга юнәлдерелгән.

Программаның максатлары

1. Педагогларның һөнәри компетентлыгы дәрәжәсен күтәрү:
 - Укытучыларның квалификациясен күтәрү һәм яңадан эзерләү курсларын оештыру.
 - Укытучылар өчен методик киңәшләр һәм кулланмалар эшләү.
2. Сыйфатлы белем алу мөмкинлеген тәмин итү:
 - Барлык укучыларның белем бирү ресурсларынан бөртигез файдалана алуы өчен шартлар тудыру-үзе.
 - Уку процессына заманча технологияләр һәм санлы ресурслар кертү.
3. Укыту-методика базасын үстерү:
 - Уку планнарын һәм программаларын яңарту.
 - Яңа дәрәсләкләр һәм уку материаллары белән тәмин итү.
4. Предметларны өйрәнүгә мотивация һәм кызыксыну формалаштыру:
 - Олимпиадалар, конкурслар һәм фәнни конференцияләр уздыру.
 - Укучыларның проект һәм тикшеренү эшчәнлегенә ярдәм итү.
5. Укучыларның үз-үзен тормышка ашыруы һәм һөнәри үсеше өчен шартлар тудыру:
 - Профильле сыйныфлар оештыру.
 - Фәнни-тикшеренү проектларында һәм стажировкаларда катнашу өчен мөмкинлекләр тудыру.

Программаның төп бурычлары

1. Белем бирү процессын методик тәмин итү:
 - Укытуның инновацион методикаларын эшләү һәм гамәлгә кертү.
 - Иң яхшы практикалар һәм белем бирү проектлары банкын формалаштыру.
2. Мәгариф учреждениеләрен матди-техник жиһазлау:
 - Кабинетларны заманча жиһазлар һәм приборлар белән тәмин итү.

- Мәғлүмат-коммуникация технологияларен һәркем файдалана алырлык итеп тәэмин итү.

3. Сыйныфтан тыш эшнә һәм өстәмә белем бирүне оештыру:

- Кызыксыну буенча түгәрәкләр, секцияләр һәм клублар ачу.

- Төбәк һәм Бөтенроссия чараларында катнашу.

4. Талантлы балаларга ярдәм:

- Сәләтле укучыларны ачыклау һәм аларга ярдәм итү.

- Фәнни эшчәнлеккә һәм инновацияләргә кызыксынуны стимуллаштыру.

Математик табигать-математика циклы предметлары буенча белем бирүне үстерү программасы кысаларында уку процессының нәтижәләлеген арттыруга һәм укучыларның танып белү активлыгын үстерүгә юнәлдерелгән белем бирүнең берничә инновацион методикасын кертү планлаштырыла:

1. Проектлы уку

- Укучылар, реаль проблемаларны хәл итеп һәм фәннең төрле өлкәләреннән белемнән үзгәртеп, озак вакытлы проектлар өстендә эшлиләр.

-Бу критик фикерләүне, креативлыкны һәм комплекслы бурычларны тормышка ашыру сәләтен үстерүгә ярдәм итә.

2. Тикшеренү эшчәнлеге

- Укучылар мөстәкыйль тикшеренүләр үткәрәләр, мәғлүматларны жыйлар һәм анализлайлар, нәтижәләр ясайлар.

- Мондый алым фәнни фикерләү күнекмәләрен һәм информация белән эшли белүне үстерергә ярдәм итә.

3. Интерактив технологияләргә куллану

- Виртуаль лабораторияләр, симуляторлар һәм онлайн-ресурслар куллану тәҗрибәләр һәм күзәтүләр үткәргә мөмкинлек бирә, аларны реаль шартларда тормышка ашыру катлаулы, дәрәсләргә кызыктырак һәм күрсәтмәләрәк итәргә мөмкинлек бирә. Алар материалны аңлауны тирәнәйтә, процессларны һәм күренешләрне визуальләштерергә ярдәм итә. Мәсәлән, химик реакцияләргә симуляцияләү: укучылар реагентларның температурасы, басымы һәм концентрациясе үзгәргәндә реакцияләрнең ничек баруын күзәтә алачаклар.

- Онлайн-платформалар һәм белем бирү кушымталары электрон дәрәсләкләргә, тест биремнәренә, интерактив күнегүләргә һәм викториналарга юл ача

Мисал:

Нәтижәләргә автомат рәвештә тикшерү мөмкинлеге булган имтиханнарга эзәрлек сервисы. Edmodo, Google Classroom: укытучының укучылар белән аралашуын һәм аралашуын оештыру өчен платформалар.

- Өстәмә чынбарлык технологияләргә (AR)

Өстәмә чынбарлык цифрлы мәғлүматны турыдан-туры әйләнә-тирә мохиткә интеграцияләргә, дәрәсләргә жанлырак һәм мавыктыргычрак итәргә мөмкинлек бирә.

Мәсәлән,

Органнарны эчтән карарга мөмкинлек бирә торган AR-приложениелар кулланып кеше тәннең өйрәнү.

Химиядә матдәләрнең молекуляр структураларын модельләштерү.

- Робот техникасы һәм программалаштыру

Робототехника белән танышу инженерлык фикерләвен һәм программалаштыру күнекмәләрен үстерә. Моңың өчен Lego Mindstorms, Arduino һәм Raspberry Pi конструкторлары кулланыла, алар белән балалар роботлар төзи һәм гамәли бурычларны хәл итә.

4. Дифференциацияле уку

- Укытуның шәхси траекторияләрен эшләү юлы белән һәр укучының индивидуаль үзенчәлекләрен исәпкә алу.
- Биремнәрнең катлаулылыгын һәм контроль формаларын сайлау мөмкинлеге.

5. Укытуның уен формалары

- Уен алымнарын, квестларны һәм ярышларны куллану укуга кызыксынуны арттыра һәм кызыксынуны арттыра.
- Мисал итеп химик элемент эшләү буенча уен-квест яки математикадан башваткычлар чишүне китерергә мөмкин.

6. Коллектив эш формалары

- Төркемле проектлар, дискуссияләр һәм дебатлар коммуникатив күнекмәләргә һәм командада эшләү сәләтен үстерергә ярдәм итә.
- Лаборатор эшләргә бергәләп башкару һәм презентацияләр булдыру шулай ук проблемаларны хәл итүгә күмәк тәҗрибәсен формалаштыруга ярдәм итә.

7. Гамәли юнәлешле якин килү

- Теоретик белемнәргә практикада куллану басымы яса.
- Даими рәвештә практик дәресләр, экскурсияләр һәм күчмә чаралар уздыру белемнәргә киңәйтә һәм ныгыта.

8. Дисциплиналар интеграциясе

- Предметлар арасындагы белемнәргә төрле өлкәләргә арасындагы үзара бәйләнешне күрергә мөмкинлек бирә.
- Мәсәлән, химик реакцияләргә экологик ситуациягә йогынтысын өйрәнү яки физикада математик модельләргә куллану.

Бу методикалар укучыларны белем бирү процессына актив җәлеп итү өчен шартлар тудырырга, аларда кирәкле компетенцияләргә үстерергә һәм аларны хәзерге җәмгыятьтә уңышлы җайлашуга эзләргә мөмкинлек бирергә.

Математик һәм табигый-фәнни цикл предметлары буенча белем бирүгә үстерү программасының төп юнәлешләреннән берсе булып «физмат школада алга китеш» проекты тора.

Өлеге проект укучыларның математика, физика, химия һәм биология курсларын югары дәрәжәдә үзләштерүгә тәмин итә торган нәтиҗәле белем бирү моделен булдыруга, тирән теоретик белемнәр һәм практик күнекмәләр формалаштыруга юнәлдерелгән.

Проектның төп максатлары:

1. Физика-математика юнәлешендәге махсулаштырылган класслар һәм үзәкләр булдыру.
2. Өлеге сыйныфларда һәм үзәкләрдә эшләү өчен югары дәрәжәдәге кадрлар эзләрү.
3. Фән һәм техника белән кызыксынуны стимуллаштыру өчен олимпиадалар, ярышлар һәм фәнни чаралар оештыру.
4. Мәктәп укучыларында база табигый-математик белемнәргә ныгыту.
5. Укучыларның танып белү активлыгын һәм иҗади сәләтләргә үстерү.
6. Укучыларның өлгерешен яхшырту һәм мотивациясен арттыру.
7. Балаларның талантларын һәм сәләтләргә ачу өчен уңай шартлар тудыру.
8. Регионара хезмәттәшлекне үстерү һәм алдынгы тәҗрибә уртаклашу.

Проектның төп бурычлары:

1. Белем бирү стандартларын эшләү: фән һәм техниканың заманча таләпләргә юнәлдерелгән уку-укыту программаларын актуальләштерү.

2. Кадрлар ресурсын тээмин итү: югары квалификацияле педагог-предметниклар һәм физика-математика дисциплиналары буенча остазлар эзерләүгә ярдәм итәргә.

3. Агарту эшчәнлеген оештыру: фән һәм технологияләр белән кызыксынуны стимуллаштыручы олимпиадалар, конкурслар, фәнни конференцияләр һәм чаралар уздыру.

4. Заманча технологияләрне куллану: цифрлы инструментларны һәм инновацион җиһазларны уку процессына интеграцияләү.

5. Сәләтле балаларга ярдәм итү мохитен формалаштыру: фәнни мохиттә карьераны алга таба да уңышлы дәвам итү өчен талантлы укучыларны озата бару һәм аларга ярдәм итү системасын булдыру.

Программаны гамәлгә ашыру табигать фәннәре һәм математика өлкәсендә белем бирүнең сыйфатын күтәрергә, квалификацияле белгечләр эзерләргә һәм яшь галимнәрнең һәм тикшеренүчеләрнең тынычлыгын булдырырга мөмкинлек бирчәк. Проект шулай ук мәктәпләр, югары уку йортлары, фәнни оешмалар һәм бизнес-бергәлекләрнең узара тыгыз элемтәдә торучы күздә тотыла, бу куелган максатларга һәм бурычларга ирешү өчен тиешле шартлар тудырачак.

Проект кысаларында укытуның инновацион ысулларын кертү, иң яңа техник чараларны һәм мәгълүмати-коммуникацион технологияләрне куллану, конкурслар, олимпиадалар һәм Фәнни ярышлар уздыру, шулай ук педагогик хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәрү күздә тотыла.

Шулай итеп, «мәктәптә физмат алга китеш» проектын гамәлгә ашыру белем бирү процессын сыйфатлы яңартуга, Россия мәгарифенең конкурентлык сәләтен тээмин итүгә һәм яшьләрне заманча белем икътисадына уңышлы интеграцияләүгә юнәлдерелгән.

Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының иҗтимагый белем бирү оешмаларында математика һәм табигый-фәнни белем бирүне үстерү чаралары планы

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру вакыты	Жаваплы
I. Укыту предметлары эчтәлеген модернизацияләү			
1.1	Секция утырышын оештыру һәм уздыру мәгариф хезмәткәрләренең август киңәшмәсе чаралары кысаларында	Ел саен август	МКУ «ТР Әлки МР УО» Методистлары
1.2	Методик берләшмәләр җитәкчеләре белән мәсьәләләр буенча методик киңәшмәләр: - уку елында төп гомуми белем бирү программаларын гамәлгә ашыру үзенчәлекләре; - укыту предметларын база яисә тирәнтен дәрәжәдә укыту үзенчәлекләре; - дәрестән тыш эшчәнлекнең эш программаларын гамәлгә ашыру.	Ел саен сентябрь	Методистлар, РМО
II. Математика укытучыларын эзерләүнең сыйфатын яхшырту һәм табигый-фәнни предметлар			
2.1	Математика һәм табигый - фәнни фәннәр укытучыларын квалификация күтәрү курсларына җибәрергә	Ел саен кирәге чыкканда	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
2.2	Математика һәм табигый - фәнни предметларны укытуның актуаль темаларына багышланган фәнни-гамәли конференцияләр, түгәрәк өстәлләр һәм башка чаралар оештыру һәм уздыру.	Ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО

2. 3	«Мате-матика», «Физика», Информатика», «Химия», «Биология» фәннәреннән белем алучыларны БДИга һәм БДИга әзерләүнең актуаль проблемалары буенча семинарлар. Педагогик эшләр өчен асырым биремнәрне үтәү үзгәчлекләрен тикшерү.	Ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
2. 4	"Физик-математик алга китеш» Республика проектын гамәлгә ашыру	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
2. 5	«Физика-математик алга китеш» һәм «физик - химик алга китеш» республика проектларын гамәлгә ашыру кысаларында математика һәм табигый-фәнни белем бирүнең инновацион тәҗрибәсен трансляцияләүче муниципаль мәйданчыкларны үстерү.	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО",
2. 6	Математика, физика, информатика, химия һәм биология укытучыларының һөнәри педагогик бергәлекләреннән мәгърифәтчелек һәм методик чараларын (семинарлар, консультациялар һ. б.) оештыру һәм үткөрү	Квартал саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО",
2. 7	Бу юнәлешне гамәлгә ашыручы педагоглар өчен семинарлар, түгәрәк өстәлләр үткөрү юлы белән психология-педагогика сыйныфларын оештыру һәм методик яктан тәмин итү	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
2. 8	«Остазлык " проектын гамәлгә ашыру	ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
2. 9	Мәктәп укучыларының тикшеренү һәм проект эшчәнлеген оештыру буенча фәнни-гамәли конференцияне оештыру һәм уздыру - фәнни юнәлешкә, шул исәптән цифрлы технологияләргә кулланып	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
III. Укучыларның һөнәри үзгәчлекләренә ярдәм итү			
3. 1	2030 елга кадәр Татарстан Республикасының «Уңыш» («Уңыш») профильле әзерлек һәм профильле уку системасын үстерү концепциясен гамәлгә ашыру, шул исәптән һөнәри класслар чәлтәрен үстерү: - энергокласс, - агротехнологик класслар, - психологик-педагогик класслар.	Бөтен вакыт эчендә	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
3. 2	Заманча предприятиеләр, югары белем бирү мәгариф оешмалары һәм фәнни оешмалар базасында укучылар белән Математика, Инженерлык һәм табигый фәннәргә юнәлешкә һөнәри юнәлеш бирү эшен оештыру һәм уздыру, аңа шулай ук педагогик һөнәргә популярлаштыру чаралары, предприятиеләргә һәм фәнни оешмаларга белем бирү экскурсияләргә үткөрү, прокторларны һәм программаларны гамәлгә ашыру керә.	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО

3. 3	Математика, физика, химия, биология, мәғлүматны популярлаштыру буенча мәктәп укучылары өчен өстәмә гомуми белем бирү программаларын (түгәрәкләрне) гамәлгә ашыру.	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
3. 4	Укучыларның бөтенроссия укучылар олимпиадасы этапларында, республика фән олимпиадаларында, Россия Федерациясе Мәгариф министрлыгы исемлегенә кертелгән интеллектуаль конкурс чараларында катнашуын эзәрләү һәм оештыру	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
3. 5	Халыкара катнашу белән «ALGARITM " Республика фәнни –гамәли конференциясендә катнашуны оештыру	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
3. 6	Регионара проектта катнашуны оештыру- С.П. Королев исемендәге конференция	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
3. 7	«М. П. Симонов исемендәге кышкы укулар» Халыкара фәнни-гамәли конференциясендә катнашуны оештыру	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
3. 8	«Зур чакырулар»Бөтенроссия фәнни - техник проектлар конкурсында катнашуны оештыру	2025 ел, аннары- ел саен	Методистлар МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
IV. Математиканы һәм табигать фәннәре фәннәрен укытуны укыту-методик тәмин итүне оештыру			
4. 1	Әлки районында математика һәм табигый - фәнни юнәлеш үсешенә мониторинг үткөрү	2025 ел, аннары- ел саен	МКУ "ТР Әлки МР УО"
4. 2	ММЧда фәнни-методик характердагы басмаларга педагогларны жәлеп итү («Актуальная педагогика», «Методист " журналлары)	2025 ел, аннары- ел саен	МКУ "ТР Әлки МР УО"
V. Уку предметы буенча белем бирү сыйфаты белән идарә итү системасын камилләштерү-анда «Математика», «Физика», «Информатика», «Химия», «Биология»			
5. 1	«Математика», «Физика», «Хим», «Биология»укыту фәннәре буенча дәүләт йомгаклау аттестациясе һәм Бөтенроссия тикшерү эшләре нәтижеләренә Анализ	ел саен	МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
5. 2	Практика үткөрү өчен өстәмә һөнәри белем бирү оешмаларының һәм «Сириус», Кванториум, «үсеш нокталары» ресурс үзәкләренә, Талантлар Университетының үзара хезмәттәшлегехимия, биология, математика, физика, информатика укытучылары өчен юнәлешле семинарлар	2025 ел, аннары- ел саен	МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
5. 7	«Математика», «физика», «Химия» һәм «Биология»укыту предметлары буенча белем бирү сыйфаты белән идарә итү системасын камилләштерүгә юнәлдерелгән квалификация күтәрү курслары барышында алынган методик киңәшләрне кертүне тәмин итү гамәлләре	Ел эчендә	МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
VI. Башка чаралар			
6. 1	Ата-аналар жәмәгәтьчелеге белән үзара хезмәттәшлек: - Ел саен үткәрелә торган республика ата-аналар жыйылышлары, ата –аналар белән мәғрифәтчелек һәм консультация эшләре, югары уку йортларының	2025 ел, аннары- ел саен	МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО

	Һәм партнер предприятиеләрнең һөнәри юнәлеш бирү чаралары.		
6 . 2	4-8 сыйныфлар өчен мәктәп укучылары республика олимпиадасының йомгаклау этабы	Январь-февраль	МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
6 . 4	Татарстан Республикасы гомуми белем бирү оешмаларының авыл жирендә урнашкан 7-11 сыйныф укучылары арасында математика, физика, химия, Инглиз теле, Мәгълүмат буенча «Олимпка юл» республика олимпиадасы	Январь-март	МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО
6 . 5	Математика көнен бәйрәм итү	2025 ел, аннары- ел саен	МКУ "ТР Әлки МР УО", ОО

"МУНИЦИПАЛЬ ПРОЕКТЛАРНЫ ГАМӘЛГӘ АШЫРУ»

Ярдәмче программа

1.1 Ярдәмче программаның актуальлеге

Заманча белем бирү мохите технологик инновацияләр, социаль үзгәртеп корулар һәм жәмгыятьнең укучыларны әзерләү сыйфатына яңа таләпләре белән бәйле даими үзгәрешләр белән характерлана. Муниципаль мәгариф учреждениеләренә мондый үзгәрешләргә вакытында жайлашырга, белем бирү эшчәнлегенә традицион нигезен саклап калырга һәм белем бирү процессында катнашучылар арасында үзара хезмәттәшлекнең яңа формаларын үстерергә кирәк.

Әлки МР мәгариф системасын НОО, ЖЧЖ һәм ЖЧЖ белем бирү программаларын гамәлгә ашыручы 17 мәгариф оешмасы, 27 мәктәпкчә мәгариф оешмасы һәм 1 өстәмә белем бирү оешмасы тәкъдим итә. Барлык ОО кадрлар кытлыгы шартларында эшли. Укучылар саны кими ел саен. Педагогларның уртача яше 49-50 яшь. Белем бирү процессына идарә итүнең проект технологияләрен гамәлгә ашыра башлаудан һәм муниципаль проектларны гамәлгә кертүдән башланган мотивацияле мониторинг нәтижеләре буенча узган уку елы йомгаклары буенча муниципалитет Татарстан Республикасы буенча 7 нче урында тора.

Минимум-77,3

Медиана-83, 8

Максимум-90,9

Мотивацияле мониторингның көнбатыш күрсәткечләре муниципалитетның мәгариф системасы һәм системаның бер өлеше булып торучы мәгариф учреждениесе эшенең нәтижеләлегенә йогынты ясый торган проблемалы зоналарны тагын бер кат күрсәтә.

Туры килүче күрсәткечләр	Күрсәткеч	Минимум	Медиана	Максимум
4 күрсәткеч: башлангыч гомуми, төп гомуми, урта гомуми белемнең уку-укыту программалары буенча бер хезмәткәргә, кешегә исәпләгәндә укучылар саны	3,5	2,6	5,7	13,0
6 күрсәткеч: мәгариф оешмаларының бер эшләүче хезмәткәренә исәпләгәндә педагогик хезмәткәрләр саны, кеше	6,6	4,2	6,9	10,4

Күрсәткеч 15: лаборатория жиһазларыннан файдалану, %	29,4	21,4	52,9	95,6
Күрсәткеч 16: компьютерлардан файдалану, %	70,6	58,8	89,3	100,0
20 күрсәткеч: функциональ грамоталылык, %	52,8	44,3	55,4	65,6
25 нче күрсәткеч: наркотик чаралар һәм психотроп матдәләр куллану куркынычларын ачыклау өчен социаль-психологик тестлаштыруда катнашкан ижтимагый белем бирү оешмаларының әлеге тестлаштыруда катнаша алган муниципаль гомуми белем бирү оешмаларында белем алуучыларның гомуми санындагы өлеше, %	93,9	78,4	97,8	100,0

Белем бирү сыйфаты белән идарә итүнең муниципаль механизмнарын һәм нәтижеләргә нигезлэнгән идарә итүнең гамәлдәге моделен исәпкә алып, агымдагы вәзгыятьне анализлау барышында түбәндәге нәтижеләр ясалды::

- «Функциональ грамоталылык» 20 күрсәткече регион буенча уртача күрсәткечтән түбән кала һәм мәктәп, федераль дәрәжәләрдә бәяләү процедураларын үткәрү контекстында күпчелек очракта укучыларның ФГ һәм метапредмет нәтижеләрен булдыруга юнәлдерелгән биремнәргә үтәү процентының түбән булуы.

- Профильле укутуның республика мониторингы йомгаклары буенча һөнәри белем бирүнең профильле мәгариф учреждениеләренә керү 54% тәшкит (республиканың уртача күрсәткече 84%)

- Педагоглар өчен гамәли юнәлешле семинарлар һәм ОО кул йөртүчеләре өчен стажировкалар йомгаклары буенча, ачык дәрәсләргә анализлауны исәпкә алып, системалылык сыйфаты һәм дәрәс этапларының метапредмет нәтижеләренә ирешүгә һәм функциональ грамоталылык формалаштыруга юнәлдерелгән юнәлеш белән үзара бәйләнеше юк.

- Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы педагогларының һәм ЖЧЖ житәкчеләренә һөнәри кыенлыкларын диагностикалау нәтижеләре буенча методик компетенцияләрдә(барлык фән укучыларында да көнбатыш күрсәткече) һәм белем бирү сыйфаты белән идарә итүдә , мәктәп директорларында да, укуту һәм тәрбия эшләре буенча житәкче урынбасарларында да кыенлыктар ачылды. https://cattatar.ru/media/Otchet_2024.pdf).

- «Мәгариф министрлыгы мәктәпләре» нәң үз-үзенең диагностикалау нәтижеләре житәкчеләргә бердәм белем бирү киңлеген формалаштыруга һәм магистраль юнәлешләргә һәм әлеге проектның төп шартларын үтәүгә формаль якин килүләрен күрсәтә(17 мәктәпнең бсы югары дәрәжәгә ия,9 мәктәп урта дәрәжәгә ия һәм ике мәктәп база дәрәжәсеннән түбәнрәк.

Белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучыларны социологик сораштыру методик эшнә оештырудагы сорауларны һәм ихтыяжларны, шулай ук әлеге проектны гамәлгә ашырганда хәвеф-хәтәрләрдә чагылачак проблемаларны күрсәтте.

Респондентлар эшнеч гамәли юнәлешле формалары кирәклеген (94,7%), системалылыкка (67%), инновациялелеккә (98,2%), кулланылучы алымнарның һәм формаларның интерактивлыгына (78,5%) ихтыяж булуын күрсәттеләр.

Ачыкланган проблемаларга респондентлар түбәндәгеләрне керттеләр: Цейтнот (100%), кадрлар кытлыгы (100%), педагогларның картаюы (89%), укучыларны танып белү ысуллары (87,6%) һәм белем бирү мөнәсәбәтләрендә катнашучыларның рефлексив культурасы түбән булу (97,7%).

Ачыкланган проблемалар, идарәнең проект технологияләрен кулланып, нәтижеләр нигезендә мәгариф системасы белән идарә итүнең муниципаль берәмлеген билгеләргә һәм координацияләргә мөмкинлек бирде. Килештерелгән һәм максатчан эш алып бару өчен ОО житәкчеләре һәм фән укытучылары белән стратегик сессияләр үткәрелде, һөнәри белем бирү мәгариф оешмалары (КДЭУ, Казан педагогика көллияте, Алексеевск аграр көллиятенен Базарлы Матак филиалы) белән хезмәттәшлек турында договорлар төзелде. Проектлар белән нәтижәле идарә итү өчен Әлки МР мәктәпләре директорларының Казандагы "Талантлар ачык университеты 2.0" КАОГА баруы оештырылды һәм Татарстан Республикасы Әлки МР 12 ЖЧЖ белән хезмәттәшлек турында килешүләр төзелде. Муниципаль проектларны гамәлгә ашыру, эш тәҗрибәсен тиражлау һәм трансляцияләү өчен зур потенциал белем бирү сыйфатын үстерүне фәнни-методик тәмин итүнең команда технологияләре һәм белем бирү сыйфатын үстерүне фәнни-методик тәмин итүнең проект технологияләре буенча методистларның квалификациясен күтәрү курсларын узу, шулай ук республика мәгариф идарәсе идарәче командасын һәм директорлар корпусын ясалма интеллект мөмкинлекләреннән файдалану һәм мәгариф министрлыгы мәктәбенен үз-үзен диагностикалау нәтижеләре буенча укыту буенча Татарстан Республикасы ИРО тарафыннан үткәрелә торган фәнни-гамәли конференцияләр һәм квалификация күтәрү курслары.

- Мәгарифнең хәзерге заман таләпләре Педагогик осталыкны камилләштерүгә, мәгариф оешмалары белән идарә итүнең нәтижәле модельләрен булдыруга һәм укучыларның һөнәри ориентациясенен бердәм системасын формалаштыруга ихтыяж тудыра. Әлеге проблемаларны хәл итү өчен түбәндәге муниципаль белем бирү проектлары эшләнде һәм уңышлы гамәлгә ашырыла:

- **“Заманча дәрес ”** — педагогларга методик ярдәм күрсәтүне яхшырту һәм дәресләрнең сыйфатын яхшырту. (Проект 2024 елдан гамәлгә ашырыла)

- **“Уңышлы лидерлык ”** — мәгариф учреждениеләре директорлары һәм идарәчеләре арасында белемле лидерлар әзерләү. (Проект 2023 елдан гамәлгә ашырыла)

- **«Мәктәпнең яхшы традициясе»** — мәктәпнең уңай имиджын ныгыту һәм ата-аналарның һәм жәмәгәтчелекнең игътибарын җәлеп итү (Проект 2023 елдан гамәлгә ашырыла)

- **"Һөнәри юнәлеш бирүнең бердәм модели"** - хезмәт базары таләпләренә туры килә торган мәктәп укучылары тарафыннан һөнәр сайлауны тәмин итү. (Проект 2024 елдан гамәлгә ашырыла)

- **"Укытучылар балы"** - педагогларның һөнәри танылуына ярдәм итү һәм Россия укытучылар бергәлегенен мәдәни традицияләрен саклау. (Проект 2024 елдан гамәлгә ашырыла)

• Элеге проектлар муниципалитетның мәгариф системасын тотрыклы үстерүне һәм укучыларның әзерлек дәрәжәсен күтәрүне тәмин итеп, заманча белем бирү практикасының актуаль проблемаларын хәл итәргә ярдәм итә.

Ярдәмче программа профессиональ үсеш зонасын һәм уңыш зонасын билгеләү контекстында гомуми белем бирү сыйфатын күтәрүгә, педагогларның индивидуаль һөнәри траекториясен үстерүгә, укучыларның һөнәри ориентациясен билгеләү һәм яшьләр арасында педагогик һөнәргә тотрыклы кызыксыну булдыруга ярдәм итә торган уңышлы муниципаль инициативаларны гамәлгә ашыру механизмнарын эшләүгә юнәлдерелгән.

Проектны гамәлгә ашыруны норматив-хокукий тәмин итү булып «Россия Федерациясендә мәгариф турында»273-ФЗ номерлы Федераль закон тора,

Федераль дәүләт белем бирү стандартлары, НОО, ЖЧЖ, ЖЧЖнең яңартылган федераль белем бирү программалары, Россия Федерациясенең «мәгарифне үстерү»дәүләт программасы.

Ярдәмче программаның максатлары һәм бурычлары

Максат: мәктәп мәгарифен модернизацияләүгә һәм педагогик кадрларның һөнәри компетенцияләрен камилләштерүгә юнәлдерелгән билгеләнгән биш муниципаль проектны нәтижәле гамәлгә ашыруны тәмин итү.

Бурыч:

1. Мәгариф учреждениеләре педагогларының һәм административ хезмәткәрләренең квалификациясен «заманча дәрәс», «уңышлы лидерлык»проектларында катнашу юлы белән күтәрү.
2. Белем бирү оешмасының динамикалы үсешен булдыру, персонал брэнд булдыру, белем бирү мөнәсәбәтләрендә барлык катнашучыларны берләштерү («мәктәпнең яхшы традициясе»).
3. «Профориентациянең Бердәм моделе»моделен кертү аша укучыларның аңлы рәвештә һөнәр сайлау өчен шартлар тудыру.
4. «Укытучылар балы»проектны гамәлгә ашыру юлы белән педагогик һөнәрнең абруен ныгыту.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру этаплары

№	Этап	Этапның тасвирламасы
1	Әзерлек	Норматив база эшләү, чаралар планын төзү, социаль партнерларны билгеләү, хезмәттәшлек һәм челтәр аша хезмәттәшлек турында шартнамәләр төзү.
2	Оештыру	Проектларда катнашучылар өчен киңәшмәләр һәм тренинглар үткәрү. Муниципаль, муниципальара һәм региональ дәрәжәләрдә мәктәпләрнең идарә итү командалары өчен стажировкалар оештыру.
3	Төп	Һәр проектның конкрет чараларын гамәлгә ашыру («ТР Әлки МР мәгариф идарәсе " МКУ планы буенча)
4	Йомгак	Йомгак ясау, нәтижәләрне бастырып чыгару, тәҗрибә уртаклашу(ел саен)

Проект эшчәнлегенең төп юнәлешләре

1 нче юнәлеш « "заманча дәрес" проекты

Проект белем бирү процессының сыйфатын күтәрүгә юнәлдерелгән. ФГ формалаштыру буенча квалификация күтәрү курсларының курстан соңгы анализы йомгаклары буенча укучыларның дәрәжәдәге дифференциациясен исәпкә алып (дифференциацияләнган-дәрәжәле якин килү) дәрес структурасына таләпләр китерелде һәм билгеләнде.

Дәреснең төп этаплары:

- Укучыларга Диагностика (ФГ формалаштыру дәрәжәсен билгеләү)
- Максат кую (белем бирү программасын гамәлгә ашыру буенча шартлар тудыруга бер максат) һәм бурычлар кую (өч бурыч: 1 бурыч предмет результатларына ирешүгә юнәлдерелгән; 2 бурыч метапредмет нәтижәләренә ирешүгә һәм ФГ формалаштыруга; 3 бурыч Белем алучыларны тәрбияләүне 7 тәрбия юнәлеше буенча гамәлгә ашыруга юнәлдерелгән)
 - укучыларның мотивациясе
 - уку эшчәнлеген оештыру (уку, тыңлау, сөйләшү, язу);
 - баяләү-рефлексив эшчәнлек

Көтелгән нәтижәләр:

- Дәресләрнең интер-актив форматларын куллану нәтижәсендә укучыларның укуга кызыксыну дәрәжәсен арттыру.
- Функциональ грамоталылык һәм метапредметик нәтижәләр булдыру өлешендә белем бирү сыйфаты нәтижәләрен арттыру

Чара:

- Педагоглар һәм житәкчеләр өчен семинарлар һәм мастер-класслар үткәрү укытучыларның игълан ителгән методик темаларына туры китереп, дәресләрне дифференциацияле-дәрәжәле якин килүне исәпкә алып конструкцияләү өчен верификацияләнган цифрлы ресурсларны һәм билгеләнгән педагогик технологияләрне нәтижәле куллану мәсьәләләре буенча.
 - Муниципалитет мәктәпләре арасында һәм муниципальара хезмәттәшлек кысаларында заманча дәреснең иң яхшы практиклары тәҗрибәсе белән уртаклашу.
 - Конкурс дәресләрен әзерләү һәм конструкцияләү.
 - Уңыш зонасыннан (бик яхшы килеп чыкты) һөнәри үсеш зонасына (нәрсәдә эшләргә кирәк) юнәлтелгән үсеш векторы контекстында дәресләрне анализлау һәм үз-үзенә анализлау
 - - Өлеге проектны гамәлгә ашыру йомгаклары буенча Методик тәкъдимнәр эшләү

2 нче юнәлеш: «мәктәпнең яхшы традициясе» проекты

Мәктәп традицияләрен саклау һәм үстерү системасын булдыру, буыннар давамчанлыгын ныгыту һәм укучыларның патриотик аңын формалаштыру.

Проектның бурычлары:

1. укучыларны буыннар тарафыннан тупланган мәдәни, рухи-әхлакый кыйммәتلәрне торгызу, саклау һәм арттыру эшенә җәлеп итү;
2. укучыларны социальләштерү, аларны тормышка әзерләү;
3. танып белү мәнфәгатьләрен үстерү, ижади активлыкны үстерү;
4. үзгә, башкаларга, табигатькә, Ватанга, культ-турга, кешелеккә кыйммәтле-әхлакый мөнәсәбәт тәрбияләү;

5. үз-үзеңне тотуның социаль-норматив күнекмэләрен формалаштыру;
 6. валеологик культураны, сәламәт яшәү рәвешен формалаштыру;
 уку, хезмәт итү ихтыяжын, мөстәкыйль ижтимагый, хезмәт һәм гаилә-көнкүреш
 эшчәнлегенә сәләтне үстерү

Көтелгән нәтижәләр:

- Ата-аналар һәм жәмгыятьчелек күзендә уку йортының уңай имиджын ныгыту.
- Уку-укыту процессында катнашучыларның мәктәптә булудан канәгәтлеге арттыру.
- Педагог һөнәренә абруен һәм статусын күтәрү, бу азык-төлек кытлыгын киметүгә һәм яшә педагогларны Татарстан Республикасы Әлки МР ЖЧЖенә жәлеп итүгә ярдәм итә

Проект на реализации одним-мероприятий Шартов (атказанные учителя, международных артистов, научных докторов и. б.) кат-нашы. Чара:

- Мәктәп, муниципаль, муниципальара һәм төбәк дәрәжәләрендә мәктәп вакыйгаларына һәм казанышларына багышланган мәктәп чараларын даими үткөрү.
- Төрле чор чыгарылыш укучыларының тарихлары һәм истәлекләре жыентыкларын әзерләү һәм бастырып чыгару, тиражлау һәм бастырып чыгару, массакүләм мәгълүмат чараларында яктырту.

№	ОО	Мәктәпнең яхшы традициясе	Үткәрү датасы
1	МБМУ «Алпар УББМ»	Театр Көне	март
2	МБМУ «Әхмәт ТГББМ»	Гаилә Сабантуе	май
3	МБМУ «Базарлы-МатакУББМ»	Укытучым эзеннән Психологик-педагогик клас- сларның муниципаль фору- мы	октябрь
4	МБМУ Наби Даули ис.Базарлы- Матак гимназиясе	Нәби Дәүли исемендәге Республика фәнни- тикшеренү конференциясе	апрель
5	МБМУ «Югары Әлморза ТГББМ»	Язгы «Нәүрүз»бәйрәме	март
6	МБМУ «Борис УББМ»	Патриотик жыр фестивале	февраль
7	МБМУ «Карга ТГББМ»	Тукай укулары	апрель
8	МБМУ «Яна Салман УББМ»	Мәктәп театры	март
9	МБМУ «Түбән Әлки УББМ»	Театр фестивале	май
10	МБМУ «Иске-Матак УББМ»	Профориентация марафоны	октябрь
11	МБМУ «Иске –Салман ТГББМ»	Чиста чишмә	апрель
12	МБМУ «Иске -Тахтала ТГББМ»	Чуаш теле көне	апрель
13	МБМУ «Иске Чаллы ТГББМ»	Традицияләр калейдоскобы	март
14	МБМУ «Татар Борнае ТГББМ»	Муниципаль агрокласслар форумы	октябрь
15	МБМУ «Сиктерә УББМ»	Хузангай укулары	гыйнвар
16	МБМУ «Чуаш Кичуе УББМ»	«Барысын да белергә те- лим»муниципаль фәнни- тикшеренү конференциясе	март
17	МБМУ «Юхмачы УББМ»	Геройлар көне	декабрь

Проект мәктәп житәкчеләренә карата заманча таләпләрне, уңышлы лидерның төп сыйфатларын тикшерүгә, уңышлы идарә практикаларын анализлауга һәм трансляцияләүгә, мәктәп житәкчеләре өчен белем бирү семинарлары эшләүгә юнәлдерелгән.

Проектның төп бурычлары:

1. Мәктәп белән идарә итүнең заманча алымнарын өйрәнү һәм коллективка нәтижәле житәкчелек формалаштыру.
2. Команда белән уңышлы хезмәттәшлек итү һәм стратегик максатларга ирешү өчен кирәкле житәкчеләнең шәхси сыйфатларын ачыклау.
3. Мәгариф оешмасын үстерү стратегиясен бәяләү һәм эшләү инструментларын үзләштерү.
4. Алдынгы белем бирү учреждениеләре тәҗрибәсенә Анализ һәм иң яхшы идарә практикаларыннан файдалану.
5. Төрле төбәкләрнең мәктәп директорлары арасында тәҗрибә алмашуны оештыру һәм идарә үсеше өлкәсендә инициативаларны стимуллаштыру.

Көтелгән нәтижәләр:

- Мәктәп директорларының профессиональлеген һәм компетенциясен күтәрү.
- Мәгариф учреждениеләре коллективларының сыйфатлы эшләве өчен уңай шартлар тудыру.
- Үз-үзен камилләштерү һәм идарә итү процессларын оптимальләштерү юлларын ижади эзләү культурасын формалаштыру.
- Жирле мәгариф учреждениеләренә конкурентлыкка сәләтлелеген арттыру, күрсәтелә торган хезмәтләрнең сыйфатыннан ата-аналарның канәгатьлек дәрәжәсен арттыру

Чара:

- Кул йөртүчеләрнең үрнәк күрсәткечләрен һәм эш нәтижәлелеге критерийларын ел саен мониторинглау
- Мәгариф министрлыгы мәктәбе үз-үзен диагностикалау нигезендә мәктәпләрне үстерү программаларын гамәлгә ашыру һәм аларга үзгәрешләр кертү.
- Эшнә мәктәп директорларының өстәл китабы нигезендә төбәк компонентын исәпкә алып планлаштыру.
- Проект идарәсе нәтижәләре һәм технологияләре буенча Идарә моделен гамәлгә ашыру
- Муниципаль идарә семинарлары, муниципальара стажировка семинарлары оештыру (Югары Ослан, Зәй һәм Тукай районнары белән стажировкалар планлаштырыла)
- ТР ИРО үткәрә торган Республика фәнни-гамәли конференцияләрен үткәрү,
- Чистай ТМО эше кысаларында житәкчеләрнең функциональ грамоталылыгын формалаштыру буенча стажировкалар

Проектны гамәлгә ашыру Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф бүлегенә директорлар корпусының потенциалын сизелерлек көчәйтәргә, идарә итү процессын заманча һәм нәтижәле итәргә мөмкинлек бирәчәк, бу муниципалитетның бөтен мәгариф системасына уңай йогынты ясаычак.

4 юнәлеш «Үзгәртүчеләрнең юнәлеш бирүче бердәм модели» проекты

Әлки муниципаль районының мәгариф бүлегендә 15 Агрокласс, 6 психологик-педагогик класс, 1 инженер классы, 1 санлы класс эшли.

Проект Россия Федерациясенең төп һәм урта гомуми белем бирү системасында гомуми белем бирү оешмаларын тәмамлаучыларның, аларның ихтыяжларын һәм мөмкинлекләрен, шулай ук хезмәт базарындагы социаль-иқтисадый вәзгыятьне һәм заманча производстволарны үстерүне исәпкә алып, һөнәри үзбилгеләнүгә әзерлеген тәмин итә торган бердәм белем бирү һәм тәрбияви пространство булдыруга юнәлдерелгән.

Максат:

Әлки муниципаль районы гомуми белем бирү учреждениеләренең һәр чыгарылышына сыйфатлы һөнәри юнәлеш бирү ярдәменнән файдалану мөмкинлеген тәмин итү.

Көтелгән нәтижәләр:

- Һөнәри өстенлекләр алу өлкәсеннән тыш чыгарылыш укучыларын эшкә урнаштыру очраклары санын киметү.
- Мәктәпне тәмамлаганчы ук булачак һөнәрне сайлаган өлкән сыйныф укучыларының өлешен арттыру.

- Максатчан юнәлеш буенча керемнәрнең уңай динамикасы

Чара:

- Профминимумны гамәлгә ашыруның төп дәрәжәсе 100%. Акрынлап алга киткән дәрәжәгә динамикалы күчү (ел саен икешәр мәгариф оешмасы)

- 6-11 сыйныф укучыларын «Киләчәккә Билет» проектына кертү 100%

- «Киләчәккә Билет» платформасында навигатор педагогларының шәхси кабинетлары-100%

- «Киләчәккә Билет» платформасында 6-11 сыйныф укучыларының һөнәри юнәлеш диагностикасын узу;

- **Һөнәри юнәлеш буенча ата-аналар жылышлары үткәрү (кимендә икесе-декабрьдә, апрельдә);**

- Өйрәнелә торган фәннәр һәм дәрестән тыш эшчәнлек курслары кысаларында һөнәри юнәлеш бирү модульләрен билгеләү (елга кимендә 9 сәгать);

- «Киләчәк лабораториясе» күргәзмәсендә булу (кимендә 2 сәгать);

- Предприятиеләргә, учреждениеләргә экскурсияләр (кимендә 2 сәгать);

- Профессиональ пробалар

(Гамәли юнәлештәгә дәрәжә-кимендә 2 сәгать);

- Укучыларның һөнәри юнәлештәгә конкурсларда катнашуы (кимендә 2 өлеш);

- Киләсе уку елында мәгариф оешмаларын һөнәри минимумны гамәлгә ашыруга югары дәрәжәдә әзерләү (кимендә 2 00);

- Проект эшчәнлегә (һөнәри юнәлеш бирү проектларын әзерләү һәм яклау-билгеләнгән сроклар: 13.01.2025-26.05.2025)

- «Минем карьерам», «педагогик остаханә», «инженерлар будущего», «заманча энергетика» профиль интенсивлары «Талантлар университеты» АКО базасында, Казан елы

- Мәктәпнең күркәм традициясе кысаларында һөнәри юнәлеш бирү марафоны

- «Заманча дәрәс» проектын һөнәри юнәлеш призмасы аша гамәлгә ашыру

- Предприятиеләрдән экскурсияләр һәм һөнәри пробалар

- Ачык ишекләр көне

- Максатчан хезмэткэрлэр өчен муниципалитет предприятиеләрендә һөнәри пробалар – стажировкалар

5 нче юнәлеш « "уқытучылар балы" проекты

Максат:

Уқытучы һөнәрен популярлаштыру, педагогик хезмэткэрләрнең ижади үз-үзләрен күрсәтүе өчен шартлар тудыру.

Көтелгән нәтижәләр:

- Жәмгыятьтә уқытучының роленә киң аудитория игътибарын жәлеп итү.
- Мәдәни чаралар оештыру юлы белән педагогларның эмоциональ януын про-филактикалау.

Чара:

- Ел саене муниципалитет педагоглары өчен бәйрәм тантанасы үткәрә
- Муниципальара һәм республика чаралары барышында «уқытучылар вальсы " проектын тормышка ашыру

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру ысуллары

Куелган максатларга ирешү өчен төрле методлар һәм эш формалары кулланы-лачак:

- Педагоглар өчен тренинглар һәм мастер-класслар («заманча дәрес», «уңышлы лидерлык»).
- Ижади конкурслар, форумнар, конференцияләр, укулар һәм фестивальләр («мәктәпнең яхшы традициясе», «уқытучылар балы»).
- Диагностик чаралар, анкеталар ("һөнәри юнәлеш бирүнең бердәм модели», «заманча дәрес», "уңышлы лидерлык").
- Форумнар, стажировкалар, стратегик сессияләр, уқыту (квалификация күтәрү курслары, методик эшнең төрле формалары), конференцияләр («уңышлы лидерлык»).

Көтелгән нәтижәләр

- Яңа технологияләр һәм методикалар кертү нәтижәсендә мәктәпләрдә уқыту-ның сыйфатын күтәрү.
- Мәгариф учреждениеләренең имиджын яхшырту, гаиләләренең һәм жәмәгәтьчелекнең жәлеп ителүен көчәйтү.
- Укучыларның икътисад ихтыяжларына туры килә торган һөнәр сайлауга мотивациясе арту.
- Педагогларның үз һөнәрләреннән канәгатьлеген арттыру һәм иҗатны һәм инновация эшчәнлеген стимуллаштыру.
- Мотивлаштыручы мониторинг күрсәткечләрен арттыру

Ярдәмче программаны ресурслар белән тәэмин итү

Ярдәмче программа түбәндәге ресурсларны жәлеп итүне таләп итә:

- Финанс белән тәэмин итү: муниципалитет акчалары, иганәчеләрдән һәм партнер-лардан бюджеттан тыш ресурслар, грант акчалары
- Кадр ресурслары: педагоглар, администраторлар, экспертлар.
- Матди-техник шартлар: бүлмәләр, жиһазлар, мәгълүмати-коммуникацион техно-логияләр.

Мөмкин булган куркынычларга түбәндәгеләр керә:

- Финанслау житәрлек түгел,
- Цейтнот
- Методистларның һөнәри кыенлыклары
- * Педагогның Түбән рефлексив культурысы
- Кадрлар кытлыгы
- * Педагогларның ижади потенциалын тормышка ашыруга түбән мотивация
- Педагогларның мәгълүмати культурысы житәрлек түгел
- * Педагогларның картаюы
- Укучыларны танып белү ысуллары

Бу куркынычлар даими мониторинг һәм гамәлләрне коррекцияләү белән минимальләштерелә.

Стратегик планлаштыру технологиясе, идарә карарларын кабул итү технологиясе, проектлы идарә технологиясе кебек идарә технологияләрен өйрәнү буенча стажировка ресурс үзәкләре базасында семинар-практикумнар үткәрелде. Нәтижеләргә нигезләнгән Идарә моделен билгеләүгә бәйле рәвештә, Элки МРда кадрлар кытлыгы һәм хәзерге заман мәгариф таләпләре шартларында белем бирүнең сыйфатын күтәрү бурычларын хәл итүгә юнәлдерелгән проект идарәсе технологиясе өстенлекле дип билгеләнде. Бүгенге көндә барлык мәгариф оешмалары тарафыннан Мәгариф министрлыгы мәктәбенең үз-үзен диагностикалау нәтижеләрен һәм мәктәптә гамәлгә ашырыла торган проектларны исәпкә алып үсеш программалары эшләнгән.

МИЛЛИ МӘГАРИФНЕ ҮСТЕРҮ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Ярдәмче программаның максатлары	Мәгариф системасында милли телләрне һәм мәдәниятләрне саклау һәм үстерү, күпмәдәни белем бирү мохитен булдыру, милли белем бирүнең сыйфатын күтәрү
Ярдәмче программаларның бурыч	1. Татарстан Республикасы туган телләренең тигез яшәшенә ярдәм итү. 2. Социаль коммуникация системасында туган телләрне өйрәнү өчен уку-матди базаны ныгыту. 3. Милли мәгариф педагогларының квалификациясен күтәрү. 4. Туган телләрне укуга цифрлы ресурслар керту. 5. Милли мәдәният һәм тел өлкәсендә сәләтле балаларга ярдәм. 6. Туган телләрне өйрәнүче укучылар санын арттыру. 7.Мәктәпкәчә, гомуми, урта һөнәри, мәктәпкәчә белем бирүдә интеграция, давамлылык һәм күпмәдәниятлелек принципларында милли белем бирүнең нәтижелелеген тәмин итү. 8.Муниципаль район территориясендә яшәүче халыклар вәкилләренең милли-мәдәни үсешенә ярдәм итү, гомумроссия граждандык үзгәртүгә ышанычны ныгыту. 9.Туган телдә һәм туган телгә таянып уку-матди базаны ныгыту. 10. Милли мәгариф системасында мәгариф оешмаларының ресурс (мәгълүмати, уку-методик, фәнни-методик, тәрбия, үстерү) потенциалын көчәйтү.
Ярдәмче программа бүлекләренең исемлеге	1. Аңлатма язуы 2. Мәгариф учреждениеләренең уку-матди базасын ныгыту 3. Программаны оештыру ягыннан тәмин итү

	4. Икетеллек шартларында педагогик кадрлар белән эшләү 5. Программаны гамәлгә ашыру буенча педагоглар һәм укучылар белән массакүләм чаралар
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижеләре	Укытучыларның һөнәри компетентлыгын үстерү, туган телне өйрәнүне стимуллаштыручы инновацион технологияләр һәм нәтижәле механизмнар кертү нигезендә белем бирүнең сыйфатын күтәрү 2030 елга: 1. Мәктәпкәчә мәгариф оешмаларында балаларга татар милләтен туган телендә укыту һәм тәрбияләү белән тәмин итү; 2. Республика дәрәжәсендәге олимпиадаларда һәм конкурсларда җиңүчеләр санын арттыру. 3. Гомуми белем бирү оешмаларында татар милләтле балаларны туган (татар) телдә укытуны тәмин итү; 4. Гомуми белем бирү оешмаларында рус милләтле балаларны туган телләрендә рус телендә укытуның колачлануын саклау; 5. Милли мәктәпләр эшчәнлеген саклау һәм үстерү; 6. Әлки муниципаль районында яшәүче народларның рухи һәм мәдәни ихтыяжларын канәгатьләндерүгә юнәлдерелгән массакүләм чаралар санын арттыру. 7. Милли белем сыйфатыннан ата-аналарның канәгатьлеге арту.

1. Аңлатма язуы

«Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» ТР Законын һәм 2024-2028 елларга Татарстан Республикасы дәүләт телләрен һәм Татарстан Республикасында башка телләргә саклау, өйрәнү һәм үстерү буенча Татарстан Республикасы дәүләт программасын үтәү йөзеннән Әлки муниципаль районында милли мәгарифне үстерү «Татарстан Республикасы дәүләт телләре һәм Татарстан Республикасында башка телләр турында» гы Законны һәм «Әлки муниципаль районында мәгариф системасын үстерү 2026-2030 еллар».

Эшчәнлекнең төп нәтижеләре милли мәктәпләр чөпкәрен үстерү, мәгариф эчтәлеген тәмин итү, яңа технологияләр кертү, туган (рус, татар, чуаш) телен һәм әдәбиятын укытуны камилләштерү, регионара багланышларны киңәйтү һәм ныгыту булды.

Әлки муниципаль районында мәктәпкәчә белем бирү һәм тәрбия программасы 25 учреждениедә гамәлгә ашырыла, аларда 527 бала тәрбияләнә. Районда татар телендә белем бирүче 13 мәктәпкәчә белем бирү учреждениесе эшли, анда 218 бала белем ала. Татар балаларын туган телләрендә тәрбияләү һәм укыту 73,19%.

Районның 17 гомуми белем бирү учреждениесендә төрле милли балалар белем ала. Барлыгы - 1676 укучы. Шулардан:

- 889-татар милләтле балалар (53,04 %),
- 299-рус милләтле балалар (17,85 %),
- 259-чуаш милләтле балалар (15,45%),
- 229-башка милләт вәкилләре, катнаш никахлар (13,66%).

7 мәктәптә белем татар телендә алып барыла. Татар телендә белем алучы мәктәпләрдә барлыгы 323 укучы белем ала. Бер ОУДА (МБМУ Базарлы Матакның Нәби Дәүли исемендәге гимназиясе) укыту рус һәм татар телләрендә алып барыла. Туган телдә укыту 50,06% тәшкит итә (447 бала). Туган тел (татар) телен һәм әдәбиятын укыту өчен мәктәпләр 1 нче сыйныфтан алып 11 нче сыйныфка кадәр дәрәҗәләренә тиешле линиягә белән тәмин ителгән. 6 мәктәптә 178 укучы (68%) катнашында Туган тел (чуаш) теле һәм әдәбияты укытыла.

2024-2025 уку елында эшнәң төп юнәлешләре:

- ТР ИРО, КФУ авторлык һәм тематик курслары аша квалификация күтәрү.

- район, республика, төбәкара конкурсларда актив катнашу, алдынгы педагогик тәҗрибәне өйрәнү һәм тарату;
- дәресләрдә һәм дәрестән тыш эшчәнлектә мәгълүмат технологияләрен, шулай ук предметка кызыксынуны арттыра торган методларны һәм алымнарны куллануны активлаштыру;
- сәләтле балалар белән эшләү системасын камилләштерү;
- беркетелгән регионнар белән хезмәттәшлек итү, методик ярдәм күрсәтү һәм тәҗрибә уртаклашу.

Туган тел (татар) теле һәм әдәбияты укытучыларының муниципаль методик берләшмәсе үз эшен мәгарифне модернизацияләү шартларында алып барды, аның төп максаты-РФ муниципаль берәмлегенә һәм ТР муниципаль берәмлегенә боерыклары, киңәшләр, инструктив-методик хатлары белән билгеләнгән төп нигезләмәләрдән чыгып, гомуми белем бирү эзерлегенә Яңа сыйфатына ирешү. Белем бирүне яңарту шартларында үз эшчәнлегенә эчтәлеген тәнкыйди, ижади үзләштерү һәм фән казанышларын, алдынгы педагогик тәҗрибәне куллану юлы белән модернизацияләргә сәләтле укытучыга ихтыяҗ артты. Шуңа бәйле рәвештә укытучының эшчәнлеген тәмин итүче методик ярдәм функцияләре дә үзгәрә. Педагогның һөнәри эшчәнлегенә уңышлы булуы аларның һөнәри методик күнекмәләренә формалашуы белән бәйле. Бу процесс педагогларның һөнәри берләшмәләрдә актив катнашуы белән нәтиҗеләрәк бара. Туган (татар) теле һәм әдәбияты, туган (Чуаш) теле укытучыларының муниципаль методик берләшмәсе «мәгариф системасында туган телләргә саклау һәм үстерү: стратегия һәм технологияләр» дигән бердәм методик теманы тормышка ашыруга, уку дәресләрен оештыруның продуктив формаларын һәм методларын куллануға, альтернатив педагогик программаларны үзләштерүгә, заманча педагогик технологияләргә гомуми кертү буенча хезмәттәшләрнең эш тәҗрибәсе белән танышуға юнәлдерелгән иде.

Туган тел һәм әдәбият фәннәре буенча белем бирү процессын 37 педагог гомуми ашырды. Аларның 11е югары квалификация категориясенә ия (26,19%), 1 кв.категориясе-26 (61,9%). Категорияләре булганнар өлеше-37 педагог, 88,09%.

Туган тел (татар) теле һәм әдәбияты укытучыларының муниципаль методик берләшмәсе эшчәнлегенә практик юнәлештә алып барылды. Мәгариф учреждениеләре педагоглары эшчәнлегендәге проблемаларны, аеруча актуаль мәсьәләләргә ачыклау, укыту-тәрбия процессын камилләштерү мәсьәләләре буенча укытучыларның белем динамикасын күзәтү игътибар итәргә кирәк булган мәсьәләләргә билгеләргә мөмкинлек бирде.:

1. Федераль дәрәҗә белем бирү стандартларын гомуми ашыру, укыту һәм тәрбия сыйфатын яхшырту;
2. Сәләтле балалар белән системалы эшләү, муниципаль, республика һәм Россия конкурсларында катнашу, укучыларны фәнни-тикшеренү эшчәнлегенә җәлеп итү;
- 3.Район, республика вакытлы басмалары битләрендә тәҗрибә уртаклашу;
- 4.Укучыларны дәрәҗә (йомгаклау) аттестациясенә эзерләү.

2024-2025 уку елында күпмәдәни киңлектә укучыларның милли үзәгын формалаштыру бурычын тормышка ашырып, укытучылар сөйләм һәм язма сөйләм күнекмәләрен формалаштыруга һәм үстерүгә, укучыларга сәнгати зәвык, туган (татар) теленә кызыксыну уятуга; рус телле аудиторияне татар телен аралашу чарасы буларак гомуми кулланырга өйрәтүгә җитди басым ясадылар.сәламәтлекне саклый торган һәм коммуникатив яктан үстерә торган технологияләргә кулланып, сүзлек һәм грамматик минимумнар программасы.

Практик өлештә бердәм дәрәҗә имтиханнарына һәм бердәм дәрәҗә имтиханнарына эзерлек буенча эш төркемнәре утырышлары, аттестация узучы укытучылар белән экспертлар эше, укыту программаларын төзү буенча консультацияләр, барлык Россия һәм республика укучылар олимпиадасының муниципаль этабы биремнәрен тикшерү буенча эксперт төркеме эше, норматив һәм методик документларны өйрәнү булды.

Укучыларны тәрбияләү һәм укыту мәсьәләләрен компетентлы һәм нәтижәле хәл итәргә сәләтле туган (татар) теле һәм әдәбияты, туган (Чуаш) теле укытучыларының методик осталыгын камилләштерү, педагогик тәҗрибәне гомумиләштерү һәм тарату даимиләре аша методик берләшмәләрнең гамәлдәге утырышлары, семинарлар, мастер-класслар, ачык дәресләр үткөрү, конференцияләрдә, семинарларда, түгәрәк өстәлләрдә чыгышлар, бастырылган хезмәтләре. Педагогик эшчәнлек барышында даими укытучылары үзләренең һөнәри дәрәжәләрен күтәрүне күзәтәләр, квалификация һәм яңадан эзерлек курсларын үз вакытында узалар. Укытучының педагогик осталыгын күтәрүче факторларның берсе-методик эшнәң фәнни-теоретик эчтәлеген көчәйтү. Шуңа күрә максат белән укытучылар даими рәвештә Казан, Чистай шәһәрләрендә укыту семинарларына йөрделәр. Мәсәлән: "Туган (татар) тел һәм әдәбият укыту актуаль мәшәкәтләр", "аерым мәктәп предметларын өйрәнгәндә төбәк, тарихи һәм социомәдәни компонентларны куллану", "яңа стандарт буенча эшләү шартларында рус телле укучылар өчен татар теле дәресен структуралаштыруга төп таләпләр" темасына укыту семинары, "яңа стандарт буенча эшләү шартларында" "белем бирү процессында проблемалы укыту юлы белән укучыларның укыту-танып белү компетенциясен формалаштыру", "укучыларның шәхси нәтижәләрен формалаштыру – ФГОСны гамәлгә ашыру шартларының берсе", "мәдәниятләр диалогы", "ФГОС шартларында татар теле һәм әдәбияты дәресләрендә инновацияләр һәм традицияләр" темаларына.

Позитив һәм инновацион тәҗрибәне өйрәнү, гомумиләштерү һәм тарату, укытучыларга максатчан методик ярдәм күрсәтү буенча «заманча мәктәпне модернизацияләү шартларында милли белем бирүне һәм тәрбияне гамәлгә ашыру», «укучыларның фәнни-тикшеренү һәм иҗат эшчәнлегендә этномәдәни компоненттан файдалану»ресурс үзәгенә актив эшчәнлегә алып барылды. Үзәкнең максатлары һәм бурычлары:

- заманча мәктәпне модернизацияләү шартларында милли мәгарифне һәм тәрбияне гамәлгә ашыру процессында уңай һәм инновацион тәҗрибәне өйрәнү, гомумиләштерү һәм тарату;

- милли белем бирүдә укыту-тәрбия процессын мәгълүматлаштыру;

- туган (татар) телен һәм әдәбиятын укытуның сыйфатын күтәрү;

- үзәк эшчәнлегендә катнашучы укытучыларга фәнни-методик мәгълүмат бирү;

-яшь буынны тәрбияләү буенча эш тәҗрибәсен өйрәнү һәм гомумиләштерү, милли традицияләрен һәм халык педагогикасын тудыру, бөек татар педагог-мәгърифәтчеләре Ш.Мәрҗани, к. Насыйри, Р. Фәхреддин тәгълиматларына нигезләнә. Ресурс үзәге эшенең төп юнәлешләре: татар теле укытучыларының һөнәри осталыгын күтәрү, имтиханга эзерлек буенча максатчан эш оештыру, олимпиаданың республика этабында, республика һәм бөтенроссия конференцияләрендә һәм конкурсларында катнашуга эзерләнгәндә сәләтле балалар белән эшләү.

Ресурс үзәге эгъзалары тарафыннан якташ язучыларның иҗатын өйрәнү буенча фәнни-тикшеренү эше оештырылды һәм «муниципаль районның туган (татар) теле һәм әдәбияты укытучыларының Дәрестә һәм дәрестән тыш эшчәнлектә якташ язучыларның иҗатын өйрәнү буенча эш тәҗрибәсе»укыту-методик ярдәмлеге басылып чыкты.

Укучыларны тәрбияләү һәм укыту мәсьәләләрен компетентлы һәм нәтижәле хәл итәргә сәләтле туган (татар) теле һәм әдәбияты, туган (чуаш) телләре укытучыларының методик осталыгын камилләштерү; педагогик тәҗрибәне гомумиләштерү һәм тарату даимиләре аша методик берләшмәләрнең гамәлдәге утырышлары, семинарлар, мастер-класслар, ачык дәресләр аша гамәлгә ашырыла. Укытуның нәтижәлелеген күтәрү максатында ай саен муниципаль, зона һәм төбәкара дәрәжәдә укыту семинарлары, семинар-практикумнар уздырылды.

Районның гомуми белем бирү учреждениеләрендә Халыкара туган тел көненә багышланган бик күп чаралар үткәрелде. Укучылар муниципаль, республика, төбәкара, Бөтенроссия укучылар конкурсларында актив катнашып, жиңүчеләр һәм призерлар булдылар. Нәби Дәүли исемендәге конференцияләр үткәрү ел саенга әйбәт традициягә әверелде.

Туган телләргә укуның уңышлы булуын республика, халыкара, бөтенроссия олимпиадалары күрсәткечләре, дәүләт йомгаклау аттестацияләре нәтижеләре раслый. 2024-2025 уку елында 5 укучы (Юхмачы, Базарлы Матак, Югары Әлморза, Иске Матак мәктәпләре) татар һәм чуаш телләре буенча республика олимпиадасында призер булдылар.

Районда сәләтле балалар белән эшләү буенча уңай тәҗрибә тупланган, бу укучыларга республика, Россия дәрәжәсендәге олимпиадаларда, конкурсларда сәләтләрен күрсәтергә мөмкинлек бирә.

Мәгариф учреждениеләрендә укучыларны милли традицияләрдә тәрбияләүнең билгеле бер системасы барлыкка килде.

Укучыларның татар халкының бай тарихына, мәданиятенә, горел-гадәтләренә, горел-гадәтләренә кызыксынуын арттыру, туган телгә мөһабәт тәрбияләү, ижади сәләтләрен һәм танып-белү активлыгын үстерү максатларында «Татар кызы», «Татар егете» конкурслары, төрле темаларга иншалар конкурсы, Ялтукай туган көненә багышланган Шигърият бәйрәме, Халыкара туган тел көне, Рус теле көне, Халык бердәмлегенә һ. б.

Чувашия Республикасының халык шагыйресе С.В. Азамат катнашында «Чуваш гүзәле», «Хузангай укулары «конкурсларын үткәрү традициягә керде, Сиктермә мәктәбе базасында Татарстан Республикасының чуваш милли мәдәни автономиясене белән берлектә» үсеш «(»Аталан») республика мәгариф форумы узды, анда чуваш миллиләтеннән булган 200дән артык укучы һәм 50 укытучы катнашты. Татарстан Республикасының 16 районыннан Чуаш теле һәм литература.

Бүгенге көндә укучыларга Базарлы Матак гимназиясене базасында фәнни - тикшеренү эшчәнлегендә катнашу өчен перспективалар ачыла. Н.Дәүли.

Укучыларны һәм педагогларны якташыбыз татар язучысы Нәби Дәүлинең ижади мирасы белән таныштыру, укучыларның интеллектуаль ижатын үстерү, аларны фәндә тикшеренү эшчәнлегенә җәлеп итү, интеллектуаль ижат өлкәсендә сәләтле һәм сәләтле укучыларны ачыклау, аларга дистанцион рәвештә ярдәм күрсәтү максатларында Нәби ижатына багышланган XII Республика фәнни-тикшеренү конференциясене үткәрелде. Дәүли. Анда Татарстан Республикасының 15 муниципаль берәмлегеннән 200дән артык катнашучы катнашты.

Район укучылары шулай ук республика, төбәкара, Бөтенроссия фәнни-тикшеренү конференцияләрендә актив катнашып, призлы урыннар яуладылар. 2024-2025 2019-2020 уку елында районның 17 укучысы Каюм Насыри исемендәге фәнни-тикшеренү укулары, Туфан Миңнуллин исемендәге мәктәп укучыларының фәнни-гамәли конференциясене, "телләргә һәм мәданиятне берләштереп" XII Республика лингвистик форумы, «телләр һәм мәданиятне берләштереп» Бөтенроссия фәнни-тикшеренү конференциясене кебек фәнни-тикшеренү конференцияләрендә жиңүчеләр, призерлар булдылар. Алиш эзләргә», татар галиме Ибраһим Хәлфин истәлегенә багышланган мәктәп укучыларының республика фәнни-тикшеренү конференциясене,» Әнвәр Хәйри укулары «IX республика яшьләр фәнни-гамәли конфере - Ренциясене,» милли байлык «("милли хәзинә") Бөтенроссия балалар һәм үсентеләр Халык ижаты фестивалене.

14 укучы төрле республика конкурсларында һәм укуларында жиңүчә һәм призер була. Бу: "Исәнме, исәнме!" дигән әдәби-музыкаль фестиваль. Сәҗидә Сөләйманова истәлегенә багышланган «Татар жыры-2025 "төбәк конкурсы (Татар егете – 2025), Габдулла Кәриев мирасын өйрәнү буенча республика укулары" театр

яшәсен!"; «Сәйяр» балалар һәм яшүсмерләр театрларының республика фестивале; «Жәлил укулары»республика конкурсы.

Мәктәп музейлары укучыларда үз халкына мәхәббәт тәрбияләүгә ярдәм итүче этник тамырларның мәгънәсен һәм аларны тарихи-мәдәни аңлау учакларына әверелде. Күп кенә мәктәпләрдә туган якны өйрәнү музейлары бар. Алар халык мәдәнияте тарихының бер өлеше булып торалар, балаларда ватандашлары, үз жирләре өчен горурлык хисе тәрбиялиләр.

Әлки МР мәгариф оешмаларында Татарстан Республикасында яшәүче халыкларның телләрен, гореф-гадәтләрен, мәдәниәтен саклап калуны, укучыларның шәхси үсешен һәм рухи-әхлакый тәрбиясен популярлаштыру, белем бирү оешмасын динамикалы үстерү һәм проект эшчәнлеген кертү максатларында "мәктәпнең яхшы традициясе" муниципаль проекты гамәлгә ашырыла.

Әлки МР "Түбән Әлки УББМ" МБМУ күркәм традиция буларак мәктәп театр фестивален тәкъдим итте, анда 1-11 сыйныфларда укучыларның барысы да катнашты. Фестивальнең мактаулы кунагы-халык артисты, Татарстан Республикасының атка-занган артисты Хисмәтов Әсхәт Әсәдулла улы, тумышы белән Түбән Әлки авылында. Асхәт Әсәдулла улы.

И.Иванов исемендәге Татар дәүләт драма һәм комедия театрында. К.Тинчуринның «яшьсез Театр»Республика фестиваль-конкурсы узды. Анда Базарлы Матакның Нәби Дәүли исемендәге гимназиясеннән «зиннәт» һәм «Бәллүр» театр төркемнәре катнашты.

Югары Әлморза төп гомуми белем бирү мәктәбе һәм Борискино урта гомуми белем бирү мәктәбе укучылары 85 мең сумга ия булдылар. "Сәйяр «республика-кан балалар һәм яшүсмерләр театрлары фестивале.

Дөрес язу, әдәби татар телен белү белән кызыксынуны арттыру, орфографик һәм грамматик хаталарны үз-үзенә тикшерү максатында 2024 елның 8 ноябрендә "Татарча диктант"бөтендөнья мәгариф акциясе үткәрелде. Акция 17 мәгариф оешмасында узды, анда 870 укучы,укутучылар, ата-аналар һәм район халкы катнашты.

Рус телен популярлаштыру һәм грамоталылыкны арттыру максатында 2025 елның 5 апрелендә 17 белем бирү оешмасы базасында 170 укучыны, укутучыларны, ата-аналарны үз эченә алган "Тотальный диктант" халыкара белем бирү акциясе үткәрелде.

РФ Дәүләт милли сәясәте стратегиясен гамәлгә ашыру буенча 2024 елның 7 ноябрендә «414 укучы һәм укутучы, ата-аналарны үз эченә алган Зур этнографик диктант " IX Бөтенроссия мәгърифәтчелек акциясе үткәрелде.

Педагогик осталык конкурсларына эзерлек педагоглар белән эшләнүнең аерылгысыз өлеше булып тора. Ел саен республика Туган тел укутучылары мастер-класслары конкурсы, «Туган тел»Бөтенроссия туган тел укутучылары мастер-классы конкурсының муниципаль этабы үткәрелә.

Өлеге юнәлеш буенча уңай нәтижеләргә карамастан, төп проблема туган (татар) телле мәктәпләр чөлтәрен саклау һәм үстерү, татар теле һәм әдәбияты, чуваш теле кабинетларын жиһазлау булып кала, бу исә милли мәгарифне үстерү буенча эшнә дәвам итүнең кирәклеген билгели.

2. Мәгариф учреждениеләренең уку-матди базасын ныгыту

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру ва-кыт	Җаваплы башкаручылар
1.	Мәгариф учреждениеләрен уку-методик һәм бөлешмә әдәбият, электрон ресурслар, газета һәм журналларга язылу белән тәәмин итү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре җитәкчеләре

2.	Мәгариф учреждениеләрен интерактив комплектлар белән жиһазландыру	ел саен	управление образованием
3.	Барлык милләт укучылары өчен туган телдә уку компьютер мәктәп программаларын кертү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
5.	Әлки муниципаль районы территориясендә яшәүче халыкның туган телендә матур әдәбиятның китапханә фондын арттыру	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре

3. Программаны оештыру ягыннан тәэмин итү

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру вакыт	Жаваплы башкаручылар
1.	Мәгариф учреждениеләрендә татар телендә тәрбия биреп, милли мәктәпләр, татар сыйныфлары эшен камилләштерү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
2.	Мәгариф учреждениеләрендә ике дәүләт телендә дә эш алып бару өчен шартлар тудыру	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
3.	Белем бирү учреждениесендә татар сыйныфларын татар телендә туплау	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
4.	Туган (чуаш) телен этномәдәни тәрбия белән өйрәнүне оештыру өчен шартлар тудыру.	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
5.	Милли мәдәниятне һәм мәгарифне торгызу буенча ресурс үзәге эшен камилләштерү: татар миллиәтнән-Түбән Әлки УББМ; чуаш миллиәтнән-Сик-терме УББМ	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
6.	Муниципаль районда яшәүче татар, рус һәм башка халыкларның әхлакий-этник традицияләрен өйрәнүче фәнни жәмгыятьләр төзү	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
7.	Милли-гамәли, культурология һәм туган якны өйрәнү юнәлешендәге өстәмә белем бирү учреждениеләрендә түгәрәкләр санын арттыру	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
8.	Педагогик коллективлар, туганнар һәм жәмәгәтчелек вәкилләре катнашында милли мәгарифне үстерү мәсьәләләре буенча түгәрәк өстәлләр үткәру	ел саен	мәгариф идарәсе
9.	Иң яхшы укытучыларның эш тәҗрибәсеннән материалларны массакүләм матбугат чараларында бастырып чыгару	ел саен	мәгариф идарәсе

10.	Әдәби берләшмәләрдә катнашучы укучыларның ижади эшләре жынтыкларын бастырып чыгару	ел саен	мәгариф идарәсе
-----	--	---------	-----------------

4. Икетеллелек шартларында педагогик кадрлар белән эшләү

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру вакыт	Жаваплы башкаручылар
1.	Мәктәпләргә һәм мәктәпкәчә белем бирү учреждениеләрен профиле югары белемле кадрлар белән комплектау; дистанцион (читтән торып) һәм кыска сроклы көндәзгә курсларда Туган тел укытучыларының квалификациясен арттыру	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учрежденияләре житекчеләре
2.	Икетеллелек шартларында дифференциацияләнгән методик эш максатларында татар теле һәм әдәбияты укытучыларының ижади лабораторияләре эшчәнлеген оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе
3.	Татар теле һәм әдәбияты укытучыларын инновацион технологияләргә өйрәтү буенча семинарлар оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе
4.	Югары уку йортлары укытучыларын жәлеп итеп, фәнни-гамәли конференцияләр үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе
5.	Эшлекле татар һәм рус телләрен оештыру буенча педагогик хезмәткәрләр өчен курслар оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе
6.	«Год укытучысы», «Иң яхшы татар теле укытучысы» һөнәри конкурсларын, «Туган тел» мастер-классын үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе
7.	Татар телен һәм әдәбиятын укытуда яңа технологияләр кертү буенча укыту-методик комплексны камилләштерү	ел саен	мәгариф учрежденияләре житекчеләре
8.	Татар һәм башка милли телләргә иң яхшы укытучыларының эш тәжрибәсен гомумиләштерү	ел саен	мәгариф идарәсе

5. Педагоглар һәм укучылар белән массакүләм чаралар

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру вакыт	Жаваплы башкаручылар
---	---------	---------------------	----------------------

1.	Үткәрү: - традицион чаралар балалар бакчасында тәрбияләнүчеләр; - татар мәктәпләре укучылары өчен, рус телендә белем алучы татар укучылары өчен, рус телендә сөйләшүче укучылар өчен, башка милләт (чуаш)укучылары өчен татар теле һәм әдәбиятыннан муниципаль олимпиадалар	ел саен	мәгариф идарәсе
2.	Халыкара туган тел көнен үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учрежденияләре житекчеләре
3.	ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы үткәрә торган чараларда катнашу	ел саен	мәгариф идарәсе
4.	Укучылар белән традицион чаралар үткәрү: - Тукай туган көненә багышланган Шигърият бәйрәме; - фольклор ансамбльләре конкурсы; - язучылар, шагыйрьләр белән очрашулар оештыру; - «Татар егете», «Татар кызы» муниципаль конкурслары - "көй, моңлы татар жыры" муниципаль конкурсы	ел саен	мәгариф идарәсе
5.	Тарихи урыннар буенча экскурсияләр оештыру: а) Кырлай авылындагы Тукай музее; б) Кутлушкино авылындагы Исхакый музее; в) Иске Роман авылындагы к. Тимбикова музее г) Спас районының Болгар тыюлыгына д) Казан Каюм Насыйри музее	ел саен	мәгариф идарәсе
6.	Укучыларның «Сәләт» татар телле укыту-илне өйрәнү лагеренда катнашуын оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе
7.	«Мин татарча сөйләшәм " акциясен үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе
8.	Н.Дәүли исемендәге регионар фәнни-тикшеренү укулары	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учрежденияләре житекчеләре
9.	Татар язучыларының юбилейларына багышланган тематик газеталар, әдәби альманахлар чыгару.	ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учрежденияләре житекчеләре

11.	Мәктәп театрлары конкурсы	ел саен	мәгариф идарәсе, мәга- риф учрежденияләре житәкчеләре
-----	---------------------------	---------	---

СӘЛӘТЛЕ БАЛАЛАРГА ЯРДӘМ ИТҮ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Характеристиканың проблемалары

Хәзерге фәнни-техник жәмгыять шартларында безнең районның социаль һәм икътисадый үсеше кешеләрнең интеллектуаль, фәнни һәм ижади потенциалына бәйле булуы шик тудырмый. Балаларның табигатьтәге сәләтлелеге никадәр иртәрәк ачыкланса һәм аны үстерү буенча максатчан эш башланса, сәләтле шәхес шулкадәр тулырак ачыла алачак һәм ул киләчәк тормыш эшчәнлегендә шулкадәр зур уңышларга ирешә алачак.

Районда сәләтле балаларны ачыклау һәм үстерү буенча эш алып барыла. Олимпиада хәрәкәте, Социаль проектлау, эзләнү-тикшеренү эше, эстетик һәм экологик тәрбия, спорт - физик әзерлек, укыту-тәрбия процессын мәгълүматлаштыру кебек юнәлешләрдә шактый уңышлар бар.

Кайбер укучылар үзләрен төрле олимпиадаларда, фәнни конфе-ренцияләрдә, турнирларда, күргәзмәләрдә күрсәтәләр.

Яңа технологияләр үсешендә сыйфатлы сикереш жәмгыятьнең стандарт булмаган фикерләүгә ия, стандарт булмаган фикерләүгә ия булган, житештерү һәм социаль тормышка яңа эчтәлек кертүче, киләчәккә кагылышлы яңа бурычлар куя һәм хәл итә белүче кешеләргә ихтияжының кискен артуына китерә.

Балаларның сәләтлелеген үстерү шәһәр һәм район үсеше өчен потенциал булып тора. Әмма шул ук вакытта булган шартлар сәләтле балаларның чын ихтияжларына тулысынча җавап бирми. Бу каршылыкны проблемага комплекслы һәм системалы якын килү вакытында хәл итәргә мөмкин. Мондый алым сәләтле балаларга ярдәм итү проблемасын программа ысулы белән - районда Бердәм программаны гамәлгә ашыру белән хәл итүне күздә тотта. Бу әлеге проблеманы хәл итүдә потенциал катнашучыларның-балаларның, ата - аналарның, педагогларның, мәгариф учрежденияләре администрациясенең, мәгариф бүлегенең, мәдәният учрежденияләренең, ижтимагый оешмаларның, хакимиятнең муниципаль органнарының тырышлыкларын берләштерергә мөмкинлек бирәчәк.

Моннан тыш, сәләтле балаларны укыту һәм тәрбияләү проблемасын муниципаль ярдәмнән башка хәл итеп булмый, чөнки талантларны үстерүгә кертемнәр озак вакытлы була.

Педагогик жәмәгәтьчелекнең игътибарын балалар сәләте мәсьәләләренә җәлеп итү, районның сәләтле балалары белән эшнә көчәйтү проблемасы «сәләтле балалар»максатчан программасын эшләү зарурлыгына сәбәп булды.

Программа паспорты

Программа исеме	«Сәләтле балалар»муниципаль максатчан программасы
Программаны ясаучы	МКУ “ТР Әлки муниципаль районының Мәгариф идарәсе "

Программаның максаты	Сәләтле балаларның интеллектуаль-ижади үз-үзен актуальләштерүе һәм үз-үзен тормышка ашыруы өчен белем бирү, социаль һәм психологик шартлар комплексын үстерү аша балаларның һәм яшьләрнең сәләтләрен һәм талантларын ачыклау өчен диагностик инструментарий эшләү, сәләтле һәм талантлы балалар (шул исәптән ОВЗ белән белем алучылар өчен дә) катнашуы өчен кирәкле шартлар тудыру аша балаларның һәм яшьләрнең сәләтләрен һәм талантларын ачыклау, аларга ярдәм итү һәм үстерү төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда, конкурсларда сәләтле һәм талантлы балаларга һәм яшьләргә (шул исәптән ОВЗ белән укучыларга) психологик-педагогик ярдәм күрсәтү, предметлы олимпиадалар һәм аларны үткәрүнең объективлыгы, конкурслар, фән, мәдәниятләр, спорт, сәләтле балалар юнәлешләре буенча сәләтле балаларның белешмәләр банкын төзү
Программаның бурычлары	Сәләтле балалар белән эшләү системасын үстерүгә комплекслы идарә итүнең оештыру-эчтәлекле шартларын тәмин итү Сәләтле балаларның һәм яшүсмерләрнең белем алу ихтыяжларын сыйфатлы канәгатьләндерү өчен кирәкле психологик-педагогик шартлар тудыру Сәләтле балаларның район, зона һәм республика дәрәжәсендәге олимпиадаларда, интеллектуаль-ижади чараларда катнашуы өчен шартлар тудыру Квалификация күтәрүнең бербөтен системасын булдыру сәләтле балалар белән эшләүче педагогик кадрлар һәм районның мәгариф учреждениеләрендә сәләтле балаларны укыту өчен матди-техник базаны үстерү Сәләтле балалар проблемаларына жәмәгатьчелек, муниципаль идарә органнары һәм массакүләм мәгълүмат чаралары игътибарын жәлеп итү
Программаның гамәлгә ашыру сроклары	2025-2030 ел
Программаның төп чараларын башкаручылар	- ТР Әлки МР мәгариф идарәсе - өстәмә белем бирү учреждениеләре - яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге - мәдәният учреждениеләре - мәгариф учреждениеләре
Көтелгән нәтижеләр	Укучыларның интеллектуаль конкурсларда һәм олимпиадаларда катнашуын активлаштырырга Республика һәм Россия дәрәжәсендәге сәләтле балалар белән педагогларның эш системасын камилләштерү Сәләтле балалар белешмәләре банкын төзү төрле дәрәжәдәге олимпиадаларда, конкурсларда катнашуның нәтижеләлегә сыйфатын күтәрү

Программаны норматив-хокукый тээмин итү:

1. Россия Президенты Владимир Путинның «2030 елга кадәр чорга һәм перспективада 2036 елга кадәр чорга Россия Федерациясе үсешенә милли максатлары турында» 2024 елның 7 маендагы 309 номерлы Указы.
2. «Яшьләр һәм балалар» милли проекты
3. «2030 елга кадәр Татарстан Республикасын социаль-иқтисади үстерү стратегиясен раслау турында» 2015 елның 17 июнендәге 40-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы законы
4. «Россия Федерациясендә мәгариф турында» Федераль закон (№ 273-ФЗ, 29.12.2012) алдагы үзгәрешләр белән.
5. ТР МБ һәм Н № 1425 /25 боерыгы 09.09.2025 ел «2025/2026 уку елында Татарстан Республикасында олимпиада хәрәкәтен үстерү буенча чараларның календарь планын раслау турында».

Программаны гамәлгә ашыру юнәлешләре:

1. Сәләтле балаларны ачыклау

1. Мәктәпкәчә һәм мәктәп үсеш этапларында балаларны ачыклау методикасы буенча уку семинарлары үткөрү.
2. Районның сәләтле балалары турында район белешмәләр банкын булдыру һәм ел саен актуальләштерү.
3. Гомуми белем бирү учреждениеләре эшенә уку эшчәнлегенә һәм өстәмә белем бирүнең төрле өлкәләрендә укучыларның казанышларын өйрәнүче «портфолио» системасын кертү.
4. Сәләтле балалар өчен белем бирү программалары, перспективалы тех-нологияләр банкын төзү сәләтле балаларны уку.

2. Сәләтле балаларга һәм яшьләргә белем бирү һәм аларның сәләтләрен үстерү

1. Мәктәпләрдә аерым предметларны тирәнтен өйрәнү өчен уку планнары, профильле сыйныфлар өчен, сәләтле укучылар өчен индивидуаль уку планнары, төрле дәрәжәдәге уку программалары кертү.
2. Укытуның яңа актив методларын, укытуның индивидуаль формаларын кертү балаларны кече төркемнәрдә.
3. Әлки районыннан сәләтле балаларны ачыклау һәм Республиканың «Дуслык», «Сириус» сәләтле балаларны уку үзәгенә жиберү.
4. Индивидуаль уку планнары буенча инновацион режимда эшләүче гомуми белем бирү мәктәпләрен ачу.
5. Учреждениеләрдә сәләтле балаларның мәнфәгатьләре буенча махсус берләшмәләрен ачу өстәмә белем бирү. ынала торган программалар һәм технологияләрнең нәтижәлелеген мониторинглау.
6. Сәләтле укучылар өчен сезонлы профильле сменалар һәм лагерьлар оештыру.
7. Республика һәм Бөтенроссия олимпиадаларындагы югары нәтижәләр, нәтижәле фәнни, ижади һәм ижтимагый эшчәнлек өчен муниципаль премияләр булдыру.
8. Район башкарма комитеты житәкчесе тарафыннан, район олимпиадаларында, конкурсларда җиңүчеләрне, медаль алуучыларны бүләкләү турында нигезләмә эшләү
9. Мәктәп, шәһәр һәм район интеллектуаллар клублары эшен оештыру.

10. Белем бирү учреждениеләре каршында югары уку йортлары укытучылары житәкләгән талантлы укучылар өчен «кече академияләр» төзү.
11. Талантлы мәктәп укучыларының тиешле юнәлешләр буенча эшләгән эшләрен район вакытлы матбугатында, Республика балалар басмаларында вакытлы матбугатта бастырып чыгаруны тәмин итү.
12. Фәнни - гамәли конфессияләр йомгаклары буенча укучыларның ижади эшләре жыентыкларын бастырып чыгару
13. Мәктәп һәм район олимпиадалары, интеллектуаль конкурслар һәм ярышлар үткәрү.
14. Районыбызның сәләтле балаларының республика һәм Бөтенроссия олимпиадаларында, конкурсларда һәм ярышларда катнашуы.
15. Сәләтле балалар белән эшләү буенча читтән торып педагогик осталык конкурсы үткәрү.

3. Сәләтле балалар белән эшләү өчен методик һәм мәгълүмати база әзерләү.

1. Педагогларның һәм мәктәп психологының сәләтле бала гаиләсе белән үзара хезмәттәшлеге системасын эшләү
2. Интеллектуаль конкурслар, марафоннар, уеннар турында нигезләмәләр эшләү
3. Сәләтле балалар белән эшләү буенча башлангыч сыйныф житәкчеләре, тәрбия эше буенча житәкчеләр урынбасарлары өчен методик тәкъдимнәр эшләү
4. Шәһәр мәктәпләрендә балаларны олимпиадаларга әзерләү буенча чаралар планын эшләү.

4. Сәләтле балаларның ата-аналарын мәгариф оешмалары белән үзара хезмәттәшлеккә әзерләү.

1. Төрле яшьтәге балаларның ата-аналары өчен мәгълүмат блоклары эшләү, өстәмә әзерләү видеоматериаллар, компьютер сайтлары.
2. Бу проблеманы хәл итүдә гаилә һәм мәктәп шартларында сәләтлелекне иртә ачыклау һәм үстерү проблемалары буенча ата-аналарның киң күләмле гомуми укуын оештыру.

5. Сәләтле балалар белән диагностика һәм укыту-үстерү эшен матди-техник тәмин итү.

1. Мәктәпләрне, мәктәпкәчә учреждениеләрне һәм өстәмә белем бирү учреждениеләрен тәмин итү сәләтле балалар белән эшләү өчен диагностика һәм үстерү материаллары, методикалар белән.
2. Район балалар ижат йортына сәләтле балалар белән эшләү өчен бина, кирәкле жиһазлар, компьютер һәм күп тапкырлау техникасы бүлеп бирү.

6. Сәләтле балалар белән эшләү өчен кадрлар әзерләү.

1. Мәктәп житәкчеләре, мәктәпкәчә учреждениеләр мөдирләре, методистлар һәм шәһәр һәм район методик кабинетлары мөдирләре, мәктәп һәм мәктәпкәчә психологлар, укытучылар һәм тәрбиячеләр өчен максатчан семинарлар үткәрү.
2. Сәләтлелекне ачыклау һәм үстерүнең яңа педагогик технологияләрен үзләштерү максатында район педагогларының кыска сроклы максатчан курсларда катнашуын тәмин итү.

3. Сәләтле балалар белән индивидуаль эшкә әйдәп баручы белгечләрне жәлеп итү, районның ижат интеллигенциясенә.

4. Сәләтле балалар белән эшләүче педагогларны, семинарлар һәм практикумнар оештыручыларны, материаллар һәм методикалар эшләүчеләрне матди кызыксындыру системасын эшләү.

Эштә түбәндәге күрсәткечләр кулланыла:

Күрсәткечләр	Мәгълүмат жыю һәм эшкәртү ысуллары
Өстәмә белемгә ихтыяжны ачыклау өчен анкеталаштыруда катнашкан укучылар өлеше	Ихтыяжларны ачыклау буенча статистик белешмәләр
Программалар белән колачланган укучылар өлеше өстәмә белем бирү ихтыяжлары нигезендә	Балаларның өстәмә белем алуы буенча статистик мәгълүматлар
Балаларга өстәмә белем бирү программаларының күптөрлелегә белән канәгать булган белем бирү хезмәтләреннән алуучылар өлеше.	Балаларның өстәмә белем алуы буенча статистик белешмәләр, укучылардан һәм ата-аналардан сораштырулар
ВУББМНЫҢ мәктәп/муниципаль / төбәк этабында катнашучылар саны	Мәгълүмат Олимпиадалар уздыру йомгаклары буенча, олимпиадалар уздыру йомгаклары буенча һәм уздыру тәмамланганның соң мәгълүмат жыю буенча республика системасына. Үткәрелгән олимпиадалар буенча йомгаклау боерыклары, ел саен.
ВУББМ муниципаль / төбәк этабында жиңүчеләр һәм призерлар өлеше	Мәгълүмат Олимпиадалар уздыру йомгаклары буенча, олимпиадалар уздыру йомгаклары буенча һәм уздыру тәмамланганның соң мәгълүмат жыю буенча республика системасына. Уздырылган олимпиадалар йомгаклары буенча Анализ, ел саен

Мәктәп укучыларының белем алу казанышларын үстерүнең башка рәвешләре белән колачланган укучылар өлеше (олимпиадалар һәм башка интеллектуаль һәм/яисә ижади кон-курслар исемлегеннән, интеллект һәм ижади сәләтләрне, физик культура һәм спорт белән шөгыльләнү сәләтләрне, фәнни (фәнни-тикшеренү) белән кызыксынуны үстерүгә юнәлдерелгән чаралардан), инженер-техник, уйлап табу, ижади, физкультура-спорт эшчәнлегә, шулай ук фәнни белемнәрне, ижади һәм спорт	Катнашу турында мәгълүмат ел ахырында гомуми белем бирү учреждениеләре тарафыннан бирелә, йомгаклар буенча район буенча жылма мәгълүмат формалаштырыла
Мәктәп укучыларының мәгариф казанышларын үстерүнең башка рәвешләре белән колачланган укучылар өлеше (олимпиадалар һәм башка интеллектуаль һәм/яисә ижади конкурслар исемлегеннән, интеллектуаль һәм ижади сәләтләрне, физик культура һәм спорт белән шөгыльләнүгә сәләтләрне үстерүгә юнәлдерелгән чаралардан, фәнни (фәнни-тикшеренү), инженер-техник, уйлап табу, ижади, физкультура-спорт эшчәнлегенә, шулай ук фәнни белемнәрне, ижади һәм спорт казанышларын пропагандалауга)	
Балалар һәм яшьләрнең сәләтләрне һәм талантларын ачыклау һәм үстерү программаларын гамәлгә ашыручы мәгариф оешмалары өлеше	Уздырылган чаралар йомгаклары буенча Анализ, ел саен
Күренекле сәләтләрне күрсәткән Балалар турында дәүләт мәгълүмат ресурсына кертелгән укучылар өлеше (шул исәптән бөтенроссия һәм республика олимпиадалары)	Уку елы нәтижеләре буенча Анализ, ел саен
Сәләтләрне һәм талантларны ачыклау, аларга ярдәм итү һәм үстерү чаралары (шул исәптән ачыклау чаралары белән җәлеп ителгән) белән укучыларның өлеше, сәләтле балаларга һәм яшьләргә һәм белем бирү сменаларында катнашучыларга ярдәм итү)	Уздырылган чаралар йомгаклары буенча Анализ, ел саен
Сәләтле балаларга һәм талантлы яшьләргә ярдәм итү өчен Премияләр, стипендияләр саны	Уздырылган олимпиадалар йомгаклары буенча Анализ һәм бүләкләү турында боерык, ел саен
Сәламәтләндерү лагерылары, көндөз була торган лагерылар базасында талантлы балалар өчен профильле сменаларда катнашучылар саны, мәгариф һәм ял итү үзәкләренең һ. б.	Уздырылган чаралар йомгаклары буенча Анализ, ел саен
Өлкәдә һөнәри компетенцияләр дәрәжәсен күтәргән балаларның һәм яшьләрнең сәләтләрне һәм талантларын ачыклау, аларга ярдәм итү, үстерү мәсьәләләре буенча чараларда катнашучы педагогик хезмәткәрләр өлеше балаларның һәм яшьләрнең сәләтләрне һәм талантларын ачыклау, аларга ярдәм итү һәм үстерү	Уздырылган чаралар йомгаклары буенча Анализ, бүләкләү турында боерык, ел саен

Өстәмә белем бирү программаларын үз эченә алган 7-18 яшьтәге укучылар өлеше	Укучылар мониторингы, Барс-мониторинг система-сында хисап , ел саен
Өстәмә белем бирү оешмаларына тармаклар («Мәгариф», «мәдәният», «Спорт» һ. б.) буенча йөрүче укучылар саны	Укучылар мониторингы, ел саен
Балаларның һәм яшьләрнең сәләтләрен һәм талантларын ачыклау, аларга ярдәм итү һәм үстерү буенча аһәмиятле чаралар исемлегенә керә торган региональ һәм бөтенроссия конкурсларында катнашучы укучылар саны үсә барган йомгак белән	Катнашу турында мәгълүмат ел ахырында гомуми белем бирү учреждениеләре тарафыннан, йомгаклар буенча бирелә. район буенча жыелма мәгълүмат формалаштырыла
Балаларның һәм яшьләрнең сәләтләрен һәм талантларын ачыклау, аларга ярдәм итү һәм үстерү буенча муниципальара, чөлтәрле проектлар/программалар/планнар саны үсә бара	Программа һәм башкаруга анализ, ел саен
Балаларда сәләтлелекне ачыклау буенча психодиагностик инструментарий кулланучы педагог-психологлар өлеше	Педагог-психологларның эше турында мәгълүмат
Психологик-педагогик ярдәм чаралары күргән талантлы балалар өлеше	Педагог-психологларның эше турында мәгълүмат
Индивидуаль уку планнары буенча укучылар өлеше	Уку планнарына Анализ, ел саен уку елы башында
Профильле сыйныфларда укучыларның өлеше, БДИ узганда профильле фәннәр буенча югары баллар жыйганнар	БДИ нәтижәләренә Анализ, ел саен

**Сәләтле балаларны һәм яшьләрне ачыклауга, аларга ярдәм итүгә юнәлдерелгән
район чаралары исемлеге**

№	Чара	Жаваплылар	Вакыт	Көтелгән нәтижәләр
1	Предмет олимпиадаларын оештыру һәм уздыру	Яруллина Р.Г.	Сентябрь-февраль	Катнашу сыйфатын арттыру олимпиадаларда
2	Районның сәләтле балалары белән өстәмә дәресләр оештыру	Яруллина Р.Г.	Уку елы дәвамында	Мәктәп укучыларының мотивын, олимпиадаларда катнашучыларның дәрәжәсен күтәрү

4	Л. Н. Толстой исемендәге фәнни-гамәли конференция үткәрү	Фахреева М.Н.	Ел саен февраль	катнашучыларны колачлауны арттыру
5	«КИТ " Бөтенроссия конкурсы	Яруллина Ф.Г.	Ноябрь	катнашучыларны колачлауны арттыру
8	«Яшь программист» район конкурсы	Зиганшина Р.Н.	Март	катнашучыларны колачлауны арттыру
9	Укучыларның Мәктәп фәнни жәмгыятьләре эше	Валеева С.Ш.	чор дәвамында	Олимпиадаларга әзерлек
10	Иң яхшы укучыларның Казан шәһәре музейларына һәм театрларына кызыксындыру сәфәрен оештыру	Захарова Н.П.	май	сәфәр
11	Яңа ел чыршысын үткәрү сәләтле балалар	ДДТ/Гайфуллина Ә.Ә.	Ел саен декабрь	Бәйрәм чарасы
12	Олимпиада призерларын «Дуслык»профильле жәйге лагеряга жибәрү	Мәгариф Бүлеге	чор дәвамында	
13	Балалар ижтимагый хәрәкәте активистларын Татарстан яшь гражданның республика форумына жибәрү	Яшьләр эшләре һәм спорт бүлеге	чор дәвамында	Катнашучыларны колачлау
14	Кече мәктәп укучыларының РОЦ олимпиадаларында катнашуын оештыру	Яруллина Р.Г.	ел дәвамында	кече яшътән сәләтле балаларны ачыклау
	Мәктәп укучыларының аю балалары, Көнгәрә олимпиадаларында катнашуын оештыру	Яруллина Р.Г.	ел дәвамында	сәләтле балаларны ачыклау

**Предмет олимпиадаларын оештыру һәм уздыру буенча
чаралар планы**

№	Чара	Вакыты	Жааплылар
Укучыларны олимпиадаларга әзерләү буенча эш системасын булдыру			
	1.Фән өлкәләре буенча сәләтле балаларны ачыкларга	Ел саен сентябрь	ҮМР буенча директор урынбасары, ШМО йөртүчеләре, предмет укытучылары
	2.Олимпиадаларга әзерләнү һәм катнашу аша предметны тирәнтен өйрәнүне өстен күрү өчен укучыларга анкета үткәргә	Ел саен сентябрь	РМО, ШМО житәкчеләре, психолог, укытучы-предметниклар
	3.Конкрет укучыларны-олимпиадаларда катнашучыларны әзерләү өчен укытучыга жааплылык беркетергә	Ел саен сентябрь	ҮМР буенча директор урынбасары

4.Олимпиадаларга эзерлек процессын активлаштыру максатында олимпиадаларда катнашучы укучыларның ата - аналары белән әңгәмәләр үткәрергә һәм	Ел саен Сентябрь, май	Сыйныф житәкчеләре
5.Баланың шәхси мәгълүматларын һәм аның Олимпиада эшен жыюга, саклауга, файдалануга, таратуга, бастырып чыгаруга ата-анадан гариза (ризалык) жыйрга.	Ел саенСентябрь	ҮМР буенча директор урынбасары, класс житәкчеләре
6.Укучыларны олимпиадаларга эзерләү формасын билгеләргә: ИГЗ, түгәрәкләр, факультативлар һ. б.	Ел саенАвгуст-сентябрь	ҮМР буенча директор урынбасары, класс житәкчеләре
7.Олимпиадаларга эзерләнгәндә укучыларны озата баруның индивидуаль маршрутларын төзәргә Олимпиадаларга эзерлек дәрәсләре расписаниесе төзәргә	Ел саенСентябрь	ҮМР буенча директор урынбасары, укытучылар-предметниклар
8.Һәр фән буенча олимпиада биремнәре банкын төзәргә	Ел буена	РМО, ШМО житәкчеләре, предмет укытучылары
9.ШЭО, МЭО, мәктәп укучыларының бөтенроссия олимпиадаларының республика һәм төбәк этапларында катнашырга төрле дәрәжәдәге дистанцион олимпиадаларда.	Ел саен Сентябрь –март Ел буена	ҮМР буенча директор урынбасары, укытучылар-предметниклар
10. 4 нче сыйныф укытучыларына 5 нче сыйныфларда эшләүче укытучыларга фәннәрне тирәнтен өйрәнүнең алга табатраекториясен билгеләү	Ел саен Апрель-май	4х, 5х сыйныфлар укытучылары
11.Олимпиадаларда катнашучыларны эзерләүнең түләүле рәвешләрен билгеләргә	Ел саен Май - август	Мәктәпләр администрациясе
12. Банк төзегәндә укытучыга (берләшү ысулына) ярдәм күрсәтергә олимпиада биремнәре	Ел саен Май - август	РМО житәкчеләре
13.ШЭО, МЭО үткәру буенча боерыклар, республика һәм Бөтенроссия олимпиадалары	Ел саен	Яруллина Р.Г. , ҮМР буенча директор урынбасарлары
15.ШЭО һәм МЭО, республика һәм Бөтенроссия олимпиадаларын уздыру йомгалары буенча боерыклар	Ел саенДекабрь –февраль	Яруллина Р.Г. , ҮМР буенча директор урынбасарлары
16.Республика һәм Бөтенроссия олимпиадаларында призер һәм жинүче булган балаларны, шулай ук белешмәләр эзерләгән укытучыларны Рәхмәт хатлары белән бүләкләү һәм бүләкләр белән бүләкләү турында боерык балалар	Ел саен февраль-март	Яруллина Р.Г.
17.Тантаналы жинүчеләрне һәм призерларны бүләкләү республика һәм Бөтенроссия олимпиадалары	Ел саен Март-апрель	Яруллина Р.Г.
Укытучының мотивациясен формалаштыру		

1.Укучыларны эзерләүдә укытучының ро-лен билгеләп, укучыларның олимпиада хәрәкәтендә катнашуы турында мәгълүмат урнаштырырга: мәгълүмат стендында мәктәпнең рәсми сайтында мәгариф бүлеге сайтында	Олимпиадалар уздыру йом-гаклары буенча	ҮМР буенча директор урын-басарлары Яруллина Р.Г.
2.Балаларны, муниципаль олимпиадаларда жинүчеләрне һәм призерларны грамоталар белән бүләкләргә., республика, региональ дәрәжәләрдә (укы-тучы-житәкченең фамилиясен күрсәтеп)	Олимпиадалар уздыру йом-гаклары буенча	ҮМР буенча директор урын-басарлары Яруллина Р.Г.
3.Муниципаль, республика, төбәк этапла-ры нәтижәләре буенча укытучылар рей-тингы төзәргә. Бөтенроссия укучылар олимпиадасы	Олимпиадалар уздыру йом-гаклары буенча	Мәктәпләр администрациясе
Укучыларның мотивациясен формалаштыру		
1. Укучыларның бөтенроссия олимпиада-сының муниципаль этапларында жинүче һәм призер укучыларын грамоталар белән билгеләп үтәргә.	Олимпиадалар йомгаклары буенча	Мәгариф бүлеге методисты Яруллина Р.Г.

**2025-2030 елларга
Әлки муниципаль районы
мәгариф системасында тәрбияне үстерү
ярдәмче программа**

Кереш

Балаларның һәм яшьләрнең рухи-әхлакый аякка басуы, аларны мөстәкыйль тормышка эзерләү жәмгыять, дәүләт үсешенә мөһим өлеше булып тора.

Тәрбия компонентын көчәйтү заманча социаль проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелгә тиеш: кыйммәтләрнең гомуммилли системасының, рухи өстенлекләрнең һәм социаль-мәдәни бурычларның актуальләшмәве; жәмгыятьнең әхлакый-әхлакый дезинтеграциясе; ышанычның һәм социаль теләктәшлекнең түбән дәрәжәсе; буыннар дәвамчанлыгын бозу; гражданлык, патриотик үзанның житмәве; милләтчелекнең үсүе.ксенофобияләр, үзәктән куылуы социаль тенденцияләрнең көчәюе; житештерүчән хезмәт, ижат һәм мәгариф кыйммәтләренең кимүе; гаилә тормышы кыйммәтләренең кимүе, халыкның физик, социаль һәм психик сәләмәтлегенә какшавы. Обновление процесса воспитания в общеобразовательных организациях должно осуществляться на основе качественно нового представления о статусе воспитания с учетом отечественных традиций, национально- региональных особенностей, достижений современного опыта; включать формирование разнообразных воспитательных систем, стимулирование разнообразия воспитательных стратегий, методов, повышение эффективности действия его школьных и внешкольных механизмов, установление и поддержание баланса государственного, семейного и общественного воспитания. Школа является центральным звеном всей системы образования, фундаментальной базой воспитания детей. Но успешное становление и развитие молодого человека происходит на принципах целостности социокультурной среды, поэтому достичь поставленных перед образованием задач воспитания и развития гражданина России, невозможно в рамках отдельной общеобразовательной организации. Челтәр бергәлекләрен төзү, тәрбия эшенә иң яхшы, алдынгы тәҗрибәсен гомумиләштерү, яңа федераль норматив-

хокукий базаны исәпкә алып, тәрбия эчтәлеген төгәлләштерү максатларына төзәтмәләр кертү нигезендә муниципалитетның бердәм тәрбия киңлеген булдыру зарурлыгы туды. Гомуми һәм өстәмә белем бирү оешмалары, мәдәният һәм спорт учреждениеләре, сәламәтлек саклау, социаль сәясәт һәм социомәдәни киңлекнең башка субъектлары эшчәнлеген координацияләү, гаиләнең тәрбия эшчәнлегенә ярдәм итү зарур. Шулай итеп, ярдәмче программаның төп идеясе ведомствоара хезмәттәшлек, алымнарны модернизацияләү, инициативаны, инновацион эшчәнлекне, үсә торган тәҗрибәне, муниципаль берәмлектә, мәгариф һәм иҗтимагый оешмаларда прогрессив традицияләргә актив рәвештә үстергәндә заманча педагогик һәм психологик технологияләргә, механизмнарны, инфраструктураны, ресурслар белән тәмин итүгә җавап бирү нигезендә районның бердәм тәрбия пространство булдыру.

2025-2030 елларга Әлки муниципаль районының мәгариф системасында тәрбияне үстерү ярдәмче программасын эшләү һәм кабул итү Россиянең, Татарстан Республикасының мәгариф өлкәсендә дөләт сәясәте принципларын җавап бирү ашыруның мөһим юнәлеше булып тора. Ярдемче программа мәгариф учреждениеләренә иҗтимагый статусын күтәргә, илебездә традицияләргә һәм заманча тәҗрибә нигезендә тәрбиянең эчтәлеген һәм структурасын яңарту, барлык типтагы мәгариф учреждениеләрендә уку һәм тәрбияви процессларның күпкырлылыгын һәм интеграцияләнгәнлеген, дөләт, иҗтимагый һәм гаилә тәрбиясе балансын, тәрбиянең заманча механизмнарны һәм аның өстенлекләрен тәмин итүгә юнәлдерелгән. Социаль үзгәртеп корулар чорында хәзерге Россия җәмгыяте тәрбиянең дөньяга караш нигезләрен, мәгариф системасының яңа тәрбия потенциалын формалаштыру; тынычлык һәм түземлек мәдәниятен формалаштыру рухында иҗтимагый татулык нигезендә россиялеләргә буыннары арасында давамчанлыкны тәмин итү актуальлек ала.

Ярдәмче программа мәгариф системасында тәрбияне оештыруны камилләштерүнең максатларын, бурычларын һәм юнәлешләрен, шулай ук мәгариф учреждениеләренә тәрбия практикасын үстерүгә җавап бирү беренчел чараларны билгели.

Ярдәмче программа ведомство статусына ия, ул барыннан да элек барлык типтагы һәм төрдәге белем бирү учреждениеләре өчен каралган. Әлеге Программа тәрбия эшенең мәктәп планнарын эшләү өчен нигез булып тора.

Хәзерге заман милли тәрбия идеалы-югары эхлаклы, ижади, компетентлы Россия гражданы, Ватан язмышын үзенең шәхси язмышы итеп кабул итә, илебездә бүгенгесә һәм киләчәккә өчен җаваплылыгын аңлай, Россия Федерациясенең күпмилләтле халкының рухи һәм мәдәни традицияләрендә тамырланган.

Шушы тәрбия идеалынан чыгып, шулай ук безнең җәмгыятебез өчен нигез булган кыйммәтләргә (гаилә, хезмәт, Ватан, табигать, тынычлык, Белем, мәдәният, сәламәтлек, кеше кебек) нигезләнеп, гомуми белем бирү оешмасында тәрбияләнүнең гомуми максаты-мәктәп укучыларының физик үсеш формалаштырыла.:

- 1) җәмгыять шушы кыйммәтләр нигезендә эшләгән төп нормаларның белемнәрен үзләштерүдә (ягъни, социаль эһәмиятле белемнәргә үзләштерүдә);
- 2) аларның шушы иҗтимагый кыйммәтләргә карата уңай мөнәсәбәтләрен үстерүдә (ягъни аларның социаль эһәмиятле мөнәсәбәтләрен үстерүдә);
- 3) аларның бу кыйммәтләргә туры килә торган үз-үзләрен тоту тәҗрибәсен, формалаштырылган белемнәргә һәм мөнәсәбәтләргә практикада үзгәртү тәҗрибәсен алуларында (ягъни аларның социаль эһәмиятле эшләр башкару тәҗрибәсен алуларында).

Укучыларны тәрбияләнүнең куелган максатына ирешүгә түбәндәге төп бурычларны хәл итү ярдәм итәчәк реализовывать воспитательные возможности общешкольных ключевых дел, поддерживать традиции их коллективного планирования, организации, проведения и анализа в школьном сообществе;

- 1) укучыларны тәрбияләүдә сыйныф җитәкчелегенең потенциалын җавап бирү ашырырга, сыйныф бергәлекләренә мәктәп тормышында актив катнашуына ярдәм итәргә;
- 2) мәктәп укучыларын дәрес тәһш эшчәнлекнең мәктәп программалары буенча эшләүгә түгәрәкләргә, секцияләргә, клубларга, студияләргә һәм башка берләшмәләргә җәлеп итәргә, аларның тәрбия мөмкинлекләрен җавап бирү ашырырга;

- 3) балаларны тәрбияләүдә мәктәп дәресе мөмкинлекләреннән файдаланырга, дәрестәрдә укучылар белән дәрестәренң интерактив формаларыннан файдалануны хупларга;
- 4) мәктәп дәрәжәсендә дә, сыйныф бергәлекләре дәрәжәсендә дә укучылар үзидарәсен башлап жибәргәгә һәм аңа ярдәм итәргә;
- 5) мәктәп базасында эшләүче балалар жәмгыять берләшмәләренң һәм оешмаларының эшчәнлегенә ярдәм итәргә;
- 6) мәктәп укучылары өчен экскурсияләр, экспедицияләр, походлар оештырырга һәм аларның тәрбияви потенциалын гамәлгә ашырырга;
- 7) мәктәп укучылары белән һөнәри юнәлеш бирү эшен оештыру;
- 8) мәктәп медиалары эшен оештырырга, аларның тәрбия потенциалын гамәлгә ашырырга;
- 9) мәктәпнң предмет-эстетик мохитен үстәргәгә һәм аның тәрбия мөмкинлекләрен гамәлгә ашырырга;
- 10) мәктәп укучыларының гаиләләре, аларның ата-аналары яисә законлы вәкилләре белән балаларның шәхси үсеш проблемаларын бергәләп хәл итүгә юнәлдерелгән эшнә оештырырга.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру срогы

Ярдәмче программа 2025-2030 еллар дәвамында чараларны үтәүне күздә тотта.

Ярдәмче программа чаралары исемлегә.

1. Патриотик тәрбия

- Россия тарихының истәлекле даталарына багышланган чаралар оештыру.
- Үз илебез өчен горурлык хисен ныгытуга юнәлдерелгән конкурслар, фестивальләр һәм акцияләр уздыру.

2. Гражданлык-хокукый тәрбия

- Укучыларда гражданның хокукларын һәм бурычларын аңлау формалаштыру.
- Тәнкыйди фикерләү күнекмәләрен һәм гражданлык активлыгын үстөрү.

3. Рухи-әхлакый тәрбия

- Намуслылык, гаделлек, игелек кебек әхлакый сыйфатлар тәрбияләү.
- Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау һәм зарарлы гадәтләрдән баш тарту.

4. Социаль-психологик ярдәм

- Балаларга һәм яшүсмерләргә мәктәп мохитенә яраклашуда ярдәм итү.
- Махсус ихтыяжлары булган укучыларга психологик ярдәм күрсәтү.

5. Ижади сәләтләренә үстөрү

- Укучыларның конкурсларда, күргәзмәләрдә, ярышларда катнашуына ярдәм итү.
- Укучыларның ижади потенциалын ачу өчен шартлар тудыру.

Проблемаларны хәл итү өчен әлегә программаның төп юнәлешләре билгеләнде:

- Максатларны һәм бурычларны билгеләү. Барыннан да элек, тәрбия программасының максатларын һәм бурычларын төгәл формалаштырырга кирәк. Бу барлык алдагы адымнарның килешенгәнлеген тәмин итәргә һәм көтелгән нәтижәләренә интерпретацияләүдә төрлечә укылмаска мөмкинлек бирәчәк.
- Агымдагы проблемаларны анализлау. Тәрбия өлкәсендәге проблемаларга тирән анализ ясау мөһим. Бу педагоглардан, ата-аналардан һәм тәрбияләнүчеләренң үзләреннән сораптырулар, статистик мәгълүматларны һәм тәрбия системасының торышы турындагы хисапларны өйрәнүне үз эченә алырга мөмкин.
- Стратегия эшләү. Анализ нигезендә ачыкланган проблемаларны хәл итү буенча конкрет чараларны үз эченә алган стратегия эшләнергә тиеш. Стратегия булган ресурсларны һәм

мөмкинлекләрне исәпкә ала торган реалистик булырга тиеш.

- Кызыксынган якларны жәлеп итү. Укытучыларны, ата-аналарны, жәмәгәтьчелек һәм дәүләт органнары вәкилләрен дә кертеп, тәрбия процессында катнашучыларның киң даирәсен жәлеп итү программаның нәтижеләлеген күтәргүгә һәм аңа ярдәм итүгә тәмин итүгә ярдәм итә.

- Мониторинг һәм бәяләү. Программаны гамәлгә ашыру нәтижеләрен даими мониторинглау һәм бәяләү тиешле төзәтмәләрне вакытында кертергә һәм тәрбия сыйфатын яхшыртырга мөмкинлек бирә.

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган ахыргы нәтижеләре фаразы

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру:

- 1) Өлкә муниципаль районында тәрбия эше системасын үстерү;
- 2) тәрбия компонентын гамәлгә ашыру өчен норматив-оештыру, идарә итү шартлары тудыру;
- 3) гомуми белем бирү оешмаларының ижтимагый институтлар белән социаль партнерлыгын ныгыту һәм тәрбияләүгә дәүләт-жәмәгәт идарәсен камилләштерү;
- 4) балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә кертелгән укучылар санының артуы;
- 5) системада кабул ителгән критерийлар һәм күрсәткечләр буенча укучыларның (тәрбияләнүчеләрнең) тәрбияләнүенең һәм шәхси белем бирү нәтижеләренең уңай **динамикасы**; создание современной системы оценки качества воспитания на основе принципов открытости, объективности, прозрачности, общественно-профессионального участия;
- 6) ЧМР гомуми белем бирү учреждениеләрендә тәрбияләүне оештыруның социаль статусын һәм һөнәри компетентлыгын арттыру;
- 7) һәр гомуми белем бирү оешмасында укучыларны тәрбияләү һәм социализацияләү программасы булу һәм аны гамәлгә ашыру буенча гавами хисап елы саенго;
- 8) гомуми белем бирү оешмасында тәрбияләү процессын оештыручы педагоглар өчен стимуллар һәм бүләкләүләр системасы булу;
- 9) тәрбия процессы һәм өстәмә белем бирү хезмәтләре сыйфатыннан белем алучы ата-аналарның канәгәтлелеген арттыру;
- 10) ведомствоара хезмәттәшлек һәм социаль партнерлык нигезендә ата-ана (Ана һәм ата) статусын һәм гаиләләрнең социаль активлыгы дәрәжәсен күтәрү;
- 11) республика һәм муниципаль хезмәт базары ихтыяжлары нигезендә һөнәрне аңлы рәвештә сайлап алучы өлкән сыйныф укучылары санының артуы;
- 12) гомуми белем бирү оешмаларының өлкән сыйныфлары укучыларының һөнәри ориентациясенә муниципаль системасын үстерү;
- 13) укыту-тәрбия процессының социаль - психологик хезмәтен эшчәнлекнең барлык юнәлешләре буенча нәтижәле алып баруның үсүе;
- 14) балигъ булмаганнарның үз-үзләрен тотышындагы тайпылышларны профилактикалау, аларны социаль ихтыяж булган эшчәнлекнең төрле өлкәләренә һәм актуаль проектларга керту юлы белән балигъ булмаганнарның социаль активлыгын һәм граждан җаваплылыгын үстерү;
- 15) балигъ булмаганнар тарафыннан кылынган хокук бозулар санын киметү; Россиянең булчак гражданы шәхесенә нигезе буларак, укучыларның актив гражданлык позициясе һәм патриотик аңы.

Ярдәмче программа юнәлешләре буенча эш

1. Оештыру-идарә чаралары

Мәгариф бүген халыкны, жәмгыятьне, дәүләтне үстерүнең мөһим стратегик ресурсы буларак карала. Һәм хәзерге шартларда аның максаты-үзгәрүче дөнья шартларында ижат итәргә, үзбилгеләнергә сәләтле социаль компетентлы шәхес формалаштыру. «Россия Федерациясендә мәгариф турында» 29.12.2012 № 273 Федераль законда һәм Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 17.11.2008 № 1602 - р күрсәтмәсе белән расланган 2020 елга кадәр чорга Россия мәгарифен модернизацияләү концепциясендә мәктәпнең тәрбияви потенциалын көчәйтү заманча мәктәпнең алдынгы өстенлегә сыйфатында билгеләнгән.

Россия гражданы шәхесен рухи-әхлакый үстерү һәм тәрбияләү концепциясе Россия Федерациясенә югары әхлаклы, җаваплы, ижади, инициатив, компетентлы гражданын

тәрбияләүне, үстерүгә һәм үстерүгә социаль-педагогик ярдәм күрсәтүне үз илебездә белем бирүнең мөһим максатына һәм жәмгыятьнең һәм дәүләт басымының өстенлекле бурычына билгели. Мондый сыйфатларга ия кешене хәзерге шартларда тәрбияләү өчен тәрбия процессының барлык субъектларының потенциалы мөмкинлекләрен интеграцияләү зарур. Шуңа күрә 2030 елга кадәр чорга муниципаль Программа Әлки муниципаль районында тәрбия эше системасын үстерү белән идарә итүнең өстенлекләрен, перспективаларын һәм механизмын билгеләү нигезендә тәрбияне стратегик планлаштыру һәм оештыру эшчәнлеген координацияләүдә система барлыкка китерүче факторга әверелергә тиеш.

- Программа түбәндәге проблемаларны хәл итүгә юнәлдерелгән:
- тәрбиягә якин килү чараларының өлкәннәр һәм балалар тарафыннан бергәләп оештырылган эшләрдән өстенлеге, балалар өчен өлкәннәр тарафыннан үткәрелә торган чараларның өстенлеге;
 - максатны билгеләүнең ачык булмавы, тәрбияләүнең чыңга ашмаслык максатларын кую; тәрбиянең кыйммәтле этәлеген гамәлгә ашыруга зыян китереп оештыру гамәлләренә артык игътибар бирү; тәрбия нәтижеләрен һәм нәтижеләрен сан ягыннан теркәүгә һәм статистик рәсмиләштерүгә омтылу.
- Гомуми белем бирү оешмаларында тәрбия эшен үстерү процессы белән идарә итү норматив - хокукий тәмин итүне, кадрлар, оештыру, фәнни-методик һәм мәгълүмати тәмин итүне үз эченә алган максатчан планлаштыру нигезендә төзеләчәк.
- 2025-2030 елларга Әлки муниципаль районының мәгариф системасында тәрбияне үстерү муниципаль ярдәмче программасы нигезендә гомумбелем бирү оешмаларында укучыларны тәрбияләү һәм социализацияләү программалары эшләнәчәк.
- Мотивацион, конкурс, грант ярдәме чаралары тәрбия эше белән шөгыльләнүче педагогларның, тәрбия эше программаларын уңышлы гамәлгә ашыручы муниципаль берәмлекләр учреждениеләренең статусын арттыруга ярдәм итәчәк.
- Балаларны һәм яшьләрне заманча тәрбияләү максатына ирешү өчен төрле иҗтимагый һәм социаль институтларның уртақ эшчәнлеген чөлтәрле оештыру кертеләчәк.
- Тәрбия эшенең нәтижеләлегенә мониторинг оештыру һәм уздыру ярдәмче программага вакытында төзәтмәләр кертергә мөмкинлек бирәчәк.

**«Оештыру-идарә чаралары»
Юллама буенча төп чаралар исемлеге**

№ н	Чаралар	Гамәлгә ашыру срогы	Башкаручы	Көтелгән нәтижеләр
1.	Мәктәп житәкчеләрен һәм директорларның тәрбия эше буенча урынбасарларын, сыйныф житәкчеләрен укуту	2025-2030	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Идарәче кадрларның квалификациясен күтәрү, тәрбия процессы белән идарә итүнең заманча технологияләренә өйрәтү
2.	Тәрбия эшенең нәтижеләлеген бәяләү	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Гамәлгә ашырыла торган чараларның нәтижеләлеген объектив бәяләргә мөмкинлек бирә торган критерийлардан һәм күрсәткечләрдән файдалану
3.	Ел саен тәрбия эшенең төп	2025	МКУ "Татарстан Республикасы	Эш үзәнчәлекләрен

	юнәлешләре буенча планнар эшләү һәм раслау	2030 еллар	ликасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	һәм өстенлекләрен исәпкә алып, юнәлешләр буенча балалар белән эшләүнең яңа формаларын эзләү
4.	По стажировка майданчыклары эшчәнлеген оештыру өстенлекле юнәлешләргә.	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Тәҗрибә уртаклашу эш буенча өстенлекле юнәлеш
5.	Ижтимагый берләшмәләрнең ролен күтәрү	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Тәрбия эше мөмкинлекләрен киңәйтү өчен ата-аналар, жәмәгәтчелек һәм волонтерлар белән хезмәттәшлекне активлаштыру
6	Тәрбия эшен оештыру буенча рейтинг формалаштыру эше гомуми белем бирү оешмалары (мониторинг нәтиҗәләре буенча).	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Стимуллаштыру ру эшчәнлегекөводителъ гомуми белем бирү учреждениесе
7	Тәрбия эшен уку процессы белән интеграцияләү	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Тәрбия элементларын уку дәрәсләренә турыдан-туры кертү, предметчылар һәм тәрбиячеләрнең уртак эше

2. «Әлки муниципаль районында социаль-актив шәхес тәрбияләү, балалар ижтимагый оешмаларын үстерү»

Социаль-актив шәхес формалашу илнең һәм жәмгыятьнең тотрыклы үсешендә мөһим фактор булып тора.

«Россия Федерациясендә мәгариф турында» 29.12.2012 № 273-ФЗ Федераль законы нигезендә укучыларга мәгариф оешмасы белән идарә итүдә, шулай ук ижтимагый берләшмәләр эшчәнлегендә катнашу һәм аларны гомуми белем бирү оешмаларында төзү хокукы бирелә. «Яшьләр һәм балалар» милли проекты һәр кешенең потенциалын тормышка ашыруга, аның талантларын үстерүгә, шәхеснең патриотик һәм социаль җаваплылыгын тәрбияләүгә юнәлдерелгән.

Мониторинг тикшеренүләре нигезендә түбәндәге нәтиҗәләргә ясарга мөмкин:

- Әлки муниципаль районының мәгариф оешмалары базасында укучылар үзидарәсе органнары һәм ижтимагый берләшмәләр саны тотрыклы кала-18 балалар ижтимагый берләшмәсе.

- мәктәп һәм район дәрәжәсендә укучылар үзидарәсе органнары, сөтчелек һәм балалар ижтимагый берләшмәләре лидерларына ярдәм итү системасы бар.

- Районның һәр мәгариф учреждениесендә укучылар үзидарәсе органнары яисә ижтимагый берләшмәләр төзелде.

- Әмма шуның белән бергә билгеләп үтелә:

- республика дәрәжәсендә әлеге юнәлеш буенча нәтиҗәлелекнең булмавы

- квалификацияле кадрларга кытлык һәм аларның алмашынуы, укучылар үзидарәсе органнарының, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләренең педагогик ярдәме җитәрлек булмау;

- «укучылар үзидарәсе органнары» һәм «яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре»

төшенчэләренен, аларның функцияләренен һәм эшчәнлек эчтәлегенен төгәл аермасы булмау;

-юридик зат статусына ия, дәүләт ярдәменә хокуклы ижтимагый берләшмәләр реестрына керә торган балалар һәм яшьләр өчен ижтимагый берләшмәләрнең булмавы.

Эшчәнлекне оештыру эчтәлегендә һәм формаларында түбәндәге юнәлешләр буенча принципияль үзгәрешләр булачак: мәктәп үзидарәсен, балалар һәм ижтимагый берләшмәләрне, волонтерлык һәм Ирекчелекне үстерү, лидерларга ярдәм итү системасын үстерү.

- Социаль-актив шәхес тәрбияләү буенча төп чаралар булачак:
- - Әлки муниципаль районында оештыручылар педагоглары өчен курслар әзерләү, методик чаралар һәм семинарлар оештыру;
- -укучылар үзидарәсе органнарының, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләренен эшчәнлеген оештыру эчтәлеген һәм формаларын яңарту буенча Методик тәкъдимнәр эшләү;
- -балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлеген координацияләү һәм конкурс ярдәме, РДШ, ЮНАРМИЯ, беренчеләрнең хәрәкәтенә аерым игътибар биреп социаль эһәмиятле проектларны гамәлгә ашыру һәм балалар һәм яшьләр өчен мас-сакүләм чаралар системасы аша мәгариф өлкәсен һәм яшьләр сәясәтен укучыларны һәм яшьләренә социализацияләүгә интеграцияләү;
- районда балалар инициативалары үзәген һәм ШУС оештыруга һәм үстерүгә ярдәм итү, балалар һәм яшьләр белән эшләүнең яңа ысулларын кертү аша тәрбия буенча директорлар киңәшчеләренен, Әлки муниципаль районының өлкән сыйныф укучылары советының эшен көчәйтү

**"Социаль-актив шәхес тәрбияләү, балалар хәрәкәтен үстерү»
Юнәлешне гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге**

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру срокла-ры	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1	Квалификация күтәрү курслары программасында катнашу	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	ВР буенча урынбасарларның, педагог - оештыручыларның, сыйныф укучыларының, житәкчеләрнең, тәрбия буенча директор киңәшчеләренен квалификациясен күтәрү
2	Оештыру методик чаралар үткәрү һәм катнашу. (семинарлар, вебинарлар һ. б.)	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Педагогик компетентлыкны арттыру
3	Гомуми белем бирү оешмаларында укучылар үзидарәсе органнарын, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләрен оештыру, аларның эшчәнлеген буенча тәкъдимнәрнең методик әсбапларын бастырып чыгару	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Укучылар үзидарәсе органнары, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенен нәтижеләлеген күтәрү.

4	Мәктәп укучылары үзидарәләре, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә мониторинг оештыру	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Гомуми белем бирү оешмаларында укучылар үзидарәсе органнары, яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләре эшчәнлегенә нәтижеләгән арттыру
5	Әлки муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларының рәсми сайтларында «тәрбия эше» - «балалар хәрәкәте»бүлегендә юлламага мәгълүмати ярдәм күрсәтүне тәмин итү	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Укучының статусын күтәрү һәм социаль-актив яшәү рәвешен алып баруга мотивациясен арттыру
6	Бөтенроссия һәм Республика фәнни-фактик конференцияләрендә катнашуны оештыру	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Педагогның статусын һәм абруен күтәрү
7	Балалар һәм яшьләр ижтимагый берләшмәләре арасында муниципаль конкурс оештыру һәм үткәрү	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Өлге юнәлеш буенча эш тәҗрибәсе белән уртаклашу җиңүчеләр һәм призерлар булу
8	Волонтерлык хәрәкәте эшчәнлеген үстерү	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Эшчәнлекнең яңа юнәлешләрен ачыклау һәм проектлар эшләү
9	Яшьләр һәм балалар ижтимагый берләшмәләренә эш тәҗрибәсен гомумиләштерү	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Лидерларны ачыклау
10.	Хәрәкәтнең яшь инспекторлары отрядларының гомуми белем бирү оешмаларында план нигезендә эшләве	2025-2030 еллар	МКУ "Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе"	Тәҗрибә уртаклашу

3. Ата-аналар белән эшләүдә өстенлекле юнәлешләр

Гаилә - төп социаль институт һәм балаларның тулы канлы үсеше һәм социализациясә өчен иң табигый мохит .

Әмма соңгы елларда күпчелек гаиләләр икътисадый проблемаларны хәл итү белән мәшгуль һәм бала тәрбияләүдән үз-үзләрен читләштерәләр, бу функцияне тулысынча мәктәпкә тапшыралар. Моңың эзе булып:

- гаиләнең рухи-әхлакый кыйммәтләрен һәм традицияләрен югалту;
- рухи-әхлакый ориентирларны югалту;
- тәрбия мәсьәләләрендә ата-аналарның белем дәрәжәсе җитәрлек булмавы;
- гомуми белем бирү оешмасы белән идарә итүдә ата-аналарның активлыгы түбән.

Шулай итеп, Төп бурыч - балалар һәм яшьләргә тәрбияләү һәм социальләштерү мәсьәләләрендә мәктәп һәм гаилә арасында актив хезмәттәшлекнең заманча формаларын куллану эшен оештыру.

Ата-аналарга формаль булмаган һәм мәгълүмати белем бирү рәвешләрен үстерү ата булуның, ана булуның, күпбалалыкның социаль статусын һәм ижтимагый абруен күтәрү өчен мәгариф оешмалары дәрәжәсендә гаилә клубларын үстерү юлы белән, шул исәптән «Аталар Советы» һәм «ата-аналар Советы» проектларын гамәлгә ашыру аша гамәлгә ашырылачак.

Ата-аналар белән эшләрү баланы тәрбияләрү һәм үстерү процессында төп роль уйный. Гаилә һәм мәктәп тырышлыкларын нәтижәле координацияләрүне тәмин итәр торган берничә өстенлекле юнәлешне аерып күрсәтәләр:

1. Мәгълүмати агарту.

Ата-аналар мәктәптә тәрбияләрүнең максатлары һәм Бурычлары, яш чорларының үзенчәлекләре, мөмкин булган кыенлыклар һәм аларны жиңү юллары турында актуаль мәгълүматка ия булырга тиеш. Мәктәп лекцияләр, семинарлар һәм консультацияләр үткәрә ала, анда ата-аналар файдалы киңәшләр һәм киңәшләр ала.

2. Белем бирү процессына жәлеп итү.

Мәктәп ата-аналарны укуыту программалары буенча фикер алышуга, сыйныфтан тыш чараларны проектлауга һәм аларның нәтижәлеләген бәяләрүгә жәлеп итәрүгә тиеш. Ата-аналар укучылар жыелышларында, экскурсияләрдә, олимпиадаларда һәм конкурсларда актив катнаша алалар.

3. Гаилә мөнәсәбәтләрен камилләштерү

Ата-аналарның бала белән ышанычлы мөнәсәбәтләр төзи белүен үстерергә, аның ихтияжларын һәм теләкләрән аңларга кирәк. Мәктәпләр гаилә психологиясе курсларын, тренинг төркемнәрән һәм психологларның индивидуаль консультацияләрән тәкъдим итәр ала.

4. Девиант тәртипне социаль адаптацияләрү һәм профилактикалау

Мәктәп һәм гаиләнең уртак эше агрессия, гаджетларга бәйләлек һәм зарарлы гадәтләр кебек тискәрә күренешләрне булдырмауга юнәлдерелгән. Ата-аналарны проблемалы тәртип билгеләрән танырга һәм аларга дәрәс жавап бирергә өйрәтергә кирәк.

5. Һөнәри ориентация һәм карьера консультациясе

Мәктәп ата-аналарга Һөнәри карьера перспективалары, хезмәт базары таләпләрә һәм белем бирү тенденцияләрә турында хәбәр итәрүгә тиеш. Семинар дәрәсләрә һәм уңышлы чыгарылыш укучыларын тәкъдир итү үрнәк булырлык.

6. Гаилә ялы традицияләрән ныгыту

Гаилә бәйрәмнәрә, походлар, спорт чаралары һәм ижат кичәләрә өйдә уңай атмосфера тудыра һәм гаилә әгъзалары арасындагы элементләрне ныгыта. Төрлө сыйныф һәм буын ата-аналарын берләштерүче гаилә клублары мөһим роль уйный.

«Ата-аналар белән эшләрүнең өстенлекле юнәлешләрә» Юнәлешне гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1	Әлки муниципаль районы гомуми белем бирү оешмаларында укучыларның ата-аналары өчен консультация ярдәме күрсәтү	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Ата-ана компетентлыгын арттыру
2	«Бердәм сыйныф серләре» муниципаль конкурсында катнашу	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Гаилә статусын һәм ата-ана компетентлыгын күтәрү
3	Гомуммәктәп ата-аналар комитетлары рәисләрән район Советы эшчәнлеген	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Ата-ана компетентлыгын арттыру

	гамәлгә ашыру			
4	Гаиләсе һәм ата-аналары белән эшләрчә белгечләрнең семинарларын, вебинарларын һәм квалификациясен күтәрү курсларын эзерләү һәм үткәрү буенча эш алып бару	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Ата-ана компетентлыгын арттыру
5	Авыр тормыш хәлендә калган гаиләләргә патронаж ясау буенча эш алып бару	2026-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Балалар тәрбияләүдә кыенлыклары булган гаиләләргә педагогик психологик ярдәм күрсәтү
6	Гаилә белән эшләрү буенча муниципаль һәм республика конкурсларында катнашу	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Ата-ана компетентлыгын арттыру
7	Район Аталар Советы эшчәнлеген гамәлгә ашыру	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Ата-ана компетентлыгын арттыру

4. Һөнәри юнәлеш бирү эше

Укучыларның гомуми белем бирү оешмаларында Һөнәри ориентациясе яшүсмерләрне аңлы рәвештә Һөнәр сайлауга һәм уңышлы Һөнәри үзбилгеләнүгә эзерләүгә юнәлдерелгән эшчәнлекнең мөһим юнәлеше булып тора. Бу процесс мәктәп администрациясе, педагоглар составы, мәшгульлек хезмәте белгечләре һәм район предприятиеләре вәкилләре тарафыннан бергәләп үткәрелә торган чараларның киң спектрын колачлый.

1. Һөнәри юнәлеш бирү эшенең максатлары:

- Укучыларда Һөнәрләр дөньясы һәм хезмәт базары турында күзаллаулар формалаштыру.
- Һөнәри сайлауны мөстәкыйль кабул итү сәләтен үстерү.
- Укуга һәм база компетенцияләрен үзләштерүгә кызыксынуны арттыру.
- Һөнәрне дөрес сайламау һәм уку өлгерешенең кимү куркынычын кисәтү.

2. Һөнәри юнәлеш бирү эшенең формалары һәм ысуллары:

2.1. Укыту чаралары:

- Хезмәт тәрбиясе дәресләре һәм Һөнәри пробалар.
- Төрле Һөнәрләр һәм белгечлекләр белән танышу дәресләре.
- Мастер-класслар һәм төбәк предприятиеләренә экскурсияләр.

2.2. Диагностика процедуралары:

- Укучыларның һәвәслекләрен һәм мәнфәгатьләрен билгеләүгә тест үткәрү.
- Укучылар һәм аларның ата-аналары белән индивидуаль әңгәмәләр һәм консультацияләр.
- Индивидуаль Һөнәри планнар һәм Һөнәри үсеш карталары төзү.

2. 3. Массакүләм характердагы чаралар:

- Югары уку йортларында һәм көллиятләрдә Ачык ишекләр көннәре.
- Вакансияләр ярминкәләре һәм карьера көннәре.
- Һөнәрләр фестивальләре һәм гамәли сәнгать күргәзмәләре

-белем бирү учреждениесенең Әлки муниципаль районы предприятиеләре, һөнәри белем бирү учреждениеләре, халыкны эш белән тәэмин итү үзәге белән укучыларның ата-аналары (законлы вәкилләре) белән уртак эшчәнлегә аша хезмәттәшлегә;

2.4. Дәрестән тыш эшчәнлек:

- Һөнәрләрне һәм һөнәрләрне өйрәнү түгәрәкләре һәм секцияләре.
- Ижади лабораторияләр һәм тикшеренү проектлары.
- Волонтерлык һәм ижтимагый файдалы эшчәнлек.

Нәтижәле һөнәри юнәлеш бирү чыгарылыш укучыларына булачак һөнәрне аңлы рәвештә сайларга, заманча хезмәт базары шартларына җайлашырга һәм профильле уку йортларында белем алуны давам итәргә мөмкинлек бирә. Ул шулай ук һөнәр сайлаудан күнел кайту очраклары санын киметүгә һәм үз эшчәнлегеннән канәгатьлекне арттыруга ярдәм итә.

Бүгенге көндә педагогик коллективларның һөнәри үзбилгеләнү буенча эш нәтижеләренен торышы эштәге түбәндәге кыенлыklarны күрсәтә:

- укучыларның барлык яшь төркемнәре дә колачланмый һәм яшсенең индивидуаль үзенчәлекләре исәпкә алынмый;
- кайбер очракларда укучыларның һөнәрен сайлау хезмәт базары ихтыяжларын исәпкә алмыйча башкарыла.

Ачыкланган проблемалардан чыгып, хәзерге мәктәптә һөнәри юнәлеш бирү эшенең төп бурычы булып, бер яктан, ижтимагый ихтыяжларны, хезмәт базары таләпләрен исәпкә алып, укучыларның социаль-һөнәри үзбилгеләнүенә социаль-педагогик һәм психологик ярдәм күрсәтүне булдыру тора.

«Һөнәри юнәлеш бирү эше» Юнәлешне гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлегә

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1	Мәгълүмат көннәренең мас-сакүләм чараларын оештыру һәм уздыру буенча эш алып бару	2026-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе»	Балигъ булмаган-нарга профессия сайлауда ярдәм күрсәтү
2	9-11 сыйныф укучыларына диагностика һәм тест үткәрү	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе»	Балигъ булмаган-нарга профессия сайлауда ярдәм күрсәтү
3	8-11 сыйныфлар өчен һөнәри юнәлешле тематик класс сәгатьләре үткәрү: "Хезмәт нәрсә ул"; «"Минем киләчәккә планнарым»; - "Осталык һәм талант".	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе»	Балигъ булмаган-нарга профессия сайлауда ярдәм күрсәтү
4	«Һөнәрләр дөньясына адым» һөнәри юнәлеш квесты, «БМУББМ» МБМУ, Нәби	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының	Балигъ булмаган-нарга профессия сайлауда ярдәм

	Дәүли исемендәге Базарлы Маттак гимназиясе базасында		мәгариф идарәсе "	күрсәтү
5	Каникул вакытында укучыларны вакытлыча эшкә урнаштыруга ярдәм итү	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Балигъ булмаганнарга профессия сайлауда ярдәм күрсәтү
6	Талантлы һәм сәләтле укучыларга ярдәм	2026-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Аеруча сәләтле мәктәп укучыларына күрсәтмә бирү һәм индивидуаль ярдәм күрсәтү программалары
7	Интерактив форум «Һөнәрләр дөньясында кеше".	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Балигъ булмаганнарга профессия сайлауда ярдәм күрсәтү
8	Уку кабинетларында һөнәри юнәлеш буенча мәгълүмат стендларын рәсмиләштерү һәм аларны ЧМР гомуми белем бирү оешмаларында яңарту	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Балигъ булмаганнарга профессия сайлауда ярдәм күрсәтү
8	Һөнәр сайлау мәсьәләләре буенча ата-аналар өчен консультацияләр һәм жыелышлар	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Ата-анага һөнәр сайлаганда ярдәм күрсәтү

5. Хокук бозуларны һәм тайпылышларны профилактикалау балигъ булмаганнарның үз-үзләрен тотышында

Балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау мәсьәләләрен жайга салучы төп норматив-хокукий акт булып РФ Конституциясе, «балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокукларын-жиимерелүен профилактикалау системасы нигезләре турында» 1999 елның 24 июнендәге 120-ФЗ номерлы Федераль закон, балигъ булмаганнарның аерым категорияләрен мәгариф күзәтүчесезлекне һәм балигъ булмаганнарның хокукларын жиимерүне профилактикалау эшчәнлегенә бәйле рәвештә барлыкка килә торган хокукий жайга салу нигезләре билгеләнгән оешмаларда профилактика системасы субъектларының вәкаләтләре билгеләнгән. Профилактика субъектларының күзәтүчесезлекне, сукбайлыкны, хокук бозуларны һәм балигъ булмаганнарның гамәлләрен кисәтү буенча ведомствоара хезмәттәшлеге мәсьәләләрендә координацияләү роле балигъ булмаганнар эшләре һәм аларның хокукларын яклау комиссиясенә бирелгән.

Мәгариф учреждениеләренен бу юнәлештәге уңай моментларын билгеләп үтәргә кирәк:

- балаларның өстәмә белем алу эшчәнлегенә белән мәшгульлек проценты артты
- балигъ булмаганнарны исәпкә алуның төрле төрләреннән алу буенча эш алып барыла
- гаиләләренен иминсезлеген иртә ачыклау буенча эш көчәйде
- балигъ булмаганнар катнашында жинаятыләр һәм хокук бозулар саны кимеде.

Килеп туган вәзгыятьне исәпкә алып, балигъ булмаганнарның үз-үзләрен тотышындагы тайпылышларны профилактикалау, аларны эшчәнлекнең социаль яктан кирәкле төрле өлкәләренә кертү юлы белән балигъ булмаганнарның социаль активлыгын һәм граждан жаваплылыгын үстерүгә юнәлдерелгән белем бирү процессында катнашучыларга - балаларга, ата-аналарга (законлы эшкуарларга), педагогларга хокукий тәрбия бирү буенча эш системасын камилләштерү зарур актуаль проектлар.

Үзгәреشلәр һәм өстәмәләр әлеге мәсьәләнең түбәндәге юнәлешләренә кагылачак:

- белем бирү процессына, һәр мәгариф учреждениесенең тәрбия эшенә хокукый тәрбия кертү;

- балаларның үз-үзләрен тотышы мәсьәләләрендә ата-аналар белән эшләр формаларының төрлелеге;

- проблемалы темаларга ата-аналар жылышылары оештыру (суицидаль тәртипне, эзәрлек-лүүләрне, янап куркытуларны профилактикалау)

- балаларның яш үзенчәлекләрен исәпкә алып, укучыларның хокукый культурасын, төп хокуклар һәм бурычлар турындагы күзаллауларны барлык баскычларда тәрбияләү.

- "Интернет куркынычсызлык" юнәлеше буенча эшнә көчәйтү

Яшүсмерләр арасында жинаятьчелек дәрәжәсен киметү юнәлешне гамәлгә ашыруның нәтижелелеге күрсәткечләре булырга тиеш.

Юнәлеш 6 блокка бүленә:

- хокукка каршы тәртипне профилактикалау ;

суицидаль тәртипне профилактикалау;

- алкоголь родукциясен һәм психоактив матдәләрен куллануны профилактикалау; экстремизмны һәм террорчылыкны профилактикалау;

- балигъ булмаганнар арасында рәхимсез мөгамәләне кисәтү

Балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын профилактикалау максатларында мәгариф идарәсе каршында һәм 17 гомуми белем бирү оешмасы каршында хокук бозуларны профилактикалау буенча мәктәп советлары төзелде, аларда:

- Профилактика советлары турындагы нигезләмә;

- советның составы билгеләнде;

- эш планы расланды.

Киңәшмәләр яшүсмерләренә, укучыларның ата-аналарын һәм профилактика субъектлары белгечләрен (ПДН инспекторлары, медицина хезмәткәрләре, УУП хезмәткәрләре, ППС белгечләре) чакырып уза.

Профилактика Советы утырышларында карала торган мәсьәләләр: өлгерешнең түбән булуы, мәктәп дисциплинасын бозу, ата-ана бурычларын үтәмәү турында мәгълүмат, педагогларның доклад язмалары, мәктәп эчендәге һәм юл йөрү кагыйдәләрен исәпкә алудан кую һәм төшерү. Шулай ук өстәмә белем бирү берләшмәләрендә, спорт секцияләрендә укучыларның мәшгульлегә, гаиләләр белән эшнә оештыру, каникул чорында балигъ булмаганнарның күзәтүчесезлеген һәм хокук бозуларын кисәтү, дәрәсләргә йөрү мәсьәләләре каралды. ПДН хисабында торучы балаларның һәм СОП гаиләләрендәге балаларның мәшгульлегә аеруча күзәтелде.

Мәгълүмат алмашу һәм башкарыла торган эшләр буенча ведомствоара багланышлар булдырылды.

«Гаилә» һәм «яшүсмер» рейдлары кысаларында профилактика субъектлары белән берлектә «хәвеф-хәтәр төркемә» һәм социаль-хәвефле хәлдәге гаиләләргә һәм гаиләләргә бару алып барыла.

Мәгариф идарәсе ведомство буйсынуындагы учреждениеләрнең хокук бозуларны профилактикалау эшен тикшереп тора. Мәгариф идарәсе укытылырга тиешле, шулай ук укытуның башка рәвешләренә күчүче, читкә җибәрелгән, системалы рәвештә үткәреп торучы һәм дәрәсләргә керешмәгән балаларны исәпкә ала. Мәгариф идарәсе вәкиле Балигъ булмаганнар эшләре буенча комиссия составына керә, бу исә имин булмаган яшүсмерләр проблемалары буенча мәсьәләләренә оператив хәл итәргә мөмкинлек бирә.

«Балигъ булмаганнарның хокук бозуларын һәм тайпылышларын профилактикалау»

юнәлешне гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге

№	Чаралар	Гамәл гә	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
----------	----------------	---------------------	---------------------	----------------------------

		ашыру срокла ры		
1	Балигъ булмаганнарны һәм аларның ата-аналарын (законлы вәкилләрен) хокукий тәрбияләү буенча түбәндәге юнәлешләр буенча чаралар планнарын эшләү буенча эш алып бару: хокукка каршы тәртипне профилактикалау; суицидаль тәртипне профилактикалау; психоактив матдәләр куллануны профилактикалау; алкогольизмны профилактикалау, экс-тремизмны һәм терроризмны профилактикалау; коррупциягә каршы укучыларның аңнары	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Ижтимагый процесста катнашучыларның хокукий компетентлыгын арттыру
2	Балигъ булмаганнарны һәм аларның ата-аналарын (законлы вәкилләрен)хокукий тәрбияләү буенча методик материал төзү	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Методик ярдәм күрсәтү
3	Гомуми белем бирү оешмасы эшчәнлеген хокукий тәрбия өлешендә норматив-хокукий актларның РФ законнарына туры килүенә өйрәнү.	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Мәгариф учреждениесе тарафыннан гамәлгә ашырыла торган профилактика эшчәнлегенең нәтижелелеген арттыру
4	Социаль-психологик хезмәтнең эшләве	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Балигъ булмаганнарга һәм аларның ата-аналарына (законлы вәкилләренә)социаль-психологик ярдәм күрсәтү
5	Балигъ булмаганнар һәм аларның ата-аналары (законлы вәкилләре) өчен хокукий ярдәм көннәре оештыру, консультатив ярдәм күрсәтү	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Хокукий компетентлыкны арттыру
6	Уртак эшчәнлек турындагы шартнамәләр нигезендә (киләшү буенча)хокук саклау органнары хезмәткәрләре белән берлектә хокукий юнәлештәге уртак чаралар үткөрү	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Белем бирү процессында катнашучыларның хокукий компетентлыгын арттыру
7	Яшүсмерләрнең күпләп була торган урыннары буенча рейдларда катнашу, имин булмаган	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль райо-	Балигъ булмаганнар тарафыннан кылынган

	гаилэлэрне тикшерү		нының мәгариф идарәсе "	хокук бозуларны булдырмау
8	Бөтендөнья куркынычсыз интернет көненә багышланган чараларны үткәргүгә эзерлек (лорияләр, листовкалар, брошюрлар чыгару һәм тарату, саклау)	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Укучыларның һәм аларның ата-аналарының (заңлы вәкилләренә)хокукый компетентлыгын арттыру
9	МСРК, КДН һәм ЗП утырышында катнашу	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Балигъ булмаганнар тарафыннан кылынган хокук бозуларны булдырмау
10	Профилактик акциядә катнашу «»Спорт-наркотикларга каршы " акциясе	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Белем бирү процессында катнашучыларның хокукый компетентлыгын арттыру

6. Укучыларга гражданлык-патриотик тәрбия бирү.

Гражданлык-патриотик тәрбия кайбер социаль проблемаларны хәл итүдә зур әһәмияткә ия. Безнең илдә гражданлык жәмгыяте һәм хокукый дәүләтнең аякка басуы күбесенчә гражданлык белем һәм патриотик тәрбия дәрәжәсенә бәйле.

Россия белән дәүләт һәм жәмгыять. Ул үзен тормышның төрле өлкәләрендә мөстәкыйль шәхес буларак тормышка ашыру өчен зур мөмкинлекләр алды һәм шул ук вакытта башка кешеләрнең үз язмышы өчен җаваплылыгы артты. Бу шартларда патриотлык социаль, рухи-әхлакый, идеологик, мәдәни - тарихи, хәрби-патриотикны берләштерүче мөһим кыйммәткә әверелә. Бу шартларда үз тормышы һәм эшчәнлегенә, жәмгыять эшләренә белән идарә итәргә сәләтле, үз көченә исәп тотарга, үз хезмәткә белән матди бәйсезлеген тәмин итәргә эзәр булган принциплар яңа, демократик тип шәхес тәрбияләүне тормышка ашырырга кирәк. Үзгә алга киткән әхлакый, хокукый һәм сәяси мәдәниятне берләштергән мондый гражданлык шәхесен формалаштыруга заманча мәктәп сизелерлек өлеш кертәргә тиеш.

Өлгә юнәлеш социаль активлык, индивидуальләштерү, мотивацияләү, тәрбияне үстерүче шәхес һәм коллективның үзара бәйләнеше, мәгариф һәм тәрбия мохитенә бердәмлек принципларына таяна.

Патриотик тәрбия бирү үзгәлекләренә барлык эшнәң гамәли юнәлешле булуы, яшь дифференциациясе, район үзгәлегенә исәпкә алу зарурлыгы, социаль субъектларның (мәктәпләр, балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләре, иҗтимагый берләшмәләр һәм оешмалар, Музейлар, клублар һ.б.), аларның вәкилләренә үзара хезмәттәшлекке кебек Параметрларга да бәйле. Юнәлеш педагогик йогынты этәлегенә, формаларының, методларының һәм алымнарының билгеле бер системасыннан гыйбарәт. Ул социаль активлык, индивидуальләшү, мотивлашу, шәхес һәм коллективның тәрбияне үстерүче һәм белем бирү һәм тәрбия мохитенә бердәмлек үстерүче үзара бәйләнеше принципларына таяна. Районның 9 гомуми белем бирү оешмасында «Балачак навигаторлары»проекты гамәлгә ашырыла. Өлгә проектынның төп компонентлары:

- тәрбия буенча директорлар киңәшчеләре федераль программалар, мәктәп администрациясе, укучылар һәм ата-аналар арасында бәйләүче звено булып торалар;
- тәрбия мохитен үстерү
- балалар инициативалары Үзгәген үстерү
- «Россия бөркетә»программасы

**«Гражданлык-патриотик тәрбия»
юнәлешен гамәлгә ашыру буенча төп чаралар исемлеге**

№	Чаралар	Гамәл гә ашыру срокла ры	Башкаручылар	Көтелгән нәтижә
1	Бөтенроссия, республика, муниципаль патриотик программаларда һәм акцияләрдә катнашу	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Тәрбиялелек, активлык дәрәжәсен күтәрү
2	Класс сәгатьләре, викториналар, видеофильмнар карау, Россиянең Хәрби дан көннәре һәм Ватаныбыз тарихындагы башка истәлекле даталар буенча интерактив дәресләр үткәрү	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Россиянең һәм туган якның бай тарихи традицияләре нигезендә рухи, физик һәм эхлакый яктан сәламәт яшыләрне тәрбияләү
3	Социаль әһәмиятле проектлар буенча эш	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Социаль активлыкны арттыру
4	Гражданлык-патриотик тәрбия буенча алдынгы педагогик тәҗрибәне ачыклау, гомумиләштерү һәм тарату	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Патриотик тәрбия буенча алдынгы педагогик тәҗрибәне гомумиләштерү һәм тарату
5	Хәрби-патриотик конкурслар, фестивальләр, хәрби - кыр жыеннары оештыру һәм аларда катнашу һ. б.	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Тәрбиялелек, активлык дәрәжәсен күтәрү
6	Оборона-массакуләм һәм спорт эше айлыгының эш планын гамәлгә ашыру	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Яшүсмернең эхлакый-эхлакый позицияләрен формалаштыру
7	СВО, хәрби хезмәттә катнашучылар һәм тыл хезмәтченнәре, ветераннар һәм патриотик оешмалар вәкилләре белән очрашулар, батырлык дәресләре үткәрү	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Яшүсмернең эхлакый-эхлакый позицияләрен формалаштыру
8	Тантаналы һәм рәсми чаралар үткәргәндә Россиянең дәүләт символларыннан файдалану	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәга-	Россия Федерациясе символикасына хөрмәт формалаштыру

			риф идарәсе "	
9	Мәдәни массакүләм тарихи майданчыктарда, музейларда, һәйкәлләрдә булу	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Тәрбиялелек, активлык дәрәжәсен күтәрү
10	«Солдатка хат», «үлчәүсез полк», «Җиңү тәрәзәләре»акцияләрен үткәрү	2025-2030 еллар	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Тәрбиялелек, активлык дәрәжәсен күтәрү
11	«Балачак навигаторлары " проектының гамәлгә ашыру	2025-2030	МКУ «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының мәгариф идарәсе "	Үсеп килүче буынны тәрбияләү һәм үстерү өлкәсендә дәүләт сәясәтен гамәлгә ашыру

13. «Үз киләчәгенә сайла»ярдәмче программасы

Жәмгыятьтә базар мөнәсәбәтләре өлкәсенә күчүгә бәйле социаль-икътисадый процессларның катлаулылыгы яшьләрнең белем алуына һәм аларның һөнәри үзбилгеләнүенә сизелерлек йогынты ясый.

Район мәктәпләрендә үткәрелгән социологик тикшеренүләр югары һәм урта махсус белем бирүнең абруен саклап калса да, өлкән сыйныф укучыларының күбрәк коммерция структураларында һәм эшмәкәрлектә эшләүгә йөз тотуын ачыклаган. Һөнәри карьера – коммерция карьерасы алыштырыла, бу яшь кешеләргә һөнәри мөнәсәбәттә булу мөмкинлеген чикли. Моның белән беррәттән эшче белгечлекләренең әһәмияте тулысынча невилировкаланмый.

Район яшьләрнең мәшгульлек проблемалары һәм перспективаларының торышы бүгенге көндә мәктәпләрнең өлкән сыйныф укучыларының тәкъдимнәренең район һәм республикадагы хезмәт базарындагы реаль вазгыять белән туры килмәвен күрсәтә. Бүген үзләрен һөнәри юнәлеш бирүнең традицион ысуллары аklamый, аларның асылы яшьләрне вакантлы, еш кына абруйлы булмаган хезмәт урыннарына чакырудан гыйбарәт.

Хәзерге шартларда һөнәри үзбилгеләнү карьера сайлауны, шәхес мөмкинлекләренең кулланылыш өлкәсен һәм үз-үзен үстерүне, шулай ук Шәхеснең социомәдәни һәм һөнәри-житештерү шартларына аңлы мөнәсәбәт формалаштыруны күздә тотта. Мәгариф оешмаларында «Киләчәккә Билет» бөтенроссия проектының, 2030 елга кадәр "уңыш" (уңыш) профильле эзерлек һәм профильле укыту системасын үстерү концепциясен гамәлгә ашыруны дәвам итәргә кирәк.

Өлеге бурычларга тәкъдим ителә торган Программа җавап бирә.

3. Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның максатлары һәм бурычлары

Максат: һәр шәхеснең теләге, сәләте, индивидуаль үзенчәлекләре нигезендә һәм райондагы социомәдәни һәм икътисадый вазгыятьне исәпкә алып, яшүсмерләрдә һәм яшьләрдә һөнәри үзбилгеләнү формалаштыруга ярдәм итә торган укучыларны нәтижәле һөнәри юнәлеш бирү системасын булдыру.

Бурыч:

- 1. Норматив-хокукий базаны үстерү,
- 2. ОУ укучыларының һөнәри юнәлеш бирү системасын фәнни-методик, мәгълүмати һәм техник тәмин итүне камилләштерү.
- 3. ОУДА һөнәри юнәлеш бирүнең нәтижәле системасын булдыру өчен кызыксынган ведомстволарның көчләрен берләштерү.

4. Һөнәри белем бирү учреждениеләренә һәм ОУНЫҢ яшьләрнең Һөнәри үзбилгеләнүе мәсьәләләре буенча социаль партнерлык формаларын һәм методларын эшләү.
5. ОУНЫ тәмамлаучыларны эшкә урнаштыруга ярдәм итү механизмын эшләү.
6. Һөнәри юнәлеш бирү буенча бердәм мәгълүмати пространство Булдыру.

4. Проблеманы хәл итүнең төп юллары

ОУ укучыларының Һөнәри юнәлеш бирү системасының нәтижәләлеген арттыру өчен программада эшчәнлекнең түбәндәге юнәлешләре каралган:

1. Хезмәт базары турындагы күзаллауларын киңәйтү максатында укытучыларга, ата – аналарга, укучыларга уку һәм укудан тыш эшчәнлек аша Һөнәри белем бирү.
2. Диагностика һәм консультация – яшүсмерләрдә аңлы рәвештә Һөнәр сайлау формалаштыру максатында.
3. Предприятиеләр белән үзара хезмәттәшлек итү – ОУДА Һөнәри юнәлеш бирүнең нәтижәле системасын булдыру өчен кызыксынган ведомстволарның көчләрен берләштерү максатында.
4. Профдаптация – яшьләрнең мәшгульлегенә һәм эшкә урнашуына ярдәм итү системасының эшләвен тәмин итү максатында.

Эш формалары яшь үзенчәлекләренә карап билгеләнә.

Этап	яшь үзенчәлекләре	Һөнәри юнәлеш бирү эш формасының
Пропедевтик 1-4 сыйныфлар	Тышкы тәэсирләргә сизгерлекнең артуы. Төп эшчәнлегә-уку. ЗУННЫ үзләштерүдә кызыксыну мотивы, кызыксынучанлык, өлкәннәр тарафыннан хуплауга ирешү омтылышы житәкчелек итә. Ихтыяр өлкәсә житәрлек дәрәжәдә үсеш алмаган, фикерләү күрсәтмә-нәтижәле характерда була Үз-үзенә бая, үз-үзенә ышаныч өлкәннәр йогынтысында формалаша. Бала үз хезмәтенәң әһәмиятен һәм максатка ярашлылыгын тоярга тиеш.	1.Кызыксындырган Һөнәрләр турында мисаллар белән мавыктыргыч хикәяләр, ата-аналарның эше аеруча кызыклы. 2.Һөнәрләрне оттыру, сюжетлы-рольле уеннар. 3.«Кем булырга»методикасы Кем булырга теләгәннең яса, рәсем астына имза куй. 4.Һөнәри белем бирү - балаларның үз эшенең осталары (Биләр, бабайлар)белән очрашулары - хезмәт үрнәкләрен күрсәтү, хезмәт турында рәсемнәр конкурсы, балалар кул эшләре күргәзмәсе - Һөнәрләрнең костюмлаштырылган карнаваллары «мине өйрәтсеннәр»темасына иншалар "бу кемнең коралы?" - хезмәт йөкләмәләре - безнең йортта нинди Һөнәрләр яши (экскурсияләр) 5. Класс сәгатьләре темалары - безнең мәктәптә кем эшли? (экскурсия) - үз эш урыныңны ничек дөрес оештырырга? (практик минут)

		эңгәмә: синең мәктәптә һәм өйдә хезмәт бурычларың - мәктәп остаханәләренә экскурсия эңгәмә: буш вақытымда Минем яраткан эшем
Эзләү-зондлаучы 5-7 сыйныфлар	Олылык хисе формалаша. Яшүсмерләр коллективта үзләрен расларга омтыла. Аралашуның әхлакый нигезе формалаша. Шәфкать күрсәтү, әйләнә-тирәдәгеләр, кечеләр һәм өлкән яшштәге кешеләр турында кайгырту белән бәйлә ижтимагый файдалы эшчәнлек төрләре һөнәри үзбилгеләнү өчен әһәмиятле. Бу һөнәри юнәлешле ЗУН формалаштыру өчен сензитив яш	1. Кызыклы кешеләр (профессионаллар) белән очрашулар 2. Экскурсияләр 3. Рольле уеннар 4. Конкурслар һ. б. 5. Практик, Хезмәт, ижтимагый әһәмиятле эш Класс сәгәтьләре темалары 1. Безнең район, шәһәр, төбәк предприятиеләре (походлар, экскурсияләр) 2. Һәрбер хезмәтне хөрмәт итәргә кирәк
Һөнәри үзбилгеләнү үсеше чоры 8-9 сыйныфлар	Һөнәри үзәккә үстерү чоры, һөнәр сайлауның шәхси мәгънәсен формалаштыру. Үзбилгеләнүнең житәрлек дәрәжәдә формалашу күрсәткече-адекват үзбәя	- электив курслар, технология дәресләре, мәктәп психологлары эше - халык хужалыгы һөнәрләре, һөнәри үсеш һәм осталык перспективалары турында мәгълүмат - һөнәр сайлау кагыйдәләре белән танышу - сайланучы һөнәр таләпләре нигезендә үзенең шәхес үзгәрешләренә адекват бәяли белүне формалаштыру
Укучы 10-11 сыйныфлар	Социаль-һөнәри статусны ачыклау чоры. Һөнәр, уку йортын сайлау һәм эзәрлек курсларын сайлау мәсьәләләре аеруча кискен тора. Үзбилгеләнүнең кыйммәт-мәгънә ягына төп басым ясарга кирәк. Егетләр өчен армиядә хезмәт итү актуаль	Бәхәс «Допризывник көне», "хәрбиләр белән очрашу» Хезмәт базарында үз-үзгә тәкъдим итү күнекмәләрен эшләү (резюме, эңгәмә язу, эш эзләүне ничек үткөрү, вакансияләр турында мәгълүматны кайдан алу һ.б.). Профильне уку, профессиональ пробалар".

1. Ярдемче программаны гамәлгә ашыру механизмы

Программаны башкаручылар планлаштырылган чараларны вақытында үтәү буенча чаралар күрәләр, һәр яртыеллык эшнә анализлайлар.

2. Ярдемче программаның нәтижәлеген бәяләү

Программада каралган чараларны гамәлгә ашыру:

- яшьләрен хезмәткә кызыксындыруны арттыру

- укучыларга аңлы рәвештә булачак һөнәр сайлауда адреслы психологик ярдәм күрсәтү
- яшүсмерләрне һөнәри карьера төзүнең төп принципларына һәм хезмәт базарында үз-үзгәңә тоту күнекмәләренә өйрәтү
- укучыларны реаль социаль шартларда үз ниятләрен тормышка ашыруга юнәлдергә

Ярдәмче программаны гамәлгә ашыру чаралары

№ т/н	Эчмәлек	Сроклар	Жаваплы
I. МӘГЪЛҮМАТИ-АНАЛИТИК ЭШЧӘНЛЕК			
1.	9 һәм 11 сыйныф укучыларының эшкә урнашуына һәм уку йортларына керүенә Анализ	Ел саен сентябрь	Мәгариф бүлгә
2.	Һөнәри ниятләргә ачыклау һәм аларны гамәлгә ашыру максатында мәгариф учре- ждениеләрен тәмамлаучылардан социологик сораптыру үткәру	Елга 2 тапкыр сентябрь март	ПМПЦ психологы
3.	Һөнәр сайлавы белән билгеләнмәгән укучы- ларны ачыклау	ел саен	Житәкчеләре, педагог- психолог
4.	Мәктәп эше практикасына " укучының һөнәри юнәлеш картасын»жертү	1-нче сентябрьдә н	ВР буенча директор урынбасары
5.	«Бала хокуклары турында» Конвенциясе, «РФдә мәгариф турында» РФ Законы, хезмәт турында ТР законнары үтәлешенә Анализ	Ел эчендә	Администрация, про- фориентация буенча Совет
6.	Укучылар һәм аларның ата-аналары белән һөнәри юнәлеш бирү эшенә Анализ	ел саен март- апрель	Мәктәп администра- циясе, һөнәри юнәлеш бирү буенча Совет
II. ОЕШТЫРУ-МЕТОДИК ЭШ			
1.	Еланы укытуга һөнәри юнәлеш бирү буенча эш планнарын әзерләу	Ел саен Май	ВР буенча директор урынбасары
2.	Мәктәпләргә кызыксынган оешмалар (ЦЗН, мәктәптән тыш учреждениеләр, һөнәри уку йортлары) белән уртак эш планнарын әзерләу	Май	ВР буенча директор урынбасары
3.	Укучыларның һөнәри ориентациясен коор- динацияләу өчен һөнәри ориентацияләу буенча совет төзү	Сентябрь	Мәктәп администра- циясе, ата-аналар ко- митеты
4.	Мәктәпләрдә мәгълүмат белән мәгълүмат стенды төзү: - хезмәт базары ихтыяжлары; - профессиограммалар (һөнәрләргә тасвирлау); - уку йортлары турында белешмәләр (ПУ, ссузлар, югары уку йортлары); - педагогик хезмәткәрләр өчен һөнәри юнәлеш бирү мәсьәләләре буенча методик материаллар	Ел эчендә	Мәктәпләр админи- страциясе
5.	Мәгариф учреждениеләрендә һөнәри юнәлеш кабинетларын (почмакларын) жиһазлау	Сентябрь- октябрь	Мәктәпләр админи- страциясе
6.	Һөнәри юнәлеш бирү көннәрен һәм атнала- рын үткәру	Ел эчендә	ВР буенча директор урынбасары, сыйныф житәкчеләре
7.	Һөнәри юнәлеш бирү буенча методик әдәбият	Ел саен	ОУ китапханәчеләре

	яңалыкларына күзәтү, мәктәп китапханәләрендә " Кеше һәм һөнәр»китаплары күргәзмәсен үткөрү		
8.	ОУНЫ һөнәри юнәлеш буенча документлар һәм методик материаллар белән тәмин итү	Хәр вакыт	Мәгариф бүлеге
9.	Өлкән сыйныф укучылары арасынан кече мәктәп укучылары белән эшләр өчен профинформаторлар төркеме төзү	сентябрьдән ел саен	
10.	Укучыларны танып белү һәм һөнәри кызыксынулары нигезендә ижтимагый-файдалы эшчәнлеккә җәлеп итү	Хәр вакыт	ОУ администрациясе
11.	ОУ сайтларында «минем сайлавым»битен булдыру	1-нче сентябрьдән	Профориентация буенча Совет
12.	«Кем булырга»һөнәри юнәлешенә багышланган мәктәп газетасы чыгару	Елга бер тапкыр	ЗДВР, сыйныф җитәкчеләре
13.	Электив курслар һәм факультативлар кертү		ЗДВР
III. ПЕДАГОГИК КАДРЛАР БЕЛӘН ЭШЛӘУ			
1.	Төрле яшь төркемнәрендәге укучылар белән һөнәри юнәлеш бирү эшен планлаштыру буенча класс җитәкчеләренә тәкъдимнәр эшләр	ел саен	Мәгариф бүлеге
2.	Педагогларның методик берләшмәләре эш планнарында һөнәри юнәлеш бирү эше методикасы мәсьәләләрен карауны, аны үткөрү тәҗрибәсе белән уртаклашуны күздә тотарга	ел саен	
3.	«Укучылар белән һөнәри юнәлеш бирү эшенең торышы һәм аларны укыту профильләре буенча бүлү»кече педагогик советлар үткөрү	Елга 1 тапкыр	ШМО җитәкчеләре
4.	Класс җитәкчеләренең һөнәри юнәлеш бирү эше тәҗрибәсе белән уртаклашу буенча " түгәрәк өстәлләр»	Чиреккә 1 тапкыр	УВР буенча директор урынбасары, сыйныф җитәкчеләре
5.	Һөнәри юнәлеш бирү тематикасы буенча ата-аналар өчен ачык класс сәгатьләре	даими	ВР буенча директор урынбасары
6.	Педагоглар өчен мәктәп укучысын өйрәнү буенча профконсультацияләр оештыру	даими	Сыйныф җитәкчеләре
7	Психологлар өчен Семинар «»укучылар белән һөнәри юнәлешне оештыру — укучыны уңышлы социализацияләүнең мөһим шарты".	Октябрь	Мәгариф бүлеге
8.	Класс җитәкчеләре өчен «хезмәт базары мониторингы һәм һөнәри белем алу юллары»семинары.	Март	Мәгариф бүлеге
8	Класс җитәкчеләре өчен «укучыга һөнәри консультация бирүнең төп принциплары»түгәрәк өстәле.	Ноябрь	Сыйныф җитәкчеләренең РМО
9	«Һөнәри юнәлеш бирү эшендә социаль педагогның төп функцияләре»социаль педагоглар өчен Семинар.	Апрель	Сыйныф җитәкчеләренең РМО
10.	Һөнәри юнәлеш бирү буенча сыйныфтан тыш чараларның методик эшләнмәләре конкурсын	ел саен	Мәгариф бүлеге

	оештыру		
IV. АТА-АНАЛАР БЕЛЭН ЭШЛӘУ			
1.	Һөнәри юнәлеш бирү тематикасына ата-аналар жылышылары үткәру	Елга 1 тапкыр	Мәктәпләр администратциясе
2.	Һөнәри юнәлеш бирү мәсьәләләре буенча ата-аналар өчен индивидуаль консультацияләр	Даими	Педагог-психолог
3.	Балаларны укуыту профилен һәм һөнәрне аңлы рәвештә сайлауга әзерләүнең төп мәсьәләләре буенча ата-аналар белән тематик төркемле әңгәмәләр оештыру	Чиреккә 1 тапкыр	Сыйныф житекчеләре
4.	Профиль сайлауга һәм балаларга һөнәргә өйрәтүгә мөнәсәбәтләрен ачыклау максатында ата-аналарга анкета үткәру	Ел саен	Мәктәпләр администратциясе
5.	Ата-аналарны мәктәпнең укучылар белән һөнәри юнәлеш бирү эшенә җәлеп итү (экскурсияләр, төрле һөнәр вәкилләре белән очрашулар)	Даими	Сыйныф житекчеләре, соц. укучылары
6.	Балаларны аңлы рәвештә һөнәр сайлауга әзерләү буенча гаиләдә тәрбияләүнең инхияшы тәҗрибәсен гомумиләштерү һәм пропагандалау	Елга 1 тапкыр	Мәктәпләр администратциясе
7.	Ата-аналар өчен белгечләр (уку йортлары вәкилләре) белән очрашулар оештыру	Елга 1 тапкыр	Мәгариф бүлгеге
V. УКУЧЫЛАР БЕЛЭН ЭШЛӘУ			
1.	Һөнәри юнәлеш бирү тематикасына төркемле мәгълүмати-белешмә консультацияләр уздыру	Ел дэвэмында график буенча	Педагог-психолог, сыйныф житекчеләре
2.	Курслар буенча профиль алды әзерлегеге «Сайлау» «Синег һөнәри карьераң»		Мәгариф бүлгеге МБ
2.	Билгеләнмәгән укучылар белән индивидуаль профконсультацияләр, беренчеге чиратта «куркыныч төркемнәре» үткәру	Даими	Педагог-психолог, соц. укучылары
3.	Укучылар шәхесенег психологик үзенчәлекләрен өйрәнү өчен «Профиль " психодиагностик методикалар пакетын куллану	Елында	педагогик-психологик ПМПЦ им.
4.	Укучыларның районның уку йортларына, учреждениеләренә һәм предприятияләренә, ЦЗН һөнәрләре турында мәгълүмат бүлгегенә баруларын оештыру һ. б.	Даими	Сыйныф житекчеләре
5.	Укучының һөнәри юнәлеш картасын тутыру юлы белән һөнәри ниятләр мониторингы	Сентябрь-октябрь	Психологлар, сыйныф житекчеләре
6.	Укучыларның һөнәри юнәлеш бирү проблемаларын ачыклау буенча сораштыру үткәру	Ел саен	
7.	Класс сәгатәләре сериясен үткәру (яшьләре буенча)	март	Психологлар, сыйныф житекчеләре
8.	Мәктәп укучыларының шәһәр, район һәм	даими	Сыйныф житекчеләре

	мәктәп эчендәге һөнәри юнәлеш бирү чараларында катнашуы		
9.	Профориентацион уеннар һәм тренинглар үткәрү	Даими	ВР буенча директор урынбасары
10.	ЦЗН, уку йортлары, предприятиеләр һәм оешмалар вәкилләре белән һөнәри юнәлешле очрашулар	График буенча	Педагог-психолог
11.	Минзәлә районында Ачык ишекләр көне	февраль	Башкарма комитет белән берлектә
12.	Уку йортларының ачык ишекләре көннәрендә өлкән сыйныф укучыларының катнашуын тәмин итү	ел саен	МБ
13.	Укучы портфолиосын булдыру	Бөтен чор дауамында	Сыйныф житәкчеләре
14.	Укучыларны мәктәптә һәм өстәмә белем бирү учреждениеләрендә түгәрәкләрдә һәм спорт секцияләрендә дәрестәргә жәлеп итү	даими	МБ, ЗДВР
15.	ЦЗНДА чыгарылыш көнен оештыру	ел саен	Мәгариф бүлгегә ЦЗН белән берлектә
16.	Профориентация максатларында элеккеге чыгарылыш укучылары белән очрашулар оештыру	Ел саен февраль	МБ
17.	Бишенче хезмәт чиреген оештыру. Укучыларның Укучылар хезмәт бригадалары эшендә катнашуын тәмин итү. Мәктәп яны участогында эш	ел саен	Мәгариф бүлгегә
18.	Проектларны яклау «Минем һөнәри эшчәнлекне сайлавым һәм һөнәри планы гамәлгә ашыруым» «Осталык баскычлары» «Минем тормыш планнарым, перспективалар һәм мөмкинлекләр»	ел саен	МБ

14. ТЕХНОЛОГИК БЕЛЕМ БИРҮНЕ, ФӘННИ-ТЕХНИК ИЖАТНЫ ҺӘМ

ҺӨНӘРИ ЮНӘЛЕШЛЕ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Ярдәмче программа-ның максаты	Жәмгыятьнең һөнәри белем бирү хезмәтләренә ихтыяжларын, шулай ук район икътисадының кадрлар ихтыяжларын канәгатьләндерү
Ярдәмче программа-ның бурычлары	1. Укучыларда хезмәткә аңлы мөнәсәбәт, хезмәт кешеләренә хөрмәт тәрбияләү. 2. Мәгълүмат технологияләрен, профиль алды һәм профильле укытуның электив курсларын, шулай ук өстәмә белем бирү программаларын куллану нигезендә профильле укытуның вариативлыгын тәмин итү 3. Укучыларга технологик белем бирүнең оптималь мо-

	дельләрен, укучыларны укутуны индивидуальләштерүгә һәм укучыларны социальләштерүгә юнәлдерелгән махсулаштырылган әзерләүне сынап карау 4. Урта (гомуми) һәм урта һөнәри белемне, Әлки муниципаль районы предприятиеләрен икътисадның реаль ихтыяжларын исәпкә алып интеграцияләү.
Бүлекләр исемлеге	1. Аңлатма язуы 2. Оештыру эше 3. Техник һәм технологик белем бирү 4. Матди-техник базаны ныгыту 5. Педагогик кадрлар белән эшләр 6. Өстәмә һөнәри белем бирүне оештыру
Ярдәмче программаны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижеләре	Педагогларның һөнәри компетентлыгын арттыру, техник юнәлештәге өстәмә белем бирү системасын үстерү, муниципаль район икътисады ихтыяжларына туры килә торган һөнәри юнәлеш бирү эшен оештыру аша технологик белем бирүнең сыйфатын күтәрү

1. Аңлатма язуы

Әлки муниципаль районында укучыларны технологик әзерләү системасы барлыкка килде, аның төп өлешләре булып хезмәт, һөнәри белем бирү, ижтимагый-файдалы хезмәт, профиль алды һәм профильле әзерлек, техник иҗат буенча сыйныфтан тыш һәм мәктәптән тыш эш тора.

Белем бирүнең заманча модели кысаларында гомуми белем бирү учреждениеләре эшчәнлегендә технологик белем актуаль әһәмияткә ия була. Гомуми белем бирү учреждениеләрендә уку-матди базаны саклап калу, педагогик кадрларның һөнәри осталыгын арттыру, белем бирү сыйфатын күтәрү, хезмәттә уку-матдиның эчтәлеген яхшырту һәм оештыру буенча уңай тәҗрибә тупланган. «Технология» предметы буенча белем бирү сыйфаты 92% тәшкил итә, гомуми белем бирү учреждениеләрендә укучылар «Перспектива», «XXI гасыр Кулибиннары» кебек технологик юнәлештәге республика конкурсларының ярлылары булып торалар.

Соңгы елларда мастер-скийларның һәм хезмәт күрсәтү кабинетларының уку-матди базасын яхшырту тенденциясе Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләреннән һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләреннән технология кабинетларын, Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең һәм Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләренең «дәрестән соң мәктәп» грантын кайтару исәбенә күренә. Мәгариф учреждениеләрен күрсәтмә эсбаплар, уку-матди техник һәм мәгълүмати чаралары, махсулаштырылган жиһазлар белән тәмин итү 60% тәшкил итә. Инвентаризация материалларына Анализ барлык станоклар һәм жиһазларның да эш хәлендә булмавын күрсәтте. Хәзерге этапта укучыларга технологик белем бирү гомуми белем бирү учреждениеләренең федераль база уку планында технологиянең уку сәгатьләрен җитәрлек дәрәжәдә бүлү бәрмәү белән дә характерлана (атнага 1-2 сәгать).

Өлкән школаны профильләштерү белем бирү эчтәлеген яңартуның мөһим күрсәткече булды. 2025-2026 уку елында муниципаль районның 10 мәктәбендә төрле юнәлешләр буенча 132 укучыны профильле уку оештырылган:

- химик-биологик
- технологик
- табигый-фәнни.

Урта гомуми белем дәрәжәсендә профильле уку-матдиның үсеш динамикасын анализлау профильле әзерлекнең аеруча кирәкле төрләре булып табигый белем һәм химия-биология профильләре һәм технология профильләре торуын күрсәтә.

Район территориясендә 1 урта һөнәри белем бирү учреждениесе (Алексеевск аграр көллияте филиалы) эшли, анда 198 кеше белем ала.

Анда белгечлекләр буенча укыйлар:

- жәмәгать туклануы продукциясе технологиясе,
- авыл хужалыгын механикалаштыру,
- ветеринар.

Районда 2 өстәмә белем бирү учреждениесе эшли: «Балалар ижаты йорты» МБМУ (ТР Мәгариф һәм фән министрлыгы карамагындагы), анда 1570 бала шөгыльләнә, "музыка мәктәбе" муниципаль бюджет өстәмә белем бирү учреждениесе. Өлки муниципаль районында укучыларны өстәмә белем белән колачлау 86% тәшкил итә.

Өстәмә белем бирү учреждениеләренең төп максаты-барлык тармак хезмәткәрләренең һөнәри осталык дәрәжәсен күтәрү.

Күп юнәлешләр буенча зур хезмәт һәм уңай нәтижеләргә карамастан, мәгариф идарәсе эшчәнлегендә мәгариф учреждениеләрен кадрлар белән тәэмин итү, матди-техник базаны яңарту, түгәрәкләрдә һәм техник һәм технологик юнәлештәге үзәкләрдә укучыларга өстәмә белем бирүне үстерү проблемалары кала.

2. Оештыру эше

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Җаваплы башкаручы- лар
1	Хезмәт базары торышы һәм үсеш перспективалары турында белешмәләренң бердәм мәгълүмати базасын үстерү (мониторинг, ихтыяжны исәпләү)	ел саен	мәшгульлек үзәге, мәгариф идарәсе
2	Ел саенгоны квалификацияле эшчеләр һәм белгечләр әзерләүгә ихтыяжлар фаразын килештерүне тәэмин итү	ел эчендә	мәшгульлек үзәге, икътисад идарәсе
3	Өлки муниципаль районы предприятиеләренең ихтыяжлы белгечлекләре буенча максатчан контракт әзерлеген гамәлгә ашыруга шартнамәләр төзү	февраль - март	икътисад идарәсе, мәгариф идарәсе
7	Укучылар һәм вакантлы эш урыннары ярминкәләрен үткәрү	ел саен	мәшгульлек үзәге, мәгариф идарәсе
8	Яшьләргә эшкә урнашу һәм укуы мөмкинлеге, эшче көчкә ихтыяж һәм тәкъдим тенденцияләре, һөнәри ориентация һәм психологик ярдәм өлкәләрендәге хезмәтләр турында мәгълүмат бирү максатларында мас-сакүләм мәгълүмат чараларыннан файдалану	март-май	мәгариф идарәсе, яшьләр эшләрә идарәсе
9	Чыгарылыш сыйныфларында темалар буенча класс сәгәтләре үткәрү: «Уңышка юлда»; "Белгечнең конкурентлыкка сәләте һәм мобильлеге»; "Хезмәт базарында ничек" югалмаска»; "Уңышлы белгеч. Кем ул?».	даими	психологлар, мәгариф учреждениеләренең сыйныф житәкчеләре

10	Шәһәрнең һөнәри белем бирү уку йортлары тарафыннан Ачык ишекләр көннәре үткәрү	ел саен	һөнәри белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
11	Шәһәр предприятиеләренә экскурсияләр үткәрү	ел эчендә	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре, предприятиеләр житәкчеләре
12	Жәйге хезмәт практикасын узучылар өчен хезмәт өчен түләп эш урыннары булдыру чаралары системасын гамәлгә ашыру	июнь-август	мәшгульлек үзәге, мәгариф идарәсе
13	Авыр тормыш хәлендә калган балалар өчен жәйге хезмәт һәм ял лагерыларын эшләтү	июнь	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
14	Уку планнарында каралган жәйге хезмәт практикасын эшләтү	ел саен	мәгариф идарәсе
15	Укучыларны укудан тыш вакытта һәм каникуллар чорында эшкә урнаштыру	ел саен	мәгариф идарәсе,
16	ОУ, предприятиеләр һәм учреждениеләр хезмәттәшлеген тәмин итә торган хезмәт һәм һөнәри юнәлеш бирү белеменә мәгълүмати системасын булдыру	ел эчендә	мәшгульлек үзәге, предприятиеләр житәкчеләре

3. Техник һәм технологик белем бирү

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Җаваплы башкаручылар
1	Балаларга өстәмә белем бирү учреждениеләрендә балалар техник ижатының актуаль юнәлешләре буенча берләшмәләр ачу	август - сентябрь	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
2	Техниканы үстерүнең инновацион юнәлешләре буенча белем алуучыларның фәнни җәмгыятьләре эшләтү	ел саен	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
3	«XXI гасыр яшьләренә фәнни-техник ижаты» фәнни-гамәли конференциясен эшләтү һәм уздыру	ел саен	мәгариф идарәсе
4	Техник юнәлештәге муниципаль күргәзмә-конкурс үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
5	Техник ижат һәм инновацион эшчәнлек проблемаларына багышланган PR-проектларны тәкъдир итү	ел саен	мәгариф идарәсе, өстәмә белем бирү учреждениеләре житәкчеләре
6	Мәгариф учреждениеләре өчен техник һәм технологик юнәлештәге чараларда	ел саен	мәгариф идарәсе

	катнашу рейтингы системасын кертү		
--	-----------------------------------	--	--

4. Матди-техник базаны ныгыту

№	Чаралар	Гамэлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1	Мәгариф учреждениеләрен заманча жиһазлар, кораллар белән тәэмин итү	ел саен	шефлык итүче оешмалар, образования управления
2	Укыту-методика комплексын заманча мәгълүмати һәм техник жиһазлар, дәреслекләр, методик әдәбият, дидактик материал белән яңарту	ел саен	УСПО житәкчеләре
3	Капиталь ремонт үткәру	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре

5. Педагогик кадрлар белән эшләү

№	Чаралар	Гамэлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1	Мәгариф учреждениеләрендә "Технология" предметы укытучыларын янадан әзерләүне оештыру	даими	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
2	Мәгариф учреждениеләрендә "Технология" предметы укытучыларын курсларда әзерләүне оештыру	Кирәк булган саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
3	Хезмәт базарында чыгарылыш укучыларының ихтыяжын исәпкә алып, электив курслар эшләү һәм гамэлгә ашыру	ел эчендә	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
3	Һөнәри юнәлеш почмакларының, хезмәт күрсәтү кабинетларының һәм мәктәп остаханәләренең муниципаль смотр-конкурсын оештыру	ел саен	мәгариф идарәсе
4	Башлангыч, урта һөнәри һәм өстәмә белем бирү учреждениеләре педагог хезмәткәрләренең иң яхшы техник ижат эшләнмәсенә «һәрберебездә ижат»ачык зона конкурсы.	ел саен	Мәгариф идарәсе ЦДТТ

15. "СӘЛАМӘТЛЕК ҺӘМ СӘЛАМӘТ ЯШӘУ РӘВЕШЕН ФОРМАЛАШТЫРУ"

Ярдәмче программа

Ярдәмче программаның максаты	Белем алуучыларның сәламәтлеге торышының индивидуаль күрсәткечләрен исәпкә ала торган санитария-гигиена һәм сәламәтлек саклауның башка шартларын булдыру сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруны күздә тоты торган Сәламәтлек културасы идеологиясе нигезендә эшләүче сәламәтлекне саклый торган белем бирү мохитен төзү.
Ярдәмче программаның	1.Укучыларның сәламәтлек торышы проблемаларын

бурычлары	ачыкларга һәм аларны хэл итү юлларын билгеләргә. 2.«Инклюзив белем»принциплары нигезендә белем бирү процессын оптимальләштерү буенча педагогик тәкъдимнәр, программалар эшләү һәм гамәлгә кертү. 3.Уку-тәрбия процессына сәламәтлекне саклау технологияләрен кертү чаралары белән укучыларның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту өчен шартлар тудыру чаралары планын эшләү 4.Төрле социаль партнерлар белән үзара хезмәттәшлек нигезендә укучыларның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту проблемаларын хэл итү өлкәсендә ОУ администрациясенә һәм белгечләренә оештыру-методик ярдәм күрсәтү системасын булдыру. 5.Балалар сәламәтлеге мониторингы хезмәтен һәм мәктәп укучылары сәламәтлеге мониторингы белешмәләре базасын булдыру 6. Уку-укуту процессының сәламәтлекне саклау характерын һәм барлыкка килүчеләрнең иминлеген тәмин итә торган ОУНЫҢ эчке мохитен төзү: • гомуми һәм савыктыру инфраструктурасы булу, сәламәт туклану өчен шартлар тудыру, • сәламәтлек булдыручы белем бирү технологияләрен кертү, • фәнни нигезләнган укуту режимын төзү, • укучыларның хәрәкәт активлыгын тәмин итү 7.Укучыларның, педагогларның, ата-аналарның гомуми мәдәнияте компоненты буларак Сәламәтлек культурасы дәрәжәсен күтәрү һәм аның нигезендә үз һәм башка кешеләрнең сәламәтлеген саклауга һәм ныгытуга әзерлекне формалаштыру. 8. Сәламәт туклануны оештыру, медицина хезмәте күрсәтүне яхшырту буенча эшнә камилләштерү. 9.Сәламәт яшәү рәвешен пропагандалауга бәйле чараларда катнашу өчен «тышкы» белгечләренә жәлеп итү. 10.Гомуми белем бирү учреждениесендә ОВЗ белән авыручы балаларны һәм яшүсмерләренә социаль-психологик яклау өчен шартлар тудыру.
Ярдәмче программа бүлекләре Исемлеге	1.Аңлатма язуы 2.Мәгариф учреждениеләрендә сәламәтлекне саклау эшчәнлеге системасын үстерү 3.Укучыларны сәламәтләндерүгә юнәлдерелгән профилактик чараларны медицина белән тәмин итү 4.Агарту, мәгълүмати һәм методик эш системасын оештыру 5.Мәгариф учреждениеләренә сәламәтлекне саклау эшчәнлегенә нәтижәләгән диагностикалау һәм бәяләү
Көтелә торган результатлар ярдәмче программаны гамәлгә ашыру	1. ЖЧЖдә сәламәтлекне саклау мохитен булдыру өчен максималь уңай шартлар тудыру, алар тәмин итәргә мөмкинлек бирәчәк: • инклюзив белем бирүне оештыру; • белем алуучыларның белем бирү эшчәнлегендә уңышларын

	арттыру; • укучыларда сәламәтлекне саклауга һәм ныгытуга әзерлек формалаштыру; • укучыларның авыруларын һәм функциональ киеренкелеген киметү; • педагогларның сәламәтлек саклау эшчәнлегенә әзерлеген арттыру; 2.ОУНЫҢ иминлеген һәм сәламәтлекне саклау эшчәнлеген тәмин итү өлкәсендә район ресурсларының электрон банкы һәм методик эшләнмәләр булуы; 3.Укучыларның һәм аларның ата-аналарының культурологик грамоталылык дәрәжәсен күтәрү һәм имин тормыш эшчәнлеген тәмин итү; сәламәт яшәү рәвешенә аңлы рәвештә ихтияж. 4.Белем бирү процессында катнашучыларның барысында да сәламәтлекне саклау һәм сәламәт яшәү рәвеше культурасын формалаштыру. 5.Укучыларның физик дәрәжәсен күтәрү: • 6.ОО педагогларының һәм хезмәткәрләренең һөнәри компетенциясен саклап калуда
--	--

1. Аңлатма язуы

Укучыларның сәламәтлеген саклау максатларында мәктәпләрдә укыту-тәрбия процессы СанПиН таләпләре нигезендә төзелә. Сәламәтлек саклау мәсьәләләре семинарларда, педагогик советларда, түгәрәк өстәлләрдә, класс сәгәтьләрендә, ата-аналар жыелышларында карала. Мәгариф оешмаларында сәламәтләндерү чараларының түбәндәге төрләре үткәрелә: дәрәсләр башланганчы зарядка ясау, физкультура минутлары, динамик паузалар, Сәламәтлек көннәре. Мәктәпләрдә сәламәтлекне саклау юнәлешендәге мәктәп эчендәге программаларны гамәлгә ашыру буенча эш алып барыла, бирелгән юнәлеш буенча заманча технологияләр һәм методикалар кулланыла, авыруларны профилактикалау үткәрелә.

Балаларның сәламәтлеген саклау буенча максатчан эш сәламәтлеккә ярдәм итү станциясе булган мәктәпләрдә алып барыла. Бүген Әлки муниципаль районында 17 мәктәп (100%) «сәламәтлеккә ярдәм итүче мәктәп» статусына ия.

Сәламәтлек мөмкинлекләре чикләнгән укучыларга башлангыч гомуми белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартын һәм акыл ягыннан артта калган (интеллектуаль бозылулар) укучыларга белем бирүнең федераль дәүләт белем бирү стандартын кертүне тәмин итү буенча муниципаль план (юл картасы) төзелде

Балаларның үсеш динамикасына, аларның төп гомуми һәм урта (тулы) гомуми белем бирүнең төп белем бирү программасын үзләштерүдәге уңышларына мониторинг ясала, коррекцион чараларга төзәтмәләр кертелә.

Сәламәтлеге мөмкинлекләре чикләнгән балаларны укыту һәм үстерүне коррекцияләү, мондый укучыларның психофизик үзенчәлекләрен һәм мөмкинлекләрен исәпкә алып, төп гомуми белем бирү программалары базасында эшләнгән жайлаштырылган белем бирү программалары буенча гамәлгә ашырыла.

Балаларны индивидуаль укыту планнары буенча укыту өчен эш программалары эшләнә һәм гамәлгә ашырыла.

Мәктәпләрдә ОВЗлы балаларны укыту буенча норматив-хокукий базалар булдырылды

Төрле мөмкинлекләре һәм белем бирү ихтияжлары булган балалар уңышлы укыйлар һәм ГИА узалар

Укучыларның сәламәтлеген саклауда мәгариф оешмаларының психологик хезмәте зур роль уйный. Әлки муниципаль районында гомуми белем бирү оешмаларында янгын сүндерү станцияләре эшли.

2026-2030 уку елында 2 район гомумбелем бирү оешмасында педагог-психологлар, «Базарлы Матак УББМ»МБМУда социаль педагог бар.

Мәктәп укучыларын профориентацияләү, БДИ үткәрү, тәртипнең деструктив формаларын, хокук бозуларны профилактикалау, авыр тормыш хәлендә калган балаларны һәм гаиләләрне тәрбияләү эшенә аерым игътибар бирелә.

Педагог-психологлар эшли торган төп программалар: А.Г.Жиляевның «тормыш кыйммәтләрен формалаштыру һәм үз-үзенә тоту күнекмәләрен үстерү», И.Г. Вахрушевның, Л.Ф.Блиновның «уңышка юл», В.Н.Касаткинның «мәктәптә Тәмәке тартуны профилактикалау программасы», В.Н.Касаткинның «мәктәптә көч куллануны кисәтү», «куллануны кисәтү» алкоголь һәм наркотиклар мәктәбендә "

Мәгърифәтчелек, һөнәри-латика эшләре кысаларында укучыларның танып белү белемен киңәйтү максатында түбәндәге класс сәгатьләре оештырыла: «дүшәмбе шимбәдә башлана», «Елмаюның сере нәрсәдә »толерантлык дәрәсләре, эмпатияне үстерү, башкаларны аңлау; психоактив матдәләрне куллануны профилактикалау; күнекмәләр формалаштыру юнәлешләре буенча укучылар белән тренинг дәрәсләре. борчу тудыра торган ситуацияләрдә үз-үзенә адекват тотуны Жиңү, сыйныф коллективы белән танышу һәм яңа укучы кабул итү өчен балалар арасында үзара хезмәттәшлекне оештыру, үз бүгенгесенә һәм киләчәгенә уңай образын булдыру һ. б.

Ата-аналарны психологик белемнәргә тарту максатында ата-аналар жыелышлары үткәрелә, аларда алар теге яки бу яшәргә үсеш үзенчәлекләре белән танышалар (адаптация проблемасы, БДИ тапшыру, «өлкән сыйныф укучыларының яшә һәм психологик үзенчәлекләре»). Ата-аналар мәгълүмат листовкалары белән тәмин ителә.

Класс житәкчеләре методик материаллар, психолог комментарийлары белән ата-аналар жыелышлары өчен тәкъдимнәр белән тәмин ителә.

«Хәвеф-хәтәр төркеме» балалары белән психопрофилактик эш төрле эш формалары, методлары һәм алымнары ярдәмендә башкарыла. Әлегә эш төрле юнәлешләр буенча башкарыла: психологик диагностика, психологик коррекция, психологик консуллык һәм психологик агарту.

Алынган нәтижеләр нигезендә алга таба психологик коррекция төзелә. Бу юнәлештә эш индивидуаль дәрәсләр рәвешендә алып барыла.

Белем бирү учреждениеләрендә укучыларның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту өчен:

Матди базаны үстерү

Мәгариф идарәсе соңгы вакытта физик-мәдәни-савыктыру эше өчен матди базаны шактый ныгытты. Мәгариф учреждениеләрендә спорт заллары спорт инвентарьлары һәм жайланмалары белән комплектланган. Мәктәп территорияләрендә спорт һәм уен майданчыклары бар. Болар барысы да барлык укучыларга физкультура һәм бәхәс белән шөгыльләнәргә, сәламәтлекләрен ныгытырга мөмкинлек бирде.

Медицина хезмәте күрсәтү

Мәктәп укучыларының сәламәтлеген саклау һәм ныгыту эшчәнлегендә медицина хезмәте күрсәтүнең әһәмияте зур. 2026-2030 уку елында медицина кабинетларында районның 2 гомуми белем бирү мәктәбе эшли. Авылның белем бирү оешмаларына ФАП хезмәткәрләре хезмәт күрсәтә.

**Хезмәткәрләр куллана торган сәламәтлекне саклау технологияләре
укучыларның сәламәтлеген саклау өчен белем бирү**

Педагоглар сәламәтлекне саклау технологияләренә бөтен спектрны куллана: сәламәтлекне саклау, сәламәтләндерү, сәламәтлеккә өйрәтү технологияләре, сәламәтлек культурасын тәрбияләү. Дәрәсләрдә дифференциацияле уку, уен, тәнкыйди фикерләү технологияләре һәм башкалар киң кулланыла. Физкультминуткалар, физпаузалар, зарядкалар оештырыла. Башлангыч сыйныфларда «сәламәтлек педагогикасы» буенча белем алалар

Санитария-гигиена шартлары

Мәгариф учреждениеләрендә предмет кабинетлары укуга җайланмалары белән җиһазландырылган. Парталар һәм урындыклар санитария нормалары нигезендә 100% ка китерелгән. Дәрәсләр расписаниесе гигиена таләпләрен һәм мәктәпләргә реаль мөмкинлекләрне исәпкә алып төзелгән. Мәгариф оешмаларында коронавирус инфекциясе таралуга юл куймау максатларында, муниципаль берәмлекләр һәм ТР Муниципаль берәмлекләре тарафыннан тәкъдим ителгән түбәндәге норматив-хокукий актларга таянып эш итәбез.

кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеген өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт җитәкчесе (Роспотребнадзор) РФ Баш дәүләт санитар табибы а. ю. Попованың 30.06.2020 № 16 карары «уртак предприятиенң санитар-эпидемиологик кагыйдәләрен раслау турында "3.1/2.4.3598-20" яңа ко-ронавирус инфекциясе таралу шартларында балалар һәм яшьләр өчен мәгариф оешмаларын һәм социаль инфраструктураның башка объектларын төзүгә, тотуга һәм аларның эшен оештыруга санитар-эпидемиологик таләпләр;

РФ мәгариф министрының беренче урынбасары Д. Е. Глушконь һәм кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеген өлкәсендә күзәтчелек буенча федераль хезмәт җитәкчесе урынбасары и. в. Брагинаның «мәгариф оешмалары эшен оештыру турында» гы хаты 12.08.2020 ел; һөнәри белем бирү оешмаларында яңа коронавирус инфекциясен профилактикалау буенча тәкъдимнәр 17.08.2020 ел МР 3.1. /2.4.0206-20; covid таралу куркынычы саклану шартларында мәгариф оешмалары эшен оештыру буенча тәкъдимнәр МР 3.1. /2.4.0178/1-20, кулланучылар хокукларын яклау һәм кеше иминлеген өлкәсендә күзәтчелек буенча Федераль хезмәт (Роспотребнадзор) җитәкчесе, РФ Баш дәүләт санитария табибы А.Ю. Попова тарафыннан расланган.

Укучыларны кайнар ризык белән тәмин итү.

Мәктәп ашханәләренң барысы да 100% технологик җиһазлар белән җиһазландырылган. Барлык елларда да укучыларны кайнар ризык белән тәмин итү 100% тәшкил итә.

Укучыларның сәламәтлеген саклау мәсьәләләре төрле дәрәжәдәге киңәшмәләрдә, педагогик советларда, ата-аналар җыелышларында, мәгариф учреждениеләре хезмәткәрләре семинарларында каралды. Мәктәпләрдә сәламәт яшәү рәвешен пропагандалау буенча «Сәламәт булу - модада», «сәламәтлекнең кушылуы» һәм башка тематик стендлар ясалды.

Өлкән сыйныф укучыларының сәламәтлеген ныгыту, аларны хезмәткә әзерләү максатыннан ел саенда " Аҗаган «хәрби-патриотик уены үткәрелә, аның кысаларында спортның хәрби-гамәли төрләре буенча ярышлар үткәрелә. ЗОЖ формалаштыру эшенең нәтиҗәле юнәлеше булып туризм һәм туган якны өйрәнү тора. Ел саен мәгариф учреждениеләре тарафыннан туристлык походлары оештырыла, аларда мәҗбүри рәвештә «риска» төркемнән балалар катнаша. Сәламәт яшәү рәвеше күнекмәләрен формалаштыру буенча укучылар белән дәрестән тыш эшнең состав өлеше булып спорт чаралары тора. Мәгариф идарәсе сайтында айга бер мәртәбә сәламәтлекне саклау программаларын гамәлгә ашыру, укучыларның сәламәтлеген мониторинглау турында мәгълүмат урнаштырыла.

Педагогик коллективларның балалар сәламәтлеген саклау һәм ныгытуның барлык юнәлешләре буенча максатчан эшләве сәламәтлек төркемнәрен тотрыклыландырырга мөмкинлек бирде.

2. Мәгариф учреждениеләрендә сәламәтлекне саклау эшчәнлеге системасын үстерү

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башка- ручылар
1.	Укучыларның сәламәтлеген саклау һәм ныгыту эшен оештыру өчен локаль норматив-хокукый база эшләү	ел саен	Мәгариф идарәсе
2.	Мәгариф учреждениесенең сәламәтлекне саклау эшчәнлеген мәгълүмати һәм матди-техник тәмин итүне булдыру.	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр админи- страциясе
3.	Мәктәп медицина кабинетларын лицензияләүне оештыру һәм уздыру	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр админи- страциясе
4.	Инклюзив белем бирүне оештыру	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр админи- страциясе
5.	Укучыларны һәм ОВЗлы балаларны савыктыру методикасын үзләштерү буенча укытучылар өчен квалификация күтәрү курслары оештыру..	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр админи- страциясе
6.	Инвалид балалар һәм мөмкинлекләре чиклэнгән балалар турында мәгълүматлар банкын булдыру, яңарту.	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр админи- страциясе
7.	Сәламәтлек төркемнәре буенча балаларның катгый исәбен алып бару. Күрсәткечләр буенча Сәламәтлек төркемнәрен формалаштыру	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр админи- страциясе
8.	Нәтижеләрне житкерү мед. житәкчеләр, укытучылар, ата-аналар кл. св игъти-барга алганчы карау	ел саен	Мәктәпләр админи- страциясе
9.	Сәламәт яшәү рәвешен формалаштыруны тәмин итә торган тәрбия һәм спорт чаралары үткәрү	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр админи- страциясе
10.	Дәресләрдә сәламәтлек булдыручы технологияләрне куллану	ел саен	Укытучылар
11.	Укучыларның сәламәтлеге торышын системалы диагностикалау	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр админи- страциясе
12.	СанПиН һәм хезмәтне саклау нормаларының үтәлешен контрольдә тоту	ел саен	Мәктәпләр админи- страциясе
13.	Балаларны савыктыру мәктәбендә сәламәтлек торышын анализлау һәм профилактик эш нәтижеләре турында ата-аналарга мәгълүмат бирү система-сын булдыру	ел саен	Мәктәпләр админи- страциясе
14.	Укучыларга психологик, социаль һәм	ел саен	Мәгариф

	логопедик ярдәм		учреждениеләре психологлары
15.	Укучылар өчен ял итү һәм психологик бушану зоналары булдыру	ел саен	Мәктәпләр администратциясе
16.	Эчке һәм террорчылыкка каршы иминлекне тәмин итү һәм хезмәтне саклау	ел саен	Мәктәпләр администратциясе
17.	Беренче сыйныфка кергәндә балаларның адаптация чорын йомшак режимда узу	ел саен	Мәктәпләр администратциясе
18.	Белгечләрне, партнерларны, укучыларның ата-аналарын жәлеп итеп, сәламәтлек атналарын оештыру һәм үткәру	ел саен	Мәктәпләр администратциясе
19.	Укучыларның каникуллар буенча сәламәтләндерү ялын оештыру	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр администратциясе
20.	Булдыру һәм тулыландыру	ел саен	мәгариф идарәсе мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
21.	Кабинетлар смотрын оештыру, аларның гигиена таләпләренә җавап бирүе: жилләтү яктырту ягу жыю	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр администратциясе
22.	Мәгариф учреждениеләренә «Мәктәп-сәламәтлек территориясе» грант конкурсларында катнашуын оештыру	ел эчендә	мәгариф идарәсе мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
23.	Тар медицина белгечләре тарафыннан профилактик әңгәмәләр, лекцияләр (мәктәп авырулары һәм аларны кисәтү, Файдалы гадәтләр формалаштыру), индивидуаль консультацияләр уздыру	Аерым план буенча	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
24.	Укучыларның сәламәтлеген мониторинглауның электрон базасын тулыландыру	ел саен	мәгариф идарәсе
25.	Авыр тормыш хәлләрендә калган яшүсмерләргә яклауны тәмин итү.	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
26.	Мәгариф учреждениеләрен СанПиН таләпләргә нигезендә мәктәп җиһазлары белән тәмин итү	ел саен	мәгариф идарәсе мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
27.	Санитария нормалары нигезендә күчерү һәм чыгару имтиханнарын уздыру графикларын төзү	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
28.	Артык йөкләнешкә юл куймый торган дәресләрнең рациональ расписаниесен төзү	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре

**3. Медицинское обеспечение профилактических мероприятий,
направленных на оздоровление обучающихся**

<i>№</i>	<i>Чаралар</i>	<i>Гамалга ашыру сроклары</i>	<i>Жаваплы башка- ручылар</i>
1	Оформление медицинских карт и листов здоровья в классных журналах. Помощь в комплектации на их основе физкультурных групп: ЛФК и спецмедгрупп	сентябрь	мэгариф учреждениелэре житэкчелэре
2	Проведение ежедневной обязательной термометрии, с использованием бесконтактных термометров.	Сентябрь-май	мэгариф учреждениелэре житэкчелэре
3	Содействие медицинским работникам в проведение вакцинации учащихся	ел саен	мэгариф учреждениелэре житэкчелэре
4	Проведение диагностики физического развития узкими медицинскими специалистами	ел саен	мэгариф идарэсе
5	Содействие медицинским работникам в проведении полного медосмотра школьников	по плану	мэгариф учреждениелэре житэкчелэре
6	Содействие медицинским работникам в проведении прививок детям согласно приказам Минздрава	по плану	мэгариф учреждениелэре житэкчелэре
7	Привлечение медработников ЦРБ И ФАП для проведения профилактической работы через беседы, лекции, полезные советы, санбюллетени	по плану	мэгариф учреждениелэре житэкчелэре
8.	Проведение анализа посещаемости и пропусков занятий по болезни	елга 2 тапкыр	мэгариф идарэсе, мэгариф учреждениелэре житэкчелэре
9	Проведение тестирования в рамках Комплексной программы оценки психофизического состояния и функционирования возможностей организма человека	ел эчендэ	мэгариф учреждениелэре житэкчелэре
10	Проведение психологического мониторинга здоровья учащихся: • тест на адаптацию детей в начальной школе; • тест на тревожность	сентябрь – январь	мэгариф учреждениелэре житэкчелэре, центр психолого-педагогической диагностики и консультирования
11	Организация дней здоровья, прогулок, поездок, экскурсий	ел эчендэ	мэгариф учреждениелэре житэкчелэре
12	Организация занятий по правилам дорожного движения (встречи с сотрудниками ГИБДД, тематические классные часы, викторины, конкурсы)	ел эчендэ по плану	мэгариф учреждениелэре житэкчелэре
13	Проведение тематических уроков по профи-	по программе	мэгариф

	лактике травматизма в рамках курсов ОБЖ и «Человек и здоровье»		учреждениеләре житәкчеләре
14	Статистика и анализ случаев травматизма в школе	ел эчендә	мәгариф идарәсе

4. Мәгарифәтчелек,, мәгълүмат системасын оештыру

һәм методик эш

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Җаваплы башка- ручылар
1.	Татарстан Республикасы Ирода педагогик хезмәткәрләрнең квалификациясен күтәрү курсларында сәламәтлек саклау модуле буенча укытуны оештыру, психологик-педагогик кадрлар әзерләү һәм аларның квалификациясен күтәрү	ел эчендә	мәгариф идарәсе
2.	Физик культура укытучыларының һәм өстәмә белем бирү педагогларының квалификациясен күтәрү курсларын оештыру һәм аларны яңадан әзерләү	ел эчендә	мәгариф идарәсе
3.	Беренче сыйныфка кергәндә балаларның адаптация чорын йомшак режимда узу	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр администрациясе
4.	Мәктәпкәчә яшәтгә балалар белән мәктәпкә әзерлек буенча махсус дәресләр оештыру	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр администрациясе
5.	Булачак беренче сыйныф укучыларының ата-аналары өчен «баланы мәктәпкә ничек әзерләргә»дигән лекцияләр	ел саен	Мәгариф идарәсе, Мәктәпләр администрациясе
6.	Ата-аналар лекориен үткәрү (план буенча)	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
7.	Семинарлар үткәрү: "Мәгариф учреждениеләренең сәламәтлекне саклау программаларының психологик аспекты". "ОУ һәм гаилә шартларында сәламәтлекне саклауның заманча технологияләрен гамәлгә ашыру» "Табигать фәннәре, гуманитар цикллар фәннәрен укытуда сәламәтлекне саклау технологияләрен гамәлгә ашыру	елга 2 тапкыр	мәгариф идарәсе
8.	Муниципаль фәнни-гамәли конференцияләр үткәрү: секция - " сәламәтлеккә юлда»; «Балаларны начар гадәتلәрдән ничек сакларга»; «Уңыш формуласы»; "Сәламәтлек һәм яшәү инфраструктурасы»	ел саен	мәгариф идарәсе

9.	ТР Мәгариф һәм фән министрлыгында "сәламәтлеккә ярдәм итүче мәктәп" статусын алуға дэгъва кылучы мәгариф учреждениеләре материалларын бирү	ел эчендә	мәгариф идарәсе
10	Семинар-тренингләр оештыру һәм үткәрү: - тәртип куркынычларын, ПАВ куллануны, алкоголь куллануны, тәмәке тартуны, мәктәптә һәм яшыләр арасында мәрхәмәтсезлекне һәм көч куллануны кисәтү буенча. - сәламәтлеккә өйрәтү һәм сәламәтлек дәрәсләрен үткәрү методологиясе буенча мәгариф учреждениеләрендә регионара сәламәтлеккә өйрәтү үзәгенең күчмә мобиль төркемнәре көче белән	ел эчендә	мәгариф идарәсе
11	Эшләү һәм бастырып чыгару: - «мәгариф субъектларының сәламәтлек културасын формалаштыру» методик материаллар жыентыгы (электрон вариант) - гаиләдәге балалар белән сәламәтләндерү эшен оештыру буенча уку-методик әсбаплар - тәрбияләнүчеләрнең, укучыларның, педагогларның сәламәтлеген ныгыту проблемалары буенча инициатив авторлык программалары	ел саен	мәгариф идарәсе

5. Мәгариф учреждениеләренә сәламәтлекне саклау эшчәнлегенең нәтижеләлеген диагностикалау һәм бәяләү

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1	Яшүсмерләр сәламәтлеге өчен куркыныч булган үз-үзеңне тоту куркынычларын социологик тикшерүләр үткәрү; - укучыларның сәламәтлеген мониторинглау; - башлангыч мәктәптә адаптациягә тест; борчылуға тест	ел саен	мәгариф идарәсе
2	Укучыларның өй эшләре белән мәшгульлеген диагностикалау	ел саен	мәгариф идарәсе
	«Сәламәтлек»мәктәп программаларын гамәлгә ашыруны оештыру-методик тәэмин итү		
3.	Мәгариф учреждениеләренә «сәламәтлеккә ярдәм итүче мәктәп»статусы бирүгә тапшырылган материалларга экспертиза үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе

4.	"Сәламәтлеккә ярдәм итә торган алтын һәм көмеш дәрәжәдәге мәктәп»статусына ия мәгариф учре- ждениеләренең эш нәтижеләлегенә ана- лиз ясау	ел саен	мәгариф идарәсе
5.	«Сәламәтлек»мәктәп программаларын гамәлгә ашыруның төп юнәлешләре эшчәнлегә эчтәлегенә Анализ	ел саен	мәгариф идарәсе
6.	СанПиН һәм хезмәтне саклау нормала- рының үтәлешен контрольдә тоту	ел саен	мәгариф идарәсе
7.	Мәктәпкә беркетелгән поликлиникала- рның медицина хезмәткәрләре тара- фыннан медицина-профилактика чара- лары үткәрүдә ярдәм итү	ел саен	мәгариф идарәсе
8.	Балаларны савыктыру мәктәбендә сәламәтлек торышын анализлау һәм профилактик эш нәтижеләре турында ата-аналарга мәгълүмат бирү система- сын булдыру	ел саен	мәгариф идарәсе
9.	Укучыларның яшь үзенчәлекләре про- блемалары буенча родцияләр һәм ата- аналар жылышлары оештыру һәм уз- дыру	ел саен	мәгариф идарәсе

МӘГАРИФ УЧРЕЖДЕНИЕЛӘРЕНДӘ ХЕЗМӘТ ШАРТЛАРЫН ҺӘМ ХЕЗМӘТНЕ САКЛАУНЫ ЯХШЫРТУ ЯРДӘМЧЕ ПРОГРАММАСЫ

Ярдәмче програм- маның максаты	Укучылар, тәрбияләнүчеләр һәм мәгариф учреждениеләре хезмәткәрләре белән бәхетсезлек очраklarын булдырмау өчен шартлар тудыру чараларын гамәлгә ашыру
Ярдәмче програм- маның бурычлары	1. Муниципаль мәгариф учреждениеләрендә хезмәт шартларын һәм хезмәтне саклауны регламентлаштыручы норматив- хокукий базаны камилләштерү 2.Производства имгәнүләрне киметү һәм хезмәткәрләрнең сәламәтлеген саклау, укучылар һәм тәрбияләнүчеләр белән бәхетсезлек очраklarы санын киметү 3. Сәламәт һәм имин хезмәт һәм уку шартларын, янгын һәм электр куркынычсызлыгын тәэмин итү чараларын гамәлгә ашыру
Ярдәмче программа бүлекләре Исемлеге	1. Аңлатма язуы 2. Трудны һәм укуны, янгын һәм электр куркынычсызлыгын саклауны норматив-хокукий һәм оештыру ягыннан тәэмин итү 3. Хезмәткәрләрне, укучыларны һәм тәрбияләнүчеләрне укыту- ны һәм аларның квалификациясен күтәрүне оештыру 4.Хезмәткәрләрне, укучыларны һәм тәрбияләнүчеләрне матди- техник тәэмин итүне үстерү, травматизмны профилактикалау
Ярдәмче програм- маны гамәлгә ашыруның көтелә торган нәтижеләре	Икътисадый файда: производствадагы бәхетсезлек очракла- рыннан һәм һөнәри авырулардан мәжбүри социаль имин- ләштерүгә иминият тарифларын киметү Социаль нәтижә: житештерү һәм балалар үләннәре матдәсен, эшчеләрнең, укучыларның һәм тәрбияләнүчеләрнең гомуми авыручанлыгын һәм социаль якланганлыгын киметү

1. Аңлатма язуы

Әлки муниципаль районында мәгариф учреждениеләрендә тәрбияләнүчеләрнең, укучыларның һәм укытучыларның гомерен һәм сәламәтлеген саклауға юнәлдерелгән хезмәтне саклау буенча эш системасы булдырылды. Хезмәт һәм уку эшчәнлеген барышында хезмәткәрләрнең, укучыларның һәм тәрбияләнүчеләрнең гомере һәм сәламәтлегенә иминлеген тәмин итү системасында муниципаль мәгариф учреждениеләрендә хезмәт шартларын һәм хезмәтне саклауны регламентлы торган норматив һәм хокукий актлар мөһим роль уйный. Каралган чараларның максаты-хезмәтне саклауның һәм укуның норматив һәм хокукий базасын камилләштерү, хезмәтне саклау белән идарә итү системасын камилләштерү.

Ел саен үткәрелә торган мониторинг чаралары укыту-тәрбия процессында балаларның һәм производства имгәнүләр дәрәжәсенә тотрыклы кимүен күрсәтә. Әмма көнкүрештә һәм транспортта алган жәрәхәтләр дәрәжәсә шактый югары булып кала.

2021-2025 елларда Әлки муниципаль районы мәгариф идарәсе, мәгариф учреждениеләре житәкчеләре тарафыннан янгын куркынычсызлыгы өлкәсендә мәгариф системасы объектларының саклану дәрәжәсен арттыру буенча эш башкарылды. Мәгариф учреждениеләренә 100% ы автомат янгын сигнализациясе системалары белән жиһазландырылган, 100% ы – видеокүзәтү системасы, 100% ы – янгын сүндерү пультагына сигнал чыгару системасы белән жиһазландырылган, 95% ы-чорма бүлмәләренә уттан саклау составы сәндерелгән, ел саен житәкчеләр һәм педагоглар янгын сүндерү-техник минимум буенча белем ала, барлык мәгариф учреждениеләре тәмин ителгән беренчел янгын сүндерү чаралары белән. Шулай ук вакытта кайбер мәктәпләргә һәм мәктәпкәчә мәгариф учреждениеләрен видеокүзәтү системалары белән тулыландырырга, ел саен финанс кертемнәр таләп итә торган янгынга каршы чаралар үткәргә кирәк.

Программа Хезмәт һәм уку куркынычсызлыгы дәрәжәсен арттыру өчен шартлар тудыру, бәхетсезлек очракларын кисәтү, шулай ук хезмәт һәм уку эшчәнлеген барышында балалар һәм производства имгәнүләрне, һөнәри авыруларны кисәтүне һәм профилактикалауны күздә тоту.

2. Хезмәтне һәм укуны саклауны, янгын куркынычсызлыгын һәм электр куркынычсызлыгын норматив-хокукий һәм оештыру ягынан тәмин итү

№	Чаралар	Гамәлгә ашыру сроклары	Жаваплы башкаручылар
1	2026 – 2030 гелга Әлки муниципаль районы мәгариф учреждениеләрендә хезмәт шартларын һәм хезмәтне саклауны яхшырту программасын гамәлгә ашыру чаралары планын эшләү	ел саен	мәгариф идарәсе
2	Мәгариф учреждениеләрендә хезмәт шартларын һәм хезмәтне саклауны яхшырту чараларын эшләү һәм раслау	ел саен	мәгариф учреждениеләре житәкчеләре
3	«Янгын куркынычсызлыгы»МЦП эшләү һәм раслау	2026 ел	мәгариф идарәсе
4	«Хезмәт шартларын яхшырту»бүлеген	3 елга бер	мәгариф идарәсе,

	мәжбүри кертөп, күмәк шартнамәләр төзү		мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
5	Хезмәтне саклау һәм техника иминлегә буенча инструкцияләрне яңадан карау	гамәлдә бу-лу срогы тәмамлан-ганнан соң	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
6	Хезмәткәрләрне, шул исәптән житәкчеләрне, билгеләнгән тәртиптә укытуны оештыру, алар-ның хезмәтне саклау таләпләрен белүләрен тикшерү, шулай ук производства зыян күрүчеләргә беренче ярдәм күрсәтү буенча укулар, хезмәтне саклау буенча инструктаж үткәрү	даими	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
7	Производства имгәнүләр, һөнәри авырулар торышына мониторинг үткәрү	ел саен	мәгариф идарәсе
8	Россия Федерациясе Хезмәт Кодексының 217 маддәсе нигезендә мәгариф учреждени-еләрендә хезмәтне саклау буенча җаваплы кешенең булуын тәмин итү	Барлык пе-риод та	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре

3. Хезмәткәрләрне, укучыларны һәм хәрби хезмәткәрләрне укытуны һәм алар-ның квалификациясен күтәрүне оештыру

1	Билгеләнгән тәртиптә комиссия житәкчеләрен, хезмәтне саклау белгечләрен, әгъзаларын хезмәтне саклау буенча укытуны оештыру	3 елга бер	мәгариф идарәсе
2	Хезмәтне саклау буенча законнарны үтәү мәсьәләләре буенча семинарлар, лекцияләр үткәрүне оештыру	Чирек саен	мәгариф идарәсе
3	Хезмәтне саклау эшен иң яхшы оештыруга му-ниципаль смотр-конкурс үткәрү	2 елга бер	мәгариф идарәсе
4	Бөтендөнья хезмәтне саклау көне – 28 апрель кысаларында чаралар әзерләү һәм үткәрү	апрель, ел саен	мәгариф идарәсе, мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
5	Хезмәтне саклау буенча айлыклар, «хезмәтне саклау» көннәре, квартал саен семинарлар үткәрү	бөтен пери-од	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
6	Хезмәтне саклау почмаклары жиһазлары	бөтен пери-од	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре

4. Укытуучыларны, укучыларны һәм тәрбияләнүчеләрне матди-техник тәмин итүне үстерү, травматизмны профилактикалау

1	Мәгариф учреждениеләре биналарына һәм ко-рылмаларына техник карау үткәрү	Елга 2 тапкыр	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
2	Электрүткәргеч изоляциясенә каршылык үлчәүләрен үткәрү	график буенча	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре

3	Сыйныф һәм төркем бүлмэләрен ремонтлауны оештыру һәм үткәрү	план буенча	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
4	Хезмәт шартлары буенча махсус бәяләү үткәрүне тәмин итү	бөтен пери-од	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
5	Хезмәтне саклау эшләрен сертификацияләүне тәмин итү	график буенча	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
6	Житештерү мохите факторларын инструменталь үлчәүләрен үткәрүне тәмин итү	график буенча	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
7	Социаль иминият фонды акчаларын жәлеп итеп, махсус киём, махсус аяк киёме һ. б. индивиду-аль яклау чаралары белән тәмин итү	бөтен пери-од	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
8	Техник персонал һәм хезмәткәрләр өчен сани-тар-көнкүреш бүлмэләрен жиһазлау эшләрен оештыру	план буенча	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
9	Сыйныф һәм төркем бүлмэләрендә, лаборатори-яләрдә, ярдәмче бүлмэләрдә СанПиН нормала-ры нигезендә яктыртуны саклау	план буенча	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре
10	Хезмәткәрләрнең, шул исәптән зарарлы хезмәт шартларында эшләүчеләрнең, мәжбүри перио-дик медицина тикшерүләрен үткәрүне тикшереп тору	ел саен	мәгариф учреждени-еләре житәкчеләре

РЕСПУБЛИКА ТАТАРСТАН
ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИ-
ТЕТ

Алькеевского
муниципального района

ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
Әлки

муниципаль районы
БАШКАРМА КОМИТЕТЫ

ПОСТАНОВЛЕНИЕ

Базарлы Матак ав.

КАРАР

«___» _____ 2025 ел.

№ _____

**«2026-2030 елларга Әлки муниципаль районы мәгариф системасын
үстерү программасын раслау турында»**

1. 2026-2030 елларга Әлки муниципаль районы мәгариф система-сын үстерү программасын расларга.
2. МКУга «Татарстан Республикасы Әлки муниципаль районының Финанс-бюджет палатасы» тиешле елларга бюджет проектын гамәлгә ашырганда 2026-2030 елларга Әлки муниципаль районының мәгариф системасын үстерү программасын жирле бюджет акчалары исәбеннән финансланырга тиешле программалар исемлегенә кертүне тәкъдим итәргә.
3. 2026-2030 елларга Әлки муниципаль районының мәгариф система-сын үстерү программасын гамәлгә ашыру барышында ае-рым чаралар төгәлләштерелергә мөмкин, ә чараларны финан-слау күләмнәре, жирле бюджетның расланган чыгымнарын исәпкә алып, төзәтелергә тиеш, дип билгеләргә.
4. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуны Әлки муниципаль районы муниципаль берәмлеге Башкарма комитеты житәкче-сенәң социаль мәсьәләләр буенча урынбасарына йөкләргә.

Әлки муниципаль районының
Башкарма комитет житәкчесе

Р. Ф. Әхмәдиев

